

BESZÁMOLÓ

A Magyar Földrajzi Társaság
HEGYMÁSZÓ SZAKOSZTÁLYÁNAK

1982

évi működéséről

BUDAPEST

1983

Szendy

B e s z á m o l ó

a Magyar Földrajzi Társaság HEGYMÁSZÓ SZAKOSZTÁLYÁNAK
1982. évi működéséről

Összeállították: dr. Dezsényi János szakosztályi elnök
Domján Kálmán krónikás
ifj. Kalmár László
Karlócai Miklós
Pogácsásné Dezsényi Ágota szakosztályi titkárok

Műszaki szerkesztő: Józsa Sándor
Fotó szerkesztő: Fekete Antal
Vázlat szerkesztő: Szirmai Andrásné
Gépelték: Márk Tamásné
Zsila Sándorné

Felvételek: Ölmüller, Karl: Shisha Pangma
dr. Tóth Pál Sándor: BETE tábla a Dobogókőn 1942-ben
Fekete Antal: a többi felvétel

MFT PÉTERVÁRI-ERDEYGRÚZ 1872
gyűjtemény 272

I S S N 0209 - 8180

A BESZÁMOLÓ elkészült:
1983. szeptember hó 20.

Készült a Tempó Sokszorosítóban, 1983-1098 rotaprint eljárással,
9 1/2 fv terjedelemben. Példányszám: 600.
A kiadásért felel: a Magyar Földrajzi Társaság.

T A R T A L O M

ÖSSZEFOGLALÓ	7
SUMMARY	8
SOMMAIRE	9
ZUSAMMENFASSUNG	10
SOMMARIO	11
SÚHRN	12
Отчет	13

I. RÉSZ SZAKOSZTÁLYI ESEMÉNYEK

A BETE múltja a Magas Tátrában Komarnicki Gyula dr. írása /faksimile/ a TURISTÁK LAPJA 1942. májusi számából	17
Előadókülések	23
DÉNES György dr.	
A Colorado vízgyűjtő területének 1981. évi bejárása	24
ORBÁN Pál - POGÁCSÁS György	
Az Északi Andok vulkán óriásai	26
KUBASSEK JÁNOS	
Barangolás Kasmírba	28
MOGA János	
Barangolás a Thár sivatagban	29
HEVESI Attila dr.	
"Lawelatla" /Akitől a füst jön/ A St.Helens tűz- hányó 1980. évi ébredése és robbanásos kitörései.....	30
RYBÁŘ, Petr. /Csehszlovákia/	
Expedíció a Kasmíri Himalájába és a Nun csúcs /7135 m/ megmászása	32
ÖLMÜLLER, Karl /Ausztria/	
Az osztrákok 1980. évi Shisha Pangma expedíciója /8012 m/...	34
DURA Lajos	
Az Elbrusz körzet és Szvanétia	36
SKERLETZ Iván	
Körbejáró Nap alatt. Spitzbergák 1979	38
DIEMBERGER, Kurt /Ausztria/	
Hegymászások négy világrészben	40
DIEMBERGER, Kurt /Ausztria/	
Mount Everest filmje.....	42

Hazai utakon	43
A gombákról	44
Hegymászó szakosztályi Vándorgyűlés	46
Baráti klubok	56
Üdvözlő lapok	56
Tagjaink írásai a HEGYMÁSZÓ-ban	57
Visszapillantás	58
Személyi dolgok	60
- Babcsán Gábor az év hegymászója	
- Az MFT Közgyűlésen átadott születésnap-i köszöntések	
- Szalai József dr. válasza	
- Nesztorok köszöntése	
Barcza Ferenc dr.	
Kalmár László id.	
Új tagjaink	61
In memoriam	62
- Szelényi Gusztáv dr.	
- Makó László	
- Láng Sándor dr.	
- Prinz Gyula dr.	
- Vigyázó János dr.	
H í r e k	67
Az "Egyetemiek" menedékháza a Galyatetőn	
Emlékezés Horn K. Lajosra, születésének 100. évfordulóján.....	69
"Lóczy csúcs", levél a GONDOLAT kiadóhoz.....	72
Nemzetközi hegyi filmfesztivál.....	73
Visszhang /BESZÁMOLÓ '81/	75
100 éve írták a Földrajzi Közleményekben	77
50 éve írta a "Zeitschrift des Deutschen und Österreichischen Alpenvereins"	78
II. RÉSZ TAGJAINK MAGASHEGYI TÚRÁI	
Név szerinti összesítés	81
Adatlap	82
és kitöltése	83
K á r p á t o k	
Magas Tátra	84
Alacsony Tátra	90
Nyugati Tátra	91
Nagy Fáttra	91
Klenóci Vepor	91

Gömör-Szepesi Érchegység	92
Radnai havasok	92
Görgényi havasok	92
Beszterce hegycsoport	93
Kelemen havasok	93
Hargita	94
Békás szoros	94
Keresztény havas.....	94
Királykő	94
Fogarasi havasok	95
Retyezát	95
B a l k á n f é l s z i g e t	
Velebit hegység	95
Rila	96
N y u g a t i A l p o k	
Montblanc csoport	96
Berni Alpok	96
K e l e t i A l p o k	
Ortler csoport	97
Stubai Alpok	97
Magas Tauern	97
Steinernes Meer	99
Lienzi Dolomitok	99
Salzkammergut	99
Steier Mészalpok	99
Juli Alpok	99
D o l o m i t o k	100
K a u k á z u s	100
P a m í r	102
E g y é b	
Elbai homokkövek	102
Vezuv	104
Lipari szigetek	104
Kanári szigetek	104
Kilimandzsáró.....	105
Mongol Altáj	105
Góbi Altáj	105
Mexikó	106
II. RÉSZ 25 ÉV ELŐADÁSAI /1957-1982/	
Szakosztályunk külföldi előadói.....	108
Előadók szerint	109
Témák szerint	120

dr. Karlócai János emlékére,
aki 25 évvel ezelőtt a Szakosztály
megszervezésének fáradhatatlan moz-
gatója és 19 éven át elnöke volt.

Ö S S Z E F O G L A L Ó

A Magyar Földrajzi Társaság HEGYMÁSZÓ SZAKOSZTÁLYÁNAK 1982. évi BESZÁMOLÓ-ja három részből áll.

I. r é s z SZAKOSZTÁLYI ESEMÉNYEK

- az év során elhangzott 13 előadás. Ebből tagjaink a következő témákkal szerepeltek:

a Coloradó vízgyűjtő területének bejárása,
az ÉSZAK ANDOK öt vulkánjának megmászása,
a St. Helens vulkán kitörés utáni meglátogatása,
túrák Kasmírban és a Thár sivatagban,
az Elbruszon és Szvanétiában, valamint
a Spitzbergákon

- k ü l f ö l d i előadók:

Petr Rybář /Csehszlovákia/:

A Nun csúcs megmászása a Kasmíri Himalájában 7135 m

Karl Ölmüller /Ausztria/:

Osztrák expedíció Tibetbe, a Shisha Pangma-ra 8012 m

Kurt Diemberger /Ausztria/

50. születésnapja alkalmából három előadás:

Hegymászások négy világrészben /dia est/

Az 1980-as olasz Everest-expedíción forgatott film vetítése

- a szakosztály kétnapos vándorgyűlést rendezett az Aggteleki barlangban és környékén. Megemlékeztünk arról, hogy 50 évvel ezelőtt az egyetemi barlangászok fedezték fel a magyar és a csehszlovák barlangrendszer közötti összefüggést. Ezzel az Aggteleki barlang a világ legnagyobb barlangja lett és jelenleg is Európa legnagyobbja. Az átjáró megtalálásának részleteit a helyszínen maga a felfedező, dr. Kessler Hubert ismertette. A 67 fő résztvevő a két nap alatt 12 szakelőadást hallhatott. Kiemelkedően érdekes volt dr. Kordos László: A rudabányai prehominida című előadása az ásatásoknál.

- 90 évvel ezelőtt alakult meg a Magyar Turista Egyesület Egyetemi Osztálya. Ennek jogutóda a 25 éves fennállását ünneplő szakosztályunk.

II. r é s z A TAGOK MAGASHEGYI TURÁI

Kiemelkedő túraesemények:

- a Vezuv, a Stromboli, a Kanári szigetek és Mexikó vulkánjai

- Mongólia négyezresrel

- Téli Kaukázus, 9 fő az Elbruszon

- Nyári Kaukázus, kegyeleti túra a Kogutájra /3815 m/

- Emléktúra a Kasbekre /5033 m/, Déchy Mór 1897-es útvonalán

- Kilimandzsáró 5895 m /Afrika/

- Csetúrjoch 6400 m /Pamír/ és

- Korzsenyevszkája 7105 m négy fő, és

Kommunizmus csúcs 7495 m hat fő /Pamír/

III. r é s z 25 ÉV ELŐADÁSAI

Az összeállítás előadók és témák szerint rendezve adja a szakosztály előadóüléseit a megalakulás óta eltelt 25 évben.

S U M M A R Y

The 1982 Report of the Alpine Section of the Hungarian Geographical Society consists of three parts.

Part one: ACCOUNT OF THE SECTION'S LIFE

- 13 lectures were given during the year. Our members offered lectures on the following subjects:
 - wanderings around the basin of the Colorado,
 - climbing 5 volcanos in the Northern Andes,
 - visit to the St. Helens Volcano after the eruption,
 - trips in Kashmir, the Thar Desert, Elbrus, Svanetien and the Spitzbergen.
- Our foreign guests were
 - Petr Rybar /Czechoslovakia/: Nun Peak in Kashmir
 - Karl Ölmüller /Austria/: Austrian expedition to Tibet.
Shisha Pangma 8012 m
 - Kurt Diemberger /Austria/ three lectures on the occasion of his 50 th birthday:
 - Climbs in four Continents /slides/
 - Film made during the 1980 Italian Everest Expedition
- On the two days of our Congress in Aggtelek we commemorated the 50th anniversary of the discovery of the connection between the Czechoslovakian and Hungarian part of the cave system by university speleologists. Details of the discovery were told by the discoverer Dr. KFSSLER Hubert. The discovery made the cave-system to the longest in Europe. 67 participants listened to twelve lectures during two days. Of outstanding interest was the lecture of Dr. KORDOS László on the prehumanid of Rudabánya given on the site of the excavations.
- The University Section of the Hungarian Tourist Association was founded 90 years ago. Our Section, founded 25 years ago, is its successor.

Part two: ALPINE TRIPS OF OUR MEMBERS

- Special events were:
 - Vesuvio, Stromboli, volcanos of the Canari Islands and Mexico
 - Peaks above 4000 m in Mongolia
 - Caucasus in winter, 9 members on the Elbrus
 - Caucasus in summer, tribute was payed by climbing the Kogutai /3815 m/
 - Commemorating Dr. DÉCHY Mór who climbed Kasbek /5033 m/ in 1897 the climb was repeated
 - Kilimanjaro 5895 m /Africa/
 - Pamir: 10 members on peaks above 7000 m

Part three: LIST OF LECTURES

Complete list of the lectures, held during 25 years, according to subjects and lectures, since the founding of the Section.

/KUNFALVI Rezső/

Le COMPTE-RENDU de l'année 1982 de la SECTION d' ALPINISME de la Société Hongroise de la Géographie se compose de trois parties.

La Ière partie: LES EVENEMENTS DE LA VIE DE LA SECTION

- au cours de l'année 1982 on a organisé 13 soirées de conférence, dont les thèmes présentés par nos membres sont les suivants:

- le parcours du bassin versant du Colorado
- l'escalade de cinq Volcans des Andes Nordiques
- une excursion au volcan St.Helens, après l'éruption
- des excursions à Kachmir, et au désert de Thar, au Spitzberg à l'Elbrus et à Svanetia

- Les conférenciers étrangers:

- Petr Rybář /Tchécoslovaquie/
L'escalade du pic Nun dans l'Himalaya de Kachmir 7135 m.

- Karl Ölmüller /Autriche/
Une expédition autrichienne à Tibet, au mont de Shisha Pangma 8012 m.

- Kurt Diemberger /Autriche/
Trois soirées de conférence à l'occasion de sa cinquantième anniversaire:
Escalades sur quatre continents /Soirée de diapositives/
Un film tourné sur l'expédition d' Everest italienne de 1980 /ce dernier en deux occasions/

- La Section a organisé un congrès ambulant aux environs de la grotte d' Aggtelek. Nous avons remémoré, que c' étaient les spéléologues universitaires qui avaient découvert la relation entre les systèmes de grotte hongrois et tchécoslovaque, il y a 50 ans. Ainsi la grotte d' Aggtelek est devenu la grotte la plus grande du monde. Mais elle est toujours la plus grande en Europe. Les détails de la découverte du passage ont été fait connaître sur place par le découvreur même M.Dr.Hubert Kessler. Les 67 participants ont eu la possibilité d' assister à douze exposés des deux journées du congrès. La conférence de M.Dr.László Kordos, "La préhominide de Rudabánya" qu' il a donné à coté des excavations, a été particulièrement intéressante.

- C' est il y a 90 ans que s' est formé le Département Universitaire de l'Association Hongroise des Touristes, dont le Continuateur légal est notre Section, qui célèbre son vingtcinquième anniversaire d'existence.

La IIème partie: LES RENDONNEES EN HAUTE MONTAGNE DES MEMBRES

Les événements les plus importants d' excursion

- Les volcans du Vésuve, du Stromboli et des îles Canaries;
- les volcans du Mexique
- les montagnes de quatre milles de Mongolie;
- expédition d' hiver au Caucase, neuf personnes sur l' Elbrus /5642 m/
- expédition d' été au Caucase, excursion commémorative au pic Kogutáj /3815 m/
- Une excursion commémorative au pic Kasbek, en suivant le trajet de 1897 de M.Dr.Mór Déchy.
- Le Kilimanjaro 5895 m /Afrique/
- Pamir: 10 membres de notre Fédération dépassant des sommets de 7000 m

La IIIème partie: RECAPITULATION DES CONFERENCES

Le catalogue réunit selon auteurs et thèmes les conférences de la Section, présentées dans les 25 années écoulées depuis sa formation.

ZUSAMMENFASSUNG

Die Zusammenfassung über die Tätigkeit der Bergsteigersektion der Ungarischen Geographischen Gesellschaft im Jahre 1982 besteht aus 3 Teilen.

Teil I.: BEHADELT DIE INLANDISCHEN SEKTIONSEREIGNISSE

- Im Laufe des Jahres wurden 13 Vorträge über die folgenden Themen gehalten:
 - die Begehung des Wassereinzugsgebietes von Colorado
 - die Eroberung von 5 Vulkanen im Süd-Amerika
 - die Besichtigung des St Helens-Vulkans gleich nach seinem Ausbruch
 - Touren im Kaschmir und in der Thar-Wüste, auf dem Elbrus und Svanetia und auf den Spitzbergen.
- Ausländische Vortragenden:
 - Peter Rybář /Tschechoslowakei/ die Eroberung des Gipfels Nun im Kaschmir /7135 m/
 - Karl Ölmüller /Österreich/: die österreichische Expedition nach Tibet /Shisha Pangma 8012 m/
 - Kurt Diemberger /Österreich/ - aus dem Anlass von seinem 50. Geburtstag - drei Vorträge:
Bergsteigen auf vier Kontinenten /Dias Abend/
der Film über die italienische Everest-Expedition
/zweimal/
- Eine zweitägige Wanderversammlung wurde in der Höhle Aggtelek und in ihrer Umgebung organisiert. Es wurde der Tatsache gedacht, dass der Zusammenhang zwischen den ungarischen und tschechoslowakischen Höhlensystem von den sogenannten "Universitäts"-Höhlenforschern vor 50 Jahren entdeckt wurde. So wurde damals die Höhle von Aggtelek zu der Grössten Höhle der Welt, und auch heute noch ist sie die grösste Europas. Die Einzelheiten über die Entdeckung des Durchwegs wurden von Dr. Hubert Kessler, dem Entdecker selbst bekanntgemacht. Die 67 Teilnehmer konnten in 2 Tagen 12 Vorträge anhören, Der Vortrag von Dr. László Kordos über die Prehominida von Rudabánya bei der Ausgrabung, war besonders interessant.
- Vor 90 Jahren wurde die Universitätssektion des Ungarischen Touristenvereins gegründet, dessen Rechstrachfolger, unsere sein 25 jähriges Bestehen jubilierende Sektion ist.

Teil II.: DIE TOUREN UNSERER MITGLIEDER IN DEN HOCHGEBIRGEN

- Hervorragende Tourenereignisse:
 - der Vesuv, der Stromboli und die Vulkane auf den Kanarischen Inseln
 - die Viertausende in der Mongolei
 - Der Kaukasus im Winter, 9 Bergsteiger auf dem Elbrus
 - Der Kaukasus im Sommer, die Pietätstour auf dem Kogutaj /3815 m/
 - die Pietätstour auf den Kasbek /5033 m/ auf dem Weg von Dr. Mór Déchy vom Jahre 1897
 - Der Kilimanjaro 5895 m /Afrika/
 - Pamir: 10 unserer Mitglieder auf Gipfeln über 7000 m

Teil III.: DIE ZUSAMMENFASSUNG DER VORTRÄGE

Die Vorträge der Bergsteigersektion in den letzten 25 Jahren wurden in einer Einheitsliste laut Vortragenden und Themen geordnet.

S O M M A R I O

Il resoconto dell' anno 1982 della Sezione Alpinistica della Società Geografica Ungherese consta di tre parti.

Parte prima: AVVENIMENTI DELLA SEZIONE

- in quest' anno vennero tenute 13 conferenze. Tra queste figurano i seguenti temi esposti dai nostri membri
 - spedizione sul territorio collettore d'acqua del Colorado,
 - scalate sui 5 vulcani delle Ande del Nord,
 - visita del vulcano St. Helens dopo l' eruzione,
 - gite in Kashmir e nel deserto Thar, ad Elbrus e in Svanetia, inoltre sulle Isole Svalbard
- I nostri conferenzieri stranieri erano
 - Petr Rybar /Cecoslovacchia/
Scalata della vetta Nun sul Himalaia del Kashmir /7135 m/
 - Karl Ölmüller /Austria/
Spedizione austriaca in Tibet, sullo Shisha Pangma /8012 m/
 - Kurt Diemberger /Austria/
in occasione del suo 50° compleanno ha tenuto 3 conferenze:
Scalatori in quattro continenti /con proiezione/
Il film girato durante la spedizione italiana sull' Everest nel 1980
- Un congresso annuale di due giorni venne tenuto dalla sezione nella grotta e nei dintorni di Aggtelek. Qui venne commemorato il fatto che il collegamento tra il labirinto ungherese e quello cecoslovacco fu scoperto dagli speleologi dell' università 50 anni fa. Con questa scoperta la grotta è diventata la maggiore in tutto il mondo. Il suo primo posto è conservato anche oggi in Europa. Le circostanze della scoperta del collegamento sono state esposte dallo speleologo esploratore dott Hubert Kessler. - In due giorni i 67 partecipanti ebbero l' occasione di ascoltare 12 conferenze. Di speciale importanza era la conferenza del dott. László Kordos tenuta presso gli scavi col titolo: La prehammadia di Rudabánya.
- 90 anni fa è stata fondata la Sezione Universitaria dell' Associazione Turistica Ungherese ed è il suo successore la Sezione che sta festeggiando il 25° anniversario della sua esistenza.

Parte seconda: LE SCALATE ALPINISTICHE DEI NOSTRI MEMBRI

Oltre alle gite nei Carpazi, nell'Alta Tatra e nelle Alpi erano i seguenti i più importanti

- i vulcani Vesuvio, Stromboli e quelli delle Isole Canarie
- i vulcani del Mexico
- i Quattromila della Mongolia
- il Caucaso d'inverno, 9 persone sull'Elbrus
- il Caucaso d'estate, gita commemorativa sul Koguta /3815 m/
- un'altra sull'itinerario del dott. Mór Déchy in 1897 sul Kasbek /5033 m/
- il Kibo sul Kilimanjaro /5895 m/ in Africa
- Pamir: Dieci dei nostri membri sulle vette di oltre settantamila metri

Parte terza: RIASSUNTO DE LIE CONFERENZE

Il sommario presenta le conferenze ordinate secondo i conferenzieri ed i temi che vennero tenute nei 25 anni passati dalla fondazione della sezione

/CORGÉNYI Andrásné/

S Ú H R N

REFERÁT Horolezeckého Oddielu Maďarskej Zemepisnej Spoločnosti z r. 1982 pozostáva z troch diel

I. časť obsahuje UDALOSTI SÉKCIE

- behom roku bolo 13 prednášok. Z tých naši členovia sa zaoberali s nasledujúcimi témami:

- pochodenie regionálneho vodného rezervoáru Coloráda
- výstup na päť vulkánov severných Ánd
- návšteva sopky Sv. Helena po erupcii
- túry v Kašmíru a v púšti THAR, na Elbrus a Svanetia i na Špicbergách

Zahraniční prednášatelia boli:

- Peter Rybář /ČSSR/ zlezenie štítu NUN v kašmírskej Himaláji 7135 m
- Karl Ölmüller /Rakúsko/ rakúske expedícia do Tibetu na Shisha Fangma 8012 m
- Kurt Diemberger /Rakúsko/ z príležitosti jeho 50. narodenín tri prednášky. Horolezenie v štyroch časti sveta /s priemetaním diapozitívov/. Premietanie talianskeho filmu Expedícia na Everest v r. 1980. /Tento pozostával z dvoch častí/
- Horolezecká sekcia usporiadala putovné zasadanie okolo jaskyne Aggtelek /Domica/. Spomenulo sa na udalosť, že pred 50 rokmi vysokoškooláci-jaskyniari objavili systematickú súvislosť medzi maďarskou a československou časťou jaskyne. Touto skutočnosťou stala sa Aggteleki /Domica/ jaskyňa jednou z najväčších jaskýň na svete. Momentálne je najväčšou v Európe. Detaily objavenia priechodu z jednej časti do druhej objasnil na mieste sám objaviteľ, dr. Hubert Kessler. - 67 prítomných behom dvoch dní mali príležitosť vypočuť si 12 odborných prednášok. Významnú prednášku mal dr. László Kordos o Rudohorskej prehominide, ktorú predniesol pri vykopávkach.
- Pred 90 rokmi založili Vysokoškolskú sekciu maďarského horolezectva: Magyar Turista Egyesület. Právnym následníkom predošlého spolku je naša sekcia oslavujúca svoje 25. výročie.

II. časť. VYSOKOHORSKÉ TÚRY ČLENOV

Významejšie udalosti:

- Vezúv, Stromboli, sopky Kanárskych ostrovov a Mexika
- štyritisícovky Mongolie
- Kaukaz v zime, 9 účastníkov na Elbrusu
- Kaukaz v lete, pietna túra na Kogutaj /3815 m/
- Pamätná túra na Kačbek /5033 m/, na trase dr. Móra Déchyho v r. 1897
- Kilimandžaro 5895 m /Afrika/
- Četürjoch 6400 m /Pamir/
- Štít Korzenevskaja /7105 m/ 4 osoby
- Štít Komunizmu /7495 m/ 6 osob

III. časť. SÚHRN PREDNÁŠOK

Súhrn prednášok sekcie uvádzame podľa tématu prednášateľov upravené od založenia za uplynulých 25 rokov. /FARKASS Alfréd/

О Т Ч Е Т

Отчёт Секции Альпинистов Венгерского Географического Общества за 1982 год состоит из трёх частей.

I часть: СОБЫТИЯ СЕКЦИИ

В течение года было проведено 12 докладов. Члены нашей секции принимали участие в следующих темах:

- обход водосборной территории Колорадо;
- восхождение к пяти вулканам Северных Анд;
- восхождение к вулкану Святой Елены после его извержения;
- походы в пустыни Кашмира и Тар, а также на Эльбрус, Сванетию, Шпитцбергак.

Докладчики из других стран

- Петэр Рибар (Чехословакия): пик Нун на Кашмире (7135 м);
- Кари Олмюллер (Австрия): австрийская экспедиция на Тибет, Шиша Пангма (8012 м);
- Курт Димбергер (Австрия): 3 доклада в честь его пятидесятилетия;
- Альпинизм в четырёх частях мира (показ слайдов);
- Фильм об итальянской экспедиции Эверест в 1980 году.

В районе пещер Аггтелек была организована двухдневная встреча членов секции, где вспомнили как 50 лет тому назад университетские пещеролазы обнаружили связь между системой венгерских и чешских пещер. О подробностях этого открытия рассказал сам участник похода Д-р Кесслер Губерт. 67 участников за 2 дня прослушали 12 лекций. Особенно интересным был доклад Д-ра КОРДОШ Ласло на тему "Прехоминида в рудной шахте", который был прочитан при раскопках.

Университетская секция Венгерского Туристического Общества образовалась 90 лет тому назад. Законный последователь этой секции - наша спецсекция, которая празднует 25-летие своего образования.

II часть: ВОСХОЖДЕНИЕ ЧЛЕНОВ СЕКЦИИ НА ВЫСОКИЕ ВЕРШИНЫ

Выдающиеся события:

- Вулканы Везувий, Штпромбольский и вулканы Канарских островов;
- Вулканы Мексики;
- Горы Монголии выше 4000 м;
- Зимний Кавказ, 9 человек на Эльбрусе;
- Летний Кавказ, восхождение на Когутай (3815 м) в память о погибших альпинистах;
- Памятный поход на Казбек (5033 м) по маршруту 1897 года Д-ра Дечи Мора;
- Килманджаро 5895 м (Африка);
- 10 членов нашей секции взбирались на вершины Памира выше 7000 м (пик Коммунизма 7495 м, пик Корженевской 7105 м).

III часть: ОБОБЩЕНИЕ ДОКЛАДОВ

Группируя все доклады и темы, можно получить обзор работ, проведенных нашей секцией за прошедшие 25 лет.

SZAKOSZTÁLYI ESEMÉNYEK

A Gerlahfalvi tömb a Szontagh csúcs oldalából

A BETE multja a Magas Tátrában.

Irta: dr. Komarnicki Gyula.*

Minden ember életének van egy korszaka, amelyre különös szeretettel gondol vissza, amelynek emlékét különös szeretettel őrzi lelke mélyén. Az én életemnek ez a korszaka azok az esztendők voltak, amelyeket ide s tova több mint három évtizede az „Egyetemiek” körében töltöttem, amely évek egybeestek a BETE megszületésének idejével, amely esztendők rányomták a BETE-re a Tátra kultuszának bélyegét és belőlem is lelkes tátrajárót neveltek.

Ma, a messze mult távlatából, tekintenek felém azok az idők. De ez a mult nem jelent számomra valami elmúltat. Amit azok az idők belémneveltek, az ma is életemnek legszebb tartalmát adja; azt a munkát, amelyet akkor kezdtem meg, lankadatlan szeretettel ma is folytatom és nemcsak csodálója, hanem mind a mai napig harcos katonája is maradtam a magas hegyek világának s mindenekelőtt a Magas Tátrának. Ha mégsem tudok minden meghatottság nélkül visszaemlékezni azokra az időkre, ez azért van, mert egy valami belőlük mégis a mult emlékévé vált: az a baráti kör, amelyet akkor a BETE jelvénye egybekovácsolt, elszéledt; a java közülük kidőlt az élők sorából, akik pedig megmaradtunk, azokat is szétszórta a sors és az élet. De azok helyett a barátok helyett, akiket akkor egy közös eszme lelkesített és tartott egybe, mint egy kis családot, nem tudom másokat adni az élet, nem tudta őket másokkal pótolni.

Én, aki magam is ott álltam a BETE bölcsőjénél, ma vissza akarom idézni a multat; fel akarom eleveníteni a mai nemzedék előtt az akkori BETE-t, ennek a kicsi, de annál lelkesebb körnek akkori életét és működését.

Az egykori BETE, különösen pedig keletkezésének körülményei, elválaszthatatlanul összeforrtak a Tátrával. Ezért a BETE ottani szerepéről való megemlékezés előtt rövid történelmi visszpillantást kell vetnem a Tátra hegymászó feltárásának korábbi történetére.

A mult század elején életrekelte mozgalom, amely az embereket a magashegység ismeretlen vadonainak felkutatására, elérhetetlennek hitt ormainak meghódítására ösztönözte, a Tátrában is talajra talált. Sőt arra is vannak adataink, hogy még az ezt megelőző korszakokban, amikor az Alpokban a hegymászás úgyszólván még ismeretlen fogalom volt, a Tátrában mind többen hatoltak be rejtélyeibe, és merészkedtek fel annak egyik-másik ormára. A tátrai hegymászásnak ez a jellegzetessége, hogy úgyszólván függetlenül alakult ki az Alpokban kifejlődő hegymászmozgalomtól, végigvonul a Tátra hegymászófeltárásának egész történetén és ezt a jellegzetességét megőrizte mind a mai napokig. Ha időről-időre jöttek is ide az Alpok iskoláját járt férfiak, a Tátrának mindig megvolt a maga hegymászőgárdája, amely a Tátra aljának őslakóin kívül, a működésüket kizárólag, vagy legalább is elsősorban a Tátrának szentelő magyar és lengyel hegymászők sorából került ki. A magyarság szereplésének fény-

* Felolvasta a Budapesti Egyetemi Turista Egyesület ünnepi előadássorozatának első előadásán, 1942. március 31-én.

kora a múlt század 70-es éveire esik, amikor *Déchy Mór* a *Tátracsúcs*, *Téry Ödön* pedig a *Középorom* és *Fecsketorony*, ezeknek az akkoriban a megmászhatalanság híreben állt ormoknak első megmászásával a *Tátra* történetének a legragyogóbb lapjaira írták be nevüket. Sajnos, ezek a tettek csak elszigetelt jelenségek maradtak és a magyar tátrajárás a következő két évtizedben mondhatnók a nyárspolgáriasság színvonalára süllyedt. Amikor a *Magyar Turista Egyesület* a század fordulóján megépítette a *Kistarpataki völgy* öttavi katlanában a *Téry-menedékházat*, a *Tátrának* ez a napjainkig is legalpinabb környezetében álló támaszpontja hivatva lett volna egy újabb pezsdülő hegymászóélet alapját megvetni. Ma szinte érthetetlenül állunk az előtt a tény előtt, hogy a *MTE*-nek ez a nagyjelentőségű alkotása nyomán sem kapcsolódott be egy nagyobb magyar turistagárda a *Tátra feltárásának* munkájába és nem vette ki a magáét ennek a munkának hegymászószemszögből nézve értékesebb részéből. Komolyabb tevékenységgel megint csak magábanálló jelenség ebből az időszakból *Dóri Gyula* és mindenekelőtt *Jordán Károly*, aki a *Lomnici csúcs* *Jordán útjának* felfedezésével, a *Mártacsúcs* első megmászásával és a *Rejtett völgyből* megfélemlítő falakkal feltörő *Rumancsorba* első keresztvezésével örököltette meg nevét a *Tátra feltárásának* történetében.

Az ezt követő esztendőekben, amelyek a *Tátrafeltárás* egy újabb korszakának kezdetét jelentik, jutnak szerephez a *Tátrában* az „*Egyetemiek*”.

Mily stádiumban volt akkoriban a *Tátra* hegymászófeltárása. A tátrai csúcsok első megmászásának klasszikus kora akkor már lejárt; a *Tátra* valamennyi jelentősebb orma már gazdára talált s aml ezen a téren még hátramaradt, az már csak a tallózás volt; csak itt-ott akadt még egy-egy alárendeltebb jelentőségű, kisebb sziklatornyocská, amely még legyőzőjére várt s amelyeket már csak egy epigon korszak tudott felértékelni és felemelni csúcsok sorába. De ezzel együtt kezdődik a *Tátra* hegymászófeltárásának újabb fejezete. Most, amikor már minden orom meghódolt az ember előtt, a hegymászók figyelme az egyes ormoknak falai és gerincei felé irányul. Nagy, klasszikus feladatok várnak itt megoldásra, feladatok, amelyek fokozottabb mértékben igényelnek erőt, ügyességet és a hegymászótechnika feltétlen uralását, feladatok, amelyek sokszor már az emberi lehetőség határán járnak. Csupa oly követelmény, amelyekkel a fiatal szervezet és lelkesedés tud legjobban megbirkózni. Ez volt az adott időpont, hogy az ifjúság is szóhoz jusson és csak a szikrára volt szükség, amely lángralobbantsa a lappangó erőket.

A *MTE*-nek 1904-ben újból megalakult *Egyetemi Osztályában* máris kezd kibontakozni, bár eleinte még szerény mértékben, az alpin irányzat. A fiatal egyesület ifjú tagjait nyaranta ott látjuk a *Tátrában*, ahol a kezdők szerénységéhez illően, a könnyebb utakon és könnyebb csúcsonok akarják megismerni ezt a páratlanul szép hegyvilágot, ezereves hazánknak leggyönyörűbb ékességét.

1906 tavaszán egy talán kissé kulonc és zárkózott természetű ifjú keresi fel az egyesületet: a pécsi származású *Wachter Jenő*. Rajongója a hegyeknek, határtalan tettvágy és magávalragadó lelkesedés tölti el; az ő megjelenése döntő jelentőségű az *Egyetemiek* további működésének irányzatára. Rokonlelkeket keres, és ilyenekre talál. Ő az a szikra, amely végre lángralobbantja a többiek lelkében szunnyadó érzéseket. 1906 nyarán az *Egyetemiek* két legaktívabb tagjával felkeresi a *Tátrát* és a *Wachter—Serényi—Horn* trió első fellépését az új irányzatnak mintegy előhangjául jelölhetjük meg. Amikor az ősz újból az egyesület falai közt találja annak tagjait, azonnal kezdetét veszi az új élet. Tudatos készülődés nagy feladatokra: Alpin szakkérdések és különösen a *Tátra* a főtémái a sűrűn látogatott összejöveteleknek, vasárnaponként pedig mind nagyobb számban találkoznak a tagok a pestkörnyéki sziklákon, hogy ott gyakorolják és képezzék magukat a sziklamászásban. Ezeket a pestkörnyéki „mászóiskolák” ugyan nem az *Egyetemiek* fedezték fel, de ők látták és oldották meg ezeken a gyakorlólhelyeken oly lehetőségeket, amelyek az akkori idők sziklamászótechnikájának legmagasabb tökélyét jelentették és ezzel megszerezték számukra a képesítést arra, hogy a *Tátrában* a legnehezebb feladatokra is vállalkozhassanak.

Igy köszöntött be az 1907. év nyara, mely az eddigieknél sűrűbb rajokban bocsátotta az *Egyetemieket* a *Tátrába*. Elcsapatuk, a *Wachter trió* a szebbnél-szebb és komolyabbnál-komolyabb tűrák sorát viszi véghez. Augusztus 8-án társaságuk fent áll a *Simontoronyon*, a *Tátra* legnehezebb ormán, ami akkoriban minden komoly tátrajáró vágyálmának beteljesülését jelentette.

De már pár perc múlva bekövetkezik a tragédia. A toronyról való kőtélleereszkedés közben a kötélgyűrű elszakad *Wachter* súlya alatt és a magyar hegymászás nagy reménysége társainak szemeláttára zuhan a mélység ölelő karjaiba.

Azt lehetett volna hinni, hogy ez a megrendítő tragédia halálos csapást fog mérni a fiatalokkal feltörő hegymászás ügyére is. De nem így történt. A *MTE* őszi közgyűlésén súlyos kritikák hangzottak el, amelyek elítélték az *Egyetemiek* által kezdeményezett, az öregek részéről szélsőségesnek bélyegzett hegymászóirányzatot. Ha nem is hallgathatjuk el, hogy a simontoronyi katasztrófát pillanatnyi meggondolatlan-ság okozta és az kellő elővigyázatosság mellett semmiképp sem következhetett volna be, magából ebből a tényből nem lehetett az új irányzatra hátrányos következtetéseket vonni. Az irányzat csak nálunk volt új, mi *Egyetemiek* ebben csak követni akartuk azt a fejlődési fokot, amelyet a hegymászás az Alpokban már régen előttünk elért. Ezért sikraszálltunk igazunk mellett és törhetetlen állásfoglalásunknak azzal adtunk kifejezést, hogy önálló egyetemi turistaegyesület szervezését határoztuk el.

Wachter Jenő tragédiájának mindnyájunk lelkére nehezedő friss emléke mégis arra bírta az *Egyetemiek* nagy részét, hogy a következő nyáron elkerüljék a *Tátrát* és helyette inkább az *Alpokat* válasszák tevékenységük színhelyül. Különböző körülmények engem visszatartottak ettől és saját személyemre nem volt más választás, mint megint a *Tátra* mellett maradni. Egyedül, társ nélkül utaztam fel a *Tátrába* és a sors úgy hozta, hogy ez az ott töltött nyaram sokban hozzájáruljon az *Egyetemiek* későbbi tevékenységének gyorsan felvő fejlődéséhez. A véletlen összehozott a lengyel tátrajárók színe-javával, akik — szokásuk szerint — a Halastónál üttökét fel sátorfájukat. A lengyel tátrajárás már akkor is virágzását élte. A lengyelek nemcsak mint hegymászók, de mint a *Tátra* terepének és történelmének kutatói és ismerői vezettek. Heteket töltöttem társaságukban, velük barangoltam be keresztül-kasul az egész *Tátrát* és ezeknek a heteknek tanulságai, valamint az ekkor kifejődött értékes baráti kapcsolatok voltak az alapjai az én és — szinte mondhatnám — az *Egyetemiek* később mindinkább tökéletesedő tátraismereteinek. Ebből az időből egy mozzanatot elevenítek fel. Egy szép napon nagyobb lengyel társaságban a *Halastó* feletti *Barátvölgyben* táboroztam. Az egyik lengyel felszólít, kíséreljük meg a *Barát* addig még érintetlen északi falának átmászását. Csakhamar ott álltunk a fal tövében. Ilyen meredek és síma sziklákat eddig még nem láttam közszől; szótlanul követtem társamat a majd ide, majd oda vezető mászásban. Egyszerre csak társam — aki mögött pedig már szép hegymászómulat állt — megakadt. Hiába volt minden próbálgatása, sehogy sem tudott megbirkózni azzal a helyvel. Kértem, engedjen előre s íme — nekem simán ment a dolog. Nem hiába, a *BETE* jó előiskolának bizonyult. Így legalább megvolt az elégtételeim, hogy nemcsak „statisztáltam”, hanem nekem is volt valami érdemem a túra sikerében, amellyel megszereztem a *BETE*-nek az első komoly új túrát.

Végére járt a nyár, amikor — megint csak a véletlen sors — néhány túrára összehozott a szintén a *Tátrában* időző *dr. Martin* ismert német hegymászóval. Érdekes ember volt és dolgát német alaposággal végezte. Évek óta úgyszólván csak új túrák után vadászott a *Tátrában* és már garmadára való „Erstbesteigung”-gal dicsekedhetett. De *Martin*nak ez még nem volt elég, hanem valami egész különösen értékes új túrára vágyott. Akkoriban két ilyen probléma állt a *Tátrában* az érdeklődés homlokterében; a legözihetetlenül híreben álló két hatalmas hegyfalról suttogtak: ezek a *Tátracsúcs* és a *Varancsostavi csúcs* északi falai voltak. A *Tátracsúcs* északi falát az utolsó pillanatban csípték el a lengyelek *Martin* orra elől, aki most már a *Varancsostavi csúcs* falát szerette volna megmenteni a maga számára. Felszólításának, hogy vele tartsak ezen a turán, örömmel tettem eleget. Egy kódós, esős szeptemberi napon azután első rohamunkra elesett a *Varancsostavi csúcs északi fala*. — a legszebb, legmonumentálisabb és legfenségesebb valamennyi létező tátrai fal között. Ezt a gyönyörű eredményt másodnapra rá megtették a *Sárgatorony* és *Középorom* északnyugati gerincének első bejárásával, amely még manapság is a legszebb tátrai gerinctűrák közé számít.

Igy ez az 1908. évi nyár nemcsak a tátrai ismereteim, vagy hogy úgy mondjam — ismereteink megalapításához járult nagyban hozzá, de ez volt kiindulópontja annak az útnak, amely a következő esztendőokban jelzi az *Egyetemiek*nek az új túrák hosszú sorozatával elért sikereit.

Az 1908. évi őszi közgyűlés kimondta az egyetemi osztály megszűnését és a helybe lépő *BETE* megalakulását.

Azután jött az 1909. esztendő, amely fényes tanúságot tett a fiatal egyesületben rejlő eleven erőről, tagjainak határtalan lelkesedéséről és tettvágyáról. Ha ennek az évnek tavaszán valaki titkon bepillantott volna a *BETE* falai közé, csodálkozva látta volna, hogy milyen lázas munka és készülődés folyik itten. Olyan munka és készülődés, amely még egy nagyobb ügyszőz is méltón illett volna. De ezzel most korántsem akarnám kicsinyíteni, még kevésbé lekicsinyelni az akkori munkánk jelentőségét. Barmennyire anyagias korban élünk, még mindig magasra kell értékelnünk, sőt különösen magasra kell értékelnünk az emberi tevékenységnek eszmei célokat szolgáló megnyilvánulásait.

Előttünk akkor más cél nem lebegett, más nem lelkesített, mint összemérni erőinket a sziklák világának nehézségeivel és veszélyeivel, és úttörőnek lenni ott, ahol eddig ember még nem járt. Ekkor már kezdtük ismerni a Tátrát, tudtuk, hol várnak nagy problémák megvalósításra, tisztában voltunk céljainkkal és hónapokon át tartó megbeszéléseinken testvériesen megosztottunk azon, hogy kinek jusson ennek, vagy amannak az új túrának, első megmászásnak dicsősége. Ezt betartani becsület dolga volt. Erről is el akarok mesélni egy esetet. Az óriástömegű *Jégvölgyi csúcs* két hatalmas, vad tornyokkal megrakott oldalgerincet bocsát ki magából észak felé. Ezek a *Jégvölgyi tornyok* és a *Feketetavi tornyok* gerincei; mind a kettő ezideig még érintetlen terület. Az osztozkodásnál a *Jégvölgyi tornyok* gerince öcsémnek és nekem, a *Feketetavi tornyoké* egy másik klubtársunknak jutott. Amikor megjött a nap, amely kettőnkét ott látott a *Jégvölgyi tornyokon*, sóvárogva tekintettünk át róluk a szomszédos *Feketetavi tornyok* gerincére, amely annál is inkább csábított, mert valóban a *Feketetavi tornyok* voltak az utolsó még megmászatlan tátrai ormok, amelyek komolyan csúcsszámba voltak vehetők. De hiába, kötött a szó. A kissé szeleburdi természetéről közölsmert barátunk azonban, hogy-hogy nem, megelégedett a *Feketetavi tornyoktól*, annak ellenére, hogy ezek neki voltak fenntartva. Nemsokára rájöttek lengyelek és... ezek a tornyok bizony nem a *BETE*, hanem a lengyelek sikereit öregbítették. No, de ezen az egyen nem mulott, mert amikor ez év őszén az *Egyetemiek*, akik a nyáron az eddiginél is nagyobb számban lepték el a *Tátrát*, hiánytalanul megint összegyülekeztek a *BETE* falai közt, oly gazdag és értékes sikerekről számolhattak be egymásnak, ami könnyen el is szédíthette volna őket.

Az 1909. évi nyár jelenti tulajdonképen az *Egyetemiek* első fellépését a *Tátrában*, amely őket mint tudatos úttörőket mutatja be. Önteltség és túlzás nélkül állapíthatom meg, hogy ez az első bemutatkozás ezen az egy nyáron több sikert hozott, mint a korábbi magyar tátrajárók eredményei egy évtizeden át együttvéve. Hogy a sok közül a legszebbeket kiragadjam: a *Zöldtavi-*, *Gerlahfalvi-* és *Csorbai csúcs* északi falai, a *Jégvölgyi tornyok gerince* és a *Fecske-torony* délnyugati gerince mind oly turrák, amelyek az addig véghezvitt Tátraturák legnagyobbbszerű közé sorolhatók és még ma sem vesztek eredeti fényükből.

Ez a szinte hirtelennek mondható nekiindulás azonban nem bizonyult az anynyiszor ócsárolt magyar szalmalángnak. A következő esztendőknben töretlen, sőt emelkedő vonalban folytatódik az *Egyetemiek* működése a *Tátrában*. 1910, 1911, 1912, 1913... megszakítás nélkül mind aranylapjai a *BETE* történetének. A *Fehértavi csúcstól* a *Krivánig* alig van a *Tátrának* orma, amelyen nem örökítették volna meg nevüket az *Egyetemiek* úttörő munkájukkal. Ezeknek az új utatnak oly nagy a száma, hogy felsorolásuk nagyon hosszadalmas és üntató lenne, azért ezeknek az esztendőknnek természetéből inkább csak a legkimagaslóbbakat akarom kiemelni: a mondaövezte *Karbankulus-torony*nak a *Zöldtő* felett feltörő *DK fala*, a *Vöröstavi csúcsnak* nemes körvonalakban felépülő *É fala*, a *Papiruszcúcs* és *Batizfalvi csúcsnak* sima vértete-tükkel a *Dolomitokra* emlékeztető déli falai, a *Késmárki csúcs* sírkerti útja és déli pillére, a *Wébercsúcsnak* északi fala és *ÉK éle*, a *Markazittorony* csodás déli fala, a *Bibircsnek* köhullásseperte nagytarpataki hőszakadéka, a *Varagystavi csúcs* *DNy fala*, a *Jávorcsúcs* *É fala*, melynél megfélemlítőbb talán nincs az egész *Tátrában*, a *Márta-csúcs* *ÉK fala*, a *Sárkányfal* *DK gerince*, a sziklamászás szépségének ez a kőbevésett apoteozisa, a *Triumetal* északi fala, a *Krivánnak* *ÉNy fala*, amely olyan ünnepélyes, mint egy dóm, a *Hrubogerinc* és *Jávorgerinc* végtelen hosszúságú csipkesora, ... ezek mind az egykori *BETE* fényes múltjáról regélnek.

Külön fejezete a *BETE* történetének, szereplésük a téli *Tátrában*. Az *Egyetemiek* már kezdettől fogva lelkes művelői voltak a síspornak, de specialitásuk a téli túrák

keményebbik fajtája, a téli csúcsmászások voltak. A tátrai csúcsok javarésze szikla-
orom, amelyeknek hóborította, jeges sziklái a felhatolás megint egy egészen más világ
volt és ezek a gyakran fergeteges hóviharban, velőlig ható fagyban végrehajtott téli
sziklatúrák ugyancsak cudar, kemény vállalkozások voltak, amelyek még a legnehe-
zebb nyári túráknál is több akaratot és ellenállóképességet igényeltek. A téli túrá-
zásnak ebben a fajtájában a *Tátra* különben is előljárt az *Alpok* előtt. Míg az *Alpok*-
ban a világháború előtt telen úgyszólván kizárólag síturákat vittek véghez és csak a
legutóbbi évtizedben kezdenek ott is a téli sziklatúrák felé fordulni, a *Tátrában*
már akkoriban virágzott a téli csúcsmászások szokása. Ezen a téren is előljártak az
Egyetemiek és nagy a száma azoknak a tátrai ormoknak, amelyekre *Egyetemiek* tet-
ték télviz idején először a lábukat. Itt is a legnehezebb volt az, ami őket különösen
vonzotta és hogy egyebeket ne említsek, a *Vöröstavi csúcs*, a *Fecsketorony*, a *Varan-
gyostavi csúcs* első téli megmászásai az *Egyetemiek* nevéhez fűződnek, sőt a *Tátra*
par excellence mászóormai, mint a *Heggestorony*, *Sárkányfal* és *Simontorony* ugyan-
csak *Egyetemist* láttak először télen a homlokukon.

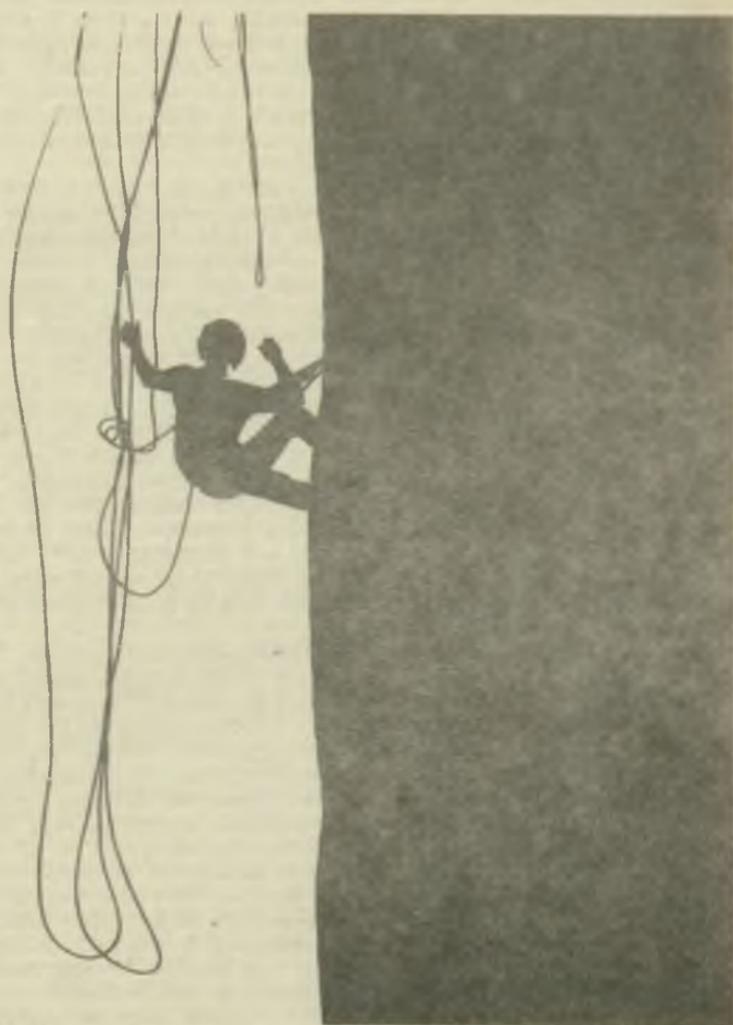
És mindez az eredmény nemcsak egy-két ember nevéhez fűződik. A *BETE*-nek
éppen az volt a nagy érdeme, hogy egy egész *hegymászónemzedéket* nevelt, és tucat-
jával kerültek ki soraiból, akik a magas hegység világának nemcsak bámulói, hanem
kemény harcosai lettek. Hogy milyen vonzó- és összetartó erőt képviselt a *BETE*,
mutatja az is, hogy ami szepesi fiatalság Budapestre került — pedig a szepesiek, mint a
Tátra szülöttel, nagy lokálpatrioták, — mind a *BETE* zászlaja alá siettek és büszkén
vallották magukat a *BETE*-hez tartozóknak. Ilykép a *BETE* az ő révükön is értékes
elemekkel gyarapodott, akik csak öregbítették az egyesület tekintélyét.

Ezt a évék során folyó lelkes munkát egyszerre törte derékban a világháború és
azt követő összeomlás. A világháború egymás után követelte áldozatul az *Egyete-
mieket* legjobbjait, ezután jött az úgynevezett béke, amely elszakította hazánktól a *Tátrá-
t*, és az elrabolt területek helyett ezer bajjal és gonddal ajándékozta meg az országot.
Jötték a nehéz esztendő, amikor a mindennapi kenyér volt a fiatalság gondja, nemhogy
tátrai utakra teltet volna. Ezekben a háború utáni első esztendőben már csak egy,
újonnan jött *BETE* tag viszi diadalra az egyesület zászlaját a *Tátra* ormaitól újból
meginduló nemes versengésben, — *Reichart Dezsőre* gondolok — de ő már nem a
BETE neveltje, hanem mint a *Tátra* fia, hazülről hozza magával annak szeretetét. És
mint az utolsó bölény a régiek közül, olykor-olykor még én is ott tallózom és keresem
a visszfenyét egy már letűnt szép korszaknak.

Ezalatt — más oldalról — újult erővel indul meg az úttörők munkája. A lengye-
lek, akik a *Tátra*-kultuszból mindig nemzeti ügyet csináltak, most nemzeti öntudatra
és önállóságra ébredve, fokozott ambícióval fognak hozzá a feltáró munka folytatásá-
hoz és — befejezéséhez. A kiválóbbnál kiválóbb hegymászóknak egész sora kerül ki
közülük, akik előtt leomlanak a még pár év előtt legyőzhetetlennek hitt sziklaakadá-
lyok; nincs az a feladat, amely elkerülné figyelmüket, nincs az a probléma, amelyet
rendszeres és szívós munkájukkal sorra meg nem oldának. Mellettük — bár szere-
nyebb keretekben, de olykor szintén ragyogó sikerekkel — szepesi véreink is kiveszik
részüket a *Tátra* titkaiért vívott, ebből az utolsó küzdelemből.

A világháború óta eltelt két évtizedben a *Tátra* feltárása — most már sajnos java-
részt nélkülünk — végleges befejezést nyert. Lezárult a *Tátra* történelmének e része,
amelyben — korábban — sűrűn szerepelt a *BETE* neve. És ha ezek a teljesítmények
sokszor el is maradnak ama tünenyeres eredmények mögött, amelyeket a háború utáni
nemzedék vitt véghez, — ne feledjük, hogy mi egy régebbi korban szerepeltünk.
A hegymászás — mint minden sport — technikailag rohamlépésekben fejlődött az
évekkel, az új nemzedék ott kezd, ahol a korábbi elhagyta. Ahol pedig mi elhagytuk,
az akkori időeknek olykor csúcsteljesítményei voltak.

De ha az úttörés, a feltárás munkája a *Tátrában* befejezést is nyert, balgaság lenne
olyasmit állítani, mintha ezzel a *Tátra* ormaitoz járulás szépségében vagy értékében
bármit is veszített volna. Aki új utakat nyitott, ezzel csak a hegység történelmében biz-
tosított magának nevet. Annak, aki őt követi útjain, akárhánnyadikként is tette legyen ezt,
nem kevésbé lesz szép, gyönyörűsége és felemelő az a küzdelem, amelyet a sziklá-
kkal meg kell vívnia. Azért, amikor most visszaidéztem a multat és az én s vele együtt
egykori bajtársaim lelkéből feltört a megemlékezés a *BETE* egykori hőskoráról, mi
régiek akkori munkánknak abban lenők koronáját, ha az új nemzedék a mi rajongá-
sunkkal és lelkesedésünkkel követne utainkat.

ELŐADÓÚLÉSEK

1982-ben 13 előadóestet tartott Szakosztályunk.

Ebből 7 előadáson 8 szakosztályi tag,

6 előadáson 3 külföldi vendég szerepelt.

A szakülések helye a következőképpen oszlott meg:

- Budapesten 7 alkalommal az Eötvös Lóránd Tudományegyetem Természet-
földrajzi Tanszék Lóczy termében /VIII., Kun Béla tér 2./
3 alkalommal a TIT Természettudományi Stúdió Körtermében
/XI. Bocskai u. 37./
1 alkalommal a Csehszlovák Nagykövetség előadótermében
/VI. Rózsa Ferenc u. 61./

Miskolcon 2 alkalommal /Marx tér, Vasas Művelődési Központ/

A 13 előadáson - az aláírt jelenléti ívek szerint - megjelent
1287 fő, ami csaknem 100 fős átlagot jelent.

dr. Dénes György: Beszámoló a Colorado vízgyűjtő területének 1981. évi bejárásáról.

Lóczy terem, 1982. január 8.

Hallgatóság: 65 fő, ebből 43 tag

Az előadó geográfus, történész és jogász. Mint hidrogeológus kutató a VITUKI-ban karszthidrológiával és izotóphidrológiával foglalkozik. Geográfusként a geomorfológia, főként a karsztmorfogenetika foglalkoztatja. Történészként a magyar középkor kutatója. Társaságunk és Szakosztályunk régi tagja. Az MFT jogtanácsosa, a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat társelnöke.

x x x

A Nemzetközi Szpeleológiai Unió 1981 júliusában az Egyesült Államokbeli Bowling Greenben rendezte meg kongresszusát, ennek kapcsán került sor két hónapos amerikai utazásunkra. A kongresszus előtt és alatt két héten át az USA karsztvidékeivel és barlangjaival ismerkedtünk. Ezt követően repültünk Los Angelesbe, ahonnan egy hónapos expedícióknak indult a Colorado-folyó vízgyűjtő területére, a canyonok világába. Az expedíciót Los Angelesben élő magyar hegymászó barátom, Brandl Vilmos szervezte, résztvett mászótársa, a japán Kemon, valamint feleségem és jómagam.

A felszerelés ellenőrzése után terepjáró camperrel indultunk útnak a Mojave-sivatagon át, ahol bejártuk a vörös homokkőbe bevágódott Red Rock-canyon szinpompás kőcsipkéinek izzó sziklavilágát, ahol ember ritkán fordul meg. Las Vegason áthajtva értük el a mormonok államát, Utahot, és ott a Colorado-fennsíkban elsőként a Zion Nemzeti Parkot kerestük fel, amelynek folyója, a Virgin River már a Colorado-folyó mellékvíze. Hosszú kilométereken a folyócska vizében gázolva haladtunk a Narrow /Szurdok/ szinte függőlegesen magasba nyúló sziklafalai között.

Sorra bejártuk és megmásztuk a meredek, sziklás vízmosásokat, /Fingers Canyon, Colob Section/. Másnap leereszkedtünk a Colorado-folyó visszaduzzasztásával kialakított Lake Powellhez, és két oldalcanyonot, a hatalmas ívű sziklahídjáról híres Rainbow Bridge /Szivárvány-híd/ völgyét és a hosszasan kigyózó szűk Antilop Valleyt hajón közelítettük meg.

A kaibab indiánok rezervátumán át a Grand Canyon északi peremére mentünk, ahol felkapaszkodtunk az ezer méternél mélyebben bevágódott canyonok ezerarcú sziklavilágára pompás kilátást nyújtó Cap Royal /2397 m/ és Imperial Point /2683 m/ csúcsra. Utunk következő állomása a Bryce Canyon, amelynek erővölmarta, csipkés kőtoronyerdeje egész tanulmányútunk egyik legcsodálatosabb látványossága volt. Azután az Escalante-folyó völgyébe hatoltunk be. Különleges erőziós formák, impozáns sziklaívek után egy száraz oldalcanyonon fölkapaszkodva a Petrified Forest Nemzeti Park megkövesedett faóriásainak világába jutottunk.

A Capitol Reef Nemzeti Parkban a Fremont-folyócska szurdokát jártuk be, elhaladva a Jerikó falainak nevezett, végeláthatatlanul elhúzódó, égbenyúló, függőleges sziklafalak között, és fölkerestük a "Nap temploma" és a "Hold temploma" nevű mesés kőfaragványokkal ékes indiai templomokra emlékeztető sziklatornyokat. Azután nekivágtunk a Boulder-hegységnek, és felkapaszkodtunk a csodálatos körpanorámát nyújtó Mount Thousand Lake-re /3500 m/.

Úttalan vidéken kerestük föl a ritkán járt Gobelín Valley kisebb-nagyobb

sziklatornyok és kőgombák ezreivel benépesült katlanát. Következő állomásunk az Arches Nemzeti Park volt, és végigmásztuk a hegyvonulatba mélyen bevágódó száraz canyont, a Devils Gardent /Ördög kertje/, melyet a szeszélyesen egymásra halmozódó, hatalmas sziklatömbök szinte áthatolhatatlanná tesznek. Átkeltünk a Colorado legnagyobb mellékfolyóján, a Green River-en, majd Moabnál a Coloradon is, ahol a folyó mezeiek fehér sziklafalak között hömpölyög. Itt is fölkapaszkodtunk a legjobb kilátást nyújtó sziklatornyokra. A legváltozatosabb canyonok szinte áttekinthetetlen szövevénye a Canyonland Nemzeti Park, az erózió munkájának legszebb csodavilága. A Needles karcsú sziklatűleinek erdeje, a Devils Canyon magasbanyuló csúcsokat koronázó pompás sziklaívvel elragadóan szép látványt nyújtottak.

Bluff-ban kis sportrepülőgépre szálltunk, és fölülnézetben csodáltuk meg a fennsíkba mélyen bevágódó Colorado Rivert, és a folyó völgybe két oldalt becsatlakozó mély canyonrendszerek sokezer négyzetkilométerre kiterjedő hálózatát. Bluff-ban csatlakozott hozzánk Fouché barátunk, a terület főgeológusa. Különleges terepjáróján vágunk neki a Dry Mesa végeláthatatlan, teljesen lakatlan, száraz, kőves félsivatagnak, ahol a sziklák régészek által máig sem kutatott üregeiben ősi indián kulturák kőeszközeire és cseréptöredékeire bukkantunk. Úticélunk a Colorado-fennsík legvadabb canyonrendszere, a Dark Canyon volt. Majdnem függőlegesen leszakadó falán egy gigantikus omlás, a Spanyol-lépcső roppant meredek, és máig sem stabilizálódott, meg-meginduló sziklacmladék nyújtott lehetőséget a lemászásra a közel ezer méterrel a fennsík pereme alatt húzódó patakmederhez. Amíg másztunk, valahol a vízgyűjtő felső szakaszán felhőszakadás lehetett, mert a canyon alján, a patak helyén tajtékzó folyam hömpölygött. A sziklák közt felvert sátrainkból túrára indulva, a canyon fő és oldalágainak oldalában kapaszkodva csodáltuk meg a nem mindennapi tüneményt. Másnapra a folyócska megszelídült, és lehetővé tette a Colorado canyonvidéke a legvadabb és legszeszélyesebb részének bejárását. A Spanyol-lépcsőn másztunk fel ismét a Dry Mesára, és onnan a Navajo indiánok rezervátumába, Navajolandba haladtunk tovább. Ott a Monument Valley festői sziklacsoportjaival, és a rezervátum indiáncsaládjainak életével ismerkedtünk. Felkerestünk néhány ősi indián romtelepülést /Batataki/ is. Ezek jórészt várszerűen védett, nehezen megközelíthető, hatalmas, tágas sziklaüregekben épültek valaha, romjaik ma is impozánsak.

Utunk végére hagytuk a Grand Canyon déli peremét, a South Rim-et. Sorra jártuk be a déli perem legszebb kilátópontjait, azután a meredek sziklafal szűk ösvényein ereszkedtünk le a több mint 1700 m mélységben, a gránitágyban kanyargó Colorado River-hez. Egy kis úszás a rohanó folyó jég-hideg habjaiban, aztán visszapaszkodtunk a peremre. Másnap még egy szép túra a Little Colorado River canyonjának bejárására, majd a Hoover Dam-on át Las Vegasba értünk, ahol bezárult a Colorado River vízgyűjtőjén tett körutazásunk.

Innen a Death Valleyn, a Halál völgyén át a Siera Nevada hegységbe mentünk, ahol a Yosemite-völgy híres vízeséseit csodáltuk meg, jártunk a sequoia óriás fenyők erdejében, felkapaszkodtunk a Glacier Point festői körkilátását megcsodálni, aztán a Kings Canyonon át leereszkedtünk a Csendes-óceán parjára, ahol egyhónapos túránk végetért.

Orbán Pál - Pogácsás György: Az Észak Andok vulkán óriásai
Lóczy terem 1982. február 5.
Hallgatóság 112 fő, ebből 76 tag

Orbán Pál MFT tag, a Belvárosi Természetbarát Klub Hegymászó szakosztályának vezetője. A legeredményesebb magyar expedíció szervezője.

Pogácsás György MFT tag, geológus és geofizikus. Csaknem valamennyi magyar magashegyi expedíció tagja és eredményeinek növelője.

x x x

A 10 tagú Andes'81 hegymászó expedíció hármassal indult 1981. szeptemberében Dél-Amerikába:

- négy hater ezer méter körüli csúcs megmászása /köztük a Föld legnagyobb működő vulkánja, a 6050 m magas Cotopaxi/,
- 16 mm-es film forgatása a felkeresett országokról és az expedíció hegymászó tevékenységéről /ez az első magyar hegymászó film/,
- geológiai, geomorfológiai, néprajzi tanulmányok és anyaggyűjtés.

Az előadás során az expedíció szervezéséről, lebonyolításáról, és mászó-eredményeiről Orbán Pál, az expedíció vezetője beszélt. A felkeresett országok sokszínű világáról - mivel a 16 mm-es film vágása a TV műtermeiben még folyamatban volt - Szondi György 8 mm-es színes amatőrfilmje igyekezett képet adni. A hegyekről és a felkeresett különböző tájegységek földrajzi, geológiai sajátosságairól Pogácsás György tartott előadást. Az expedíció hegymászó-eredményeit az MFT Hegymászó Szakosztályának 1981. évi beszámolója a 80-82. oldalakon ismerteti.

A Circum Pacifikum és az Eurázsiai hegységrendszer

Földünkön többféle módon képződnek hegyek. A Kárpát medencében élők a kontinens - kontinens kollízióval, azaz két szárazföldi litoszféra lemez összeütközésénél, azok ütközési zónájában felyűrődéssel és kiemelkedéssel létrejövő hegységeket ismerik alaposabban. Ebbe a csoportba sorolhatók az európai és ázsiai lánchegységek is, amelyek elsősorban a Thétisz óceán selfjén lerakódott karbonátos üledékekből állnak. A kontinensek ütközési zónájában kiemelkedő hegyek magassága eléri a 8-9 km-t /Mount Everest/. Ezeknél a hegyeknél csupán az óceáni lemezek "forró pontjai" felett kialakult részben vízzel fedett vulkáni kúpok magasabbak /Hawaii/, ha magasságukat az óceán fenekétől számítjuk. A korábbi hegymászó expedícióink során felkeresett első csoportbeli hegységek /Atlasz, Pireneusok, Alpok, Kárpátok, Dinaridák, Kaukázus, Pamír és Tiensan/ után nagy várakozással tekintettünk az Andok'81 elé. Tudtuk, hogy a megszokott kiváló mászóközetek /mésző, homokkő, gránit/ helyett az Andokban elsősorban törékeny vulkáni képződményekre, valamint hóra és jégre számíthatunk. Az expedíció tudományos programját hazai előtanulmányok alapján állítottuk össze. Ezt a Quitó Mészaki Főiskola /Escuela Politecnica/ Geológiai Tanszékének segítségével a helyszínen pontosítottuk. Összegyűjtöttük a felkeresendő hegyek részletes geológiai és topográfiai térképeit, majd mászóvállalkozásaink során helyszíni megfigyeléseket végeztünk. Lefényképeztük a legerdekesebb felszíni formákat, feltárásokat és számos körzetben kőzetmintákat gyűjtöttünk.

Az óceáni és szárazföldi lemezek szubdukciós jellegű ütközési zónájában zajlik bolygónk másik nagy hegységképződési folyamata. Ehhez tartoznak a Circum Pacifikum fiatal hegységei /Kamcsatka, Kordillerák stb./.

Előadás az ANDOK expedícióról

dr.Kádár,dr.Székely,dr.Pécsi professzorok

Equador három, a tengerparttal párhuzamos észak-déli irányú övezetre oszlik: a partvidékre /Costa/, a hegységekre /Sierra/ és az Amazonas vidékére /Oriente/. A vulkáni működést határozott mind időben, mind térben megnyilvánuló polarizáció jellemzi.

	Ny. Kordillerák	K. Kordillerák	Oriente
Jellegzetes vulkánok	Picincha Chimborassó	Cotopaxi Reventador Tungurahua	Sumaco
Uralkodó kőzet szövet	Erősen porfiros	afanitos és finom szemcsés	finom szemcsés
Jellemző kőzettípus	dacit	bazalt andezit	tefrit, basanit
Fő színes ásványok	amfibol biotit	olivin, diopszidos augit, hipersztén oxiamfibol	noseán, hayn

Az ország geológiai arculatát a Dél-Amerikai kontinens és a Csendes Óceáni lemez ütközése határozza meg. Rendkívül meredek dőlésszög jellemzi az idősebb /quarter előtti/ képződményeket. Az intenzív kiemelkedés miatt a folyók gyorsan bevágódnak a relative puha vulkáni tufákba és több száz méter mély kanyonokat alakítanak ki. A kiemelkedő hegycsúcsokat a sok csapadék miatt vastag jégréteg borítja, ami a tűző egyenlítői nap alatt igen gyorsan csúszik lefelé a völgyek felé.

A Kárpát-medence mérsékelt övi klímájához és szelíd földrajzi arculatához szokott szemünk elképesztőnek találta a természet élő és élettelen körfolyamatának mélységét és intenzitását, a hegyek gyors emelkedését és lepusztulását, az intenzív vulkanizmust, az Amazonast tápláló hegyi folyók vidékét jellemző rendkívül erős eróziót.

Különösebb biológiai képzettség nélkül is szembetűnő volt az élővilág rendkívüli faj- és egyedgazdagsága. Nagyon sok dolog idézte a Föld ősi fiatal korának mozgalmasságát. A Cotopaxi Nemzeti Parkban közelről láttuk a környékét 50 évenként elpusztító vulkán műtbleni garázdálkodásainak nyomain. /1532-ben lávaömlés, 1742-ben törmelékiszórás, 1766-68-ban hamu, 1803-ban iszapfolyás, 1853-ban láva, 1877. és 1903-ban hamu/.

Hegymászó programjainkat "expedíciós" módon bonyolítottuk le. Az összes eszközt, felszerelési tárgyat és részben az élelmet is Európából vittük magunkkal. Megmáztuk az Északi Andok legmagasabb csúcsait: Chimborassót 6200 m, a Cotopaxit 6050 m, Cayambet 5850 m és az Antisanat 5800 m.

A magasság mellett a fő nehézséget a gyorsan változó jégviszonyok, a meredek lejtőkön kiszámíthatatlanul zúduló lavinák és az esős évszakban lehulló rengeteg laza hó jelentette. Komoly pszichés megterhelés volt a hegyoldalakat borító bizonytalan jégen való huzamos mászás, ill. táborozás. Taktikánk a Quitói alaptáborból kiinduló egy-két hetes expedíciókra épült. A legkülönbözőbb közlekedési módokat igénybe véve közelítettük meg a hegyeket borító jégsapkák alsó szegélyét, letáboroztunk, majd kellő felkészítés után az alkalmas pillanatot kivárva egy-két nap alatt feljutottunk a csúcsra. Az expedíció mindhárom célkitűzését teljesítette.

Társaim nevében is köszönetet szeretnék mondani az expedíció kiterveléséért és sikerre vezetéséért Orbán Pálnak, a BTK szakosztályvezetőjének, a vállalkozást anyagilag finanszírozó BTK és FTSK Sportegyesületeknek, a szervezéshez nyújtott sokoldalú támogatásért az MTSZ-nek, az OTSH-nak, a Magyar Televízióknak és a Magyar Földrajzi Társaságnak. A hegymászó és tudományos program lebonyolításához igen értékes segítséget kaptunk a Magyar Népköztársaság perui és equadori nagyköveteitől, a követségek munkatársaiktól, a Quitói Escuela Politechnika Geológiai Tanszékétől, és az Escuela Politechnika Hugo Torres vezette Hegymászó Szakosztályától.

Kubassek János: Barangolás Kasmírban
Lóczy terem, 1982. március 12.
Hallgatóság: 63 fő, ebből 38 tag

Az előadó a Kossuth Lajos Tudományegyetem V. éves földrajz-történelem szakos hallgatója. Móga Jánossal 307 napos természetföldrajzi tanulmányúton vett részt Dél Ázsiában.

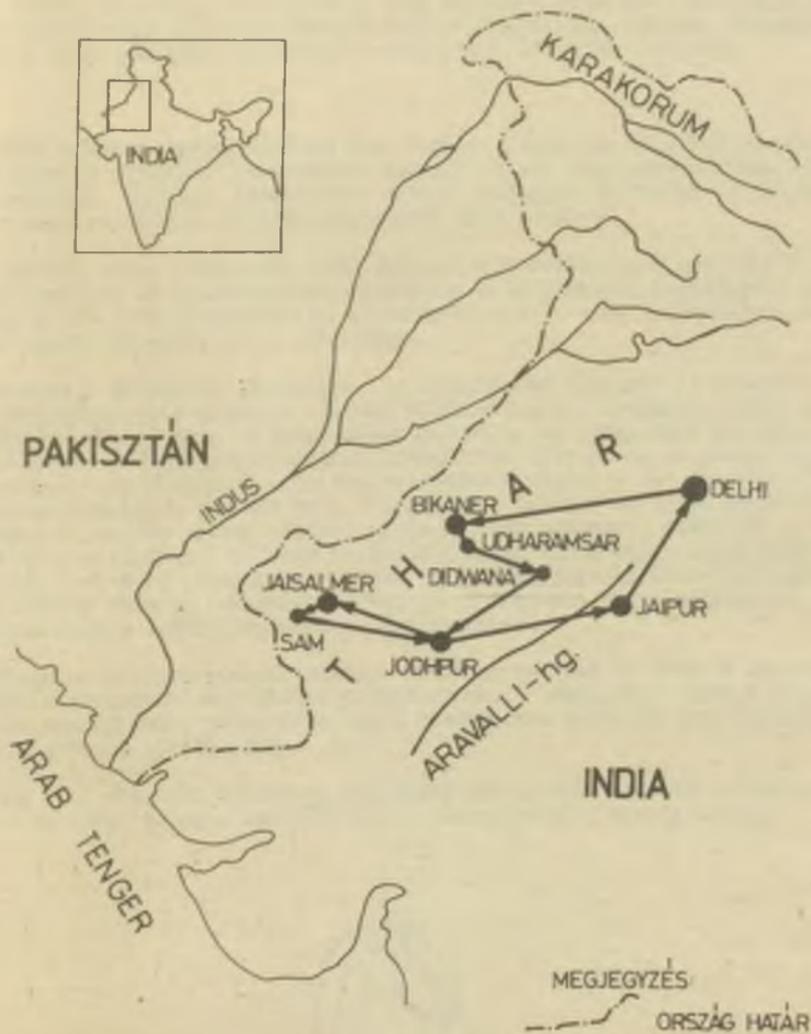
x x x

1980. októberében lehetőségem nyílt Kasmír meglátogatására. Az 1975-ig zárt nyugat-tibeti országrészbe való eljutást a késő őszi indulási időpont kockázatosá tette. A Srinagar-Leh útvonal a Zodsi-La hágó hótorlaszai miatt ilyenkor már gyakran járhatatlan. Leh környékének ősi kolostorai - Sankar, Hemisz, Spitok, Thiksey Gompák - még őrzik a tibeti vallás, a lámaizmus művészeti emlékeit. A tibetiek életében ma is meghatározó jelentőségű a vallás. A Himalája magashegységi tartományaiiban található országrészek, Ladak és Zanszkár falvaiban a hosszú ideig tartó elzártság miatt még él a hagyományos, archaikus életforma. A külvilágtól és a civilizációtól távol fekvő, 3-4000 m magasán lévő településeket kerek járművel ma sem lehet megközelíteni. A helybeliek legfőbb közlekedési eszköze a jak és az öszvér. A 4-5000 m magas hágók, a ritka levegő, és az elhagyatottság érzése a gyalogos vándornak fizikailag és idegileg egyaránt megterhelést jelent. Nyugat-Tibetben a zanszkári Zangla Gompában élt és dolgozott 1823-24-ben Körösi Csoma Sándor.

Lámajurutól kiinduló, Móga Jánossal, az ELTE II. éves biológia-földrajz szakos hallgatójával megtett, 260 km-es hátizsákos vándorlásunk során, napi 1500-2000 m-es szintkülönbségeket leküzdve, minden szükséges felszereléssel, élelmet cipelve, teherhordók, hegyvezetők igénybevétele nélkül tettük meg az utat Padamig. Útközben, a Zanszkár folyó kétélhídján átkelve, felkerestük Zangla Gompát. Az elhagyatott, romos kolostor második emeletén megtaláltuk a székely tudós egykori celláját. Az ajtófélfájában ma is látható a Baktay Ervin által 1928-ban bevéselt felirat, Csoma's Room. /Csoma szobája./ A helybeliek tudatában elevenen él még Körösi Csoma Sándor emléke, bár a Baktay által elhelyezett emléktábla már elkallódott.

Az út során főleg a magunkkal vitt konzerveken éltünk, mert a falvakban nincsenek üzletek. Megkóstoltuk a tibetiek hagyományos edelét, a campát, és italát, az erjesztett árpasört, a csangot. A teába kevert, jakvajjal, birkafaggyúval ízesített árpaliszt, a campa a hegylakók fő tápláléka. A szállást legtöbbször sátorban oldottuk meg. Singi La hágó alatt 4800 m magasban táboroztunk. Éjszaka -4-5 C-ra lehűlt a levegő. Reggelre a kulacsban jégdarabok voltak. Néhány alkalommal barátságos tibeti családok vendégként, házaknál szálltunk meg, így közvetlenül bepillanthattunk a tibeti emberek mindennapi életébe. Az egymástól sokszor több napi járőföldre található településeket jelzések nélküli ösvények kötik össze. A hágókat mesterséges kőrakásokba tűzött, jakszörccsónokkal, színes, vallási feliratot tartalmazó zászlókkal díszített póznák, tibeti nyelven „óbók” jelölik. A vándorlás természetföldrajzi szempontból is érdekes volt. Mint nyitott geológiai képeskönyv tárult fel az u.n. Thetys-Himalája üledékes kőzetekből felépülő hegyvilága. Számos periglaciális képződményt, recens löszformát, tufur és bugurjelenséget, tektonikus-eróziós szurdokot, a folyóterasz anyagából kipreparálódott földpiramist, morénabreccsából keletkezett kőgombát és több gleccsert volt alkalmunk megfigyelni.

A THAR SIVATAG BEJÁRÁSÁNAK VÁZLATA

Móga János: Barangolás a Thar sivatagban
Lóczy terem, 1982. május 7.
Hallgatóság: 54 fő, ebből 34 tag

Az előadó Hegymászó szakosztályi tag, offszett gépmeister, az Eötvös Lóránd Tudományegyetem földrajz-biológia szakos hallgatója. Kubassek Jánossal 307 napos természetföldrajzi tanulmányúton vett részt Dél Ázsiában.

x x x

A Thar-sivatag Magyarországon alig ismert, pedig nem okoz különösebb nehézséget a bejárása. Ismereteink szerint magyar geográfus még nem járt a sivatagban, leírása, ismertetése hiányos a magyar földrajzi irodalomban. Ezt megfigyeléseink alapján szeretnénk majd pótolni.

Ottlétünk során a vasútnak nagy szerepe volt életünkben, megoldotta az utazás, szállás és tisztálkodás gondját is. A kényelmesen berendezett várótermekben heverő és zuhanyozó is rendelkezésre áll, ezek jelentőségét nem lehet eléggé hangsúlyozni a trópusokon.

Útvonalunk Bikaneren, Jodhpuron, Jaisalmeren és Jaipuron át vezetett, ahol megfigyelhettük a sivatagi városok különös életét, megcsodálhattuk az évszázados emlékeket, a maharadzsaik palotáit. Az Üharamsar melletti barkánvidéket a falu gyermekhadának kíséretében jártuk be, és pompás vendéglátásban volt részünk a sivatagi település utcáján, a fél falu gyűrűjében. Didwana közelében a sótó volt úticélunk. A tó vize az év jelentős részében elapad, felszínét vastag sókéreg vonja be, már messziről szikrázik a napfényben a milliárdnyi hófehér kristály. A sótó India egyik legnagyobb sónyerőhelye. A tó közelében emelkedő kopár hegyekben az Aravalli-hegység Ősi kristályos kőzetei bukkannak felszínre. E hegyeket sorra megmásztuk, bár ez aligha számít igazi hegymászó teljesítménynek.

Jodhpurban a Sivatagkutató Intézet vendégei voltunk, a kutatók útmutatásai szerint terveztük meg további programunkat. A legnagyobb élményt a Sam környéki homoksvatag jelentette, ahol homokbuckák végtelen sora emelkedik a kavicssvatag síksága fölé.

Utunk Thar-sivatagi állomásai hegymászó szempontból kevésbé voltak érdekesek, de sokat jelentettek földrajzi, geomorfológiai vonatkozásban.

Hevesi Attila: "Lawelatla" /Akitől a füst jön/
A St. Helens tűzhányó 1980. évi ébredése és
robbanásos kitérései.
Lóczy terem, 1982. április 2.
Hallgatóság: 65 fő, ebből 40 tag

Az előadó MFT tag, földrajztanár, a MTA Földrajztudományi Kutatóintézet munkatársa. Turista útlevelel járt Észak Amerikában.

x x x

Az 1980-as év egyik legjelentősebb és legizgalmasabb földtani - természet-földrajzi eseménye az Egyesült Államokbeli Cascade-hegységi St. Helens tűzhányó ébredése és működése volt.

Az Egyesült Államok Földtani Szolgálatának néhány szakembere - a tűzhányó legutóbbi 4500 évének vizsgálatából nyert adatok alapján - az ébredést 1978-ban megjósolta, s várható időpontját mindenképpen az ezredforduló előttre helyezte.

Így az 1980. március 27-én bekövetkezett ébredés a földtanosok javát nem érte váratlanul, és ettől kezdve a hegykúp valamennyi megnyilvánulását figyelték, műszeresen és fényképezőgépekkel rögzítették. 1980. április 23-ig igazán szokatlan események nem zajlottak le. A 2950 m magas, jégpalástu kúp kráteréből 5-6 km magas gőz- és hamufelhők szálltak fel, lejtőin a megolvadt hó és jég leve hamuval, salakkal keveredve szürke zagyárákat támasztva kanyargott le.

Április 23-án a tűzhányó északi oldalán különös "dudor"-t fedeztek fel, amely naponta 1,5 m-t szélesedett és magasodott. Az ilyen képződményeket mindig a fölnyomuló, de a főkráter kürtőjébe teljesen bele nem férő, ezért oldalirányban utat kereső magma hozza létre. Ennek tudatában fokozták a körülötte hozott óvintézkedéseket, és a zárt terület határát kiterjesztették.

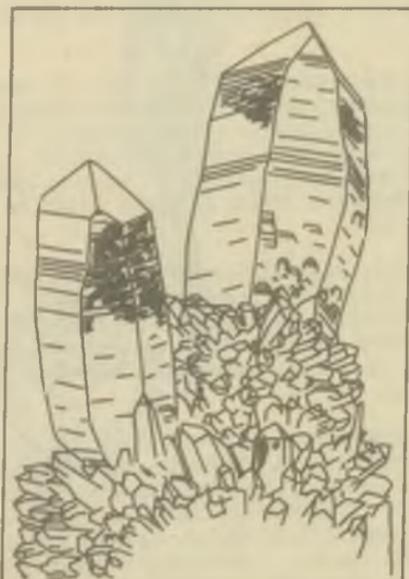
Május 18-án 8 óra 32 perckor egy - a Richter-mércse szerint 5,1-es erősségű - földremlés a dudor javát letaszította. Az alatta feszülő magma-dudor fölött a nyomás értéke hirtelen nagyot zuhant, s a magmabazárt gázok felkúkat veszítve, magát a magmát fölhabosítva, egyszerre kiszabadultak, s a hegykúpot szétrobbantották.

Az egyidejű oldal- és csúcsrobbanás szörnyű pusztítást vitt végbe. Az oldalrobbanás gáza és hamuja 800°C-os izzófelhőként 320 km-es óránkénti sebességgel forogva 400 km²-nyi területről kidöntötte az erdőt, és 70 embert, másfélmillió szárazföldi, valamint félmillió vízi gerincest ölt meg. A hegy vastag jég- és hótakarója megolvadt, és északi oldalán 209 km³, azaz 116 Balatonnyi víztömeg özönlött le, útközben szennyes, vad áradattá hízva, mely a patakokon árvízet támasztott.

A St. Helens robbanási anyagvesztesége kb. 1-1,5 km³ volt. Magassága 401 m-rel csökkent, szabályos kúpja 600 m mély, 1,6-3 km átmérőjű csonka tűzhányóüstté, kalderává alakult. Ennek ölében már május végén lávadaganat kezdett képződni. Ezt az alatta lévő magmában összegyűlt gázok - mennyiségüktől és erejüktől függően - időnként szétrobbantják, vagy csak kipukasztják. A robbanások mindig hatalmas, pernyehullást okozó hamufelhőket lövellnek a levegőbe /1980.VII.,VIII.,IX. 1982.III./.

1981. augusztusában szerencsém volt néhány napot a tűzhányó környékén tölteni, sőt, hosszas utánjárás eredményeként a zárt területre is bejuthattam. A mederrendezési munkákat irányító főmérnök terepjárón végigvitt az 1980. május 18-i zagyarak és az izzófelhő által letarolt körzetben. Több mint egy évvel a robbanás után is hatalmas fatetemekkel borított térségek váltakoztak csupasz, szürke hamusivatagokkal. Fölöttük, kráterudvara öblében újabban földagadt lávapúpjával folyton pöfékel a füstölgő falu tűzhányó. A vörös övben valamennyi jármű rövidhullámu adóvevő berendezésen át tartja a kapcsolatot a "központ"-tal; a pipálás bármikor hamuszórássá erősödhet.

A hegy tanulmányozása természetesen folytatódik. Működésének eddig tapasztalt, s jövőben megfigyelhető sajátosságai alapján a közeli Rainer, Baker és Shasta tűzhányók esetleges újraébredésére még körültekintően föl lehet, s föl kell készülni.

Dr. Petr Rybář: Expedíció a kasmíri Himalájában és a Nun csúcs
7135 m mecmászása
Csehszlovák Nagykövetség előadóterme, 1982. május 21.
Hallgatóság: 27 fő, ebből 18 tag

Az előadó a prágai egyetemen végzett zoológia szakon. Természetvédelemmel foglalkozik, és Hradec Kralové-ben vezet egy különleges állatvédelmi osztályt. Tagja az UNESCO állatvédelmi részlegének is. Számos tudományos munka és útleírás szerzője.

x x x

A Csehszlovák hegymászás történetébe nagybetűkkel íródott be az 1976-os esztendő. Ebben az évben szinte minden földrészen sikerült jelentős hegymászó sikereket elérni. A Himalájában két csehszlovák expedíció tevékenykedett: az elsőben az országos keret tagjai vettek részt, és a központi Himalájában, a Makalura jutottak fel új úton, az ún. Csehszlovák pilléren keresztül. A másik expedíció kelet-csehországi hegymászókból állt, ők a kasmíri Himalájában lévő Ladakh legmagasabb pontjára, a 7135 m-es Nun csúcsra jutottak fel az észak-nyugati falon keresztül.

Az 1. Kelet-csehországi Himalája expedíciót a Hradec Kralovci "Slavia" sportegyesület szervezte. Az expedícióban 13 hegymászó és egy természetudós vett részt. Indiában csatlakozott hozzájuk egy összekötő tiszt és két rádiótávírársz is. 100 teherhordót szerződtek arra, hogy a felszerelést az alaptáborig felvigyék, serpákat azonban nem vettek igénybe a mászások során.

Az expedíció 1976. szeptember 1-én indult, és 101 nappal később, december 9-én ért véget. A felszerelést 7 tonnás Skoda teherautó szállította tíz országon keresztül. Csehszlovákia - Magyarország - Jugoszlávia - Görögország - Bulgária - Törökország - Irán - Afganisztán - Pakisztán - India volt az útvonal, melynek során mintegy 21 ezer kilométert utaztak oda-vissza. A cél a legészakibb indiai államok, Jammu és Kasmír területén fekvő Ladakh magasföld volt.

Egy hónappal az indulás után állították fel az alaptábort 4940 m-es magasságban. A következő 4 hét alatt ismét segítették és irányították a mászókat. Az alaptábor fölötti 4 km hosszú, 5350 m magasságú platóra gleccseren át kellett felmászni. E plató fölé emelkedik 1800 m-rel a Nun csúcs. A csúcs északnyugati falában 3 magashegyi tábor építettek, 5380, 6170 és 6680 m-es magasságban.

1976-ig egész sor expedíció vette célba a Nun csúcsot. Ezek közül mindössze három volt sikeres, ezek a viszonylag kevésbé nehéz nyugati gerincen keresztül érték el a csúcsot. 1953-ban francia-svájci expedíció állt fenn elsőként, ezt követte 1971-ben egy indiai katonai expedíció és 1975-ben svéd hegymászók. A technikailag nagyon igényes északnyugati fal - több expedíció igyekezete ellenére - leküzdhetetlen maradt. Ezért választotta ezt az útvonalat a csehszlovák expedíció.

Az expedíció során állattani kísérleteket és környezeti megfigyeléseket végeztek, elsősorban természet- és környezetvédelmi céllal. A téliesre forduló időjárás miatt a tudományos tábor az alaptábor alatt, 3200 m-en rendezték be. Ilyen módon lehetőség nyílt a Nun-Kun masszívumban, a Suru

folyó völgyében élő őslakók életének megfigyelésére is. A Balti nemzetséghez tartozó népesség nagyon primitív, a késői kőkorszaknak megfelelő szinten él ma is. Így a megfigyelésekkel és kísérletekkel az expedíció rendkívül érdekes néprajzi anyag birtokába is jutott.

Az 1976-os csehszlovák Nun expedíció nagy sikerrel zárult. A sikert megkoronázza az a tény, hogy a kasmíri Himalájában abban az évben tevékenykedő 14 külföldi expedíció közül ez az egyetlen volt sikeres. Meg kell említeni azt a fontos szempontot is, hogy ez a széleskörű és igényes vállalkozás nem állami költségvetési pénzből jött létre. Az expedíció tagjai elvállalták, hogy mintegy 140 vállalat termékét kipróbálják, s egyben népszerűsítik az út során, így maguk teremtték elő a szükséges mintegy 400 ezer cseh koronát, beleértve 4000 USAdollárt is. A jelenlegi csehszlovák törvények sajnos már nem teszik lehetővé expedíciók hasonló alapon történő szervezését.

Karl Ölmüller /Ausztria/: Az osztrákok 1980. évi Shisha Pangma /8012 m/ expedíciója
Miskolc Vasas Művelődési Központ 1982. június 17.
Hallgatóság: 25 fő
TTT Stúdió 1982. június 18.
Hallgatóság: 138 fő, ebből 42 tag

Az előadó Bécsben a Naturfreundban Prof. Fritz Moravetz utóda. Dolgozott mint hegyi kiképző Kaprunban, Afrikában és a Himalájában. Vezetője volt a Természetbarátok Délamerikai Andok túrájának, filmese volt az osztrákok Lhotze expedíciójának.

x x x

Tibet, a külföldiek számára évszázadok óta tiltott terület, 1980-ban megnyitotta kapuit a világnak. A nyugati turisták rögtön áramlani kezdtek ebbe a titokzatos és csodálatos kínai tartományba, hogy megnézhessék az ősi kultúra emlékeit, legalábbis azokat, melyek átvészelték a kulturális forradalmat.

A lámaizmust, Tibet vallását 20 év alatt teljesen felszámolták. A hajdani 3000 kolostorból 5-6 maradt meg. Az utolsó dalai láma, Tibet uralkodója 1959-ben külföldre menekült. A volt szerzetesek közül alig néhány él még, muzeumörként.

Tibet népsűrűsége gyér, úthálózata gyenge, a távolságok pedig óriásiak. A népi Kína az utóbbi években 20 ezer km utat épített, megszervezte az egészségügyi ellátást, kiirtotta a kóbor kutyákat. Az átlagéletkor 30 évről közel a duplájára emelkedett. Az analfabétizmus 95 %-ról 50 %-ra csökkent.

Tibet területén fekszik a legalacsonyabb nyolcezres csúcs, a 8013 m-es Shisha Pangma. A kínai név jelentése: jeges hegy a legelők fölött. Szanszkrit neve is van: Goszaintan, ez a szentek lakóhelyét jelenti.

A Shisha Pangmát - politikai okokból - utolsóként hódfórtották meg a nyolcezresek közül: 1964-ben egy kínai expedíció járt rajta sikerrel. 1980.-ig nem volt mód újabb expedíció szervezésére. 1980. tavaszán németek, őszén meg osztrákok vállalkoztak a csúcs elérésére. Ez utóbbi expedícióról szólt az előadás.

Az expedíciót úgy szervezték meg, hogy dr. Fritz Moravetz, a kapruni műszóiskola vezetője elutazott Kínába, és onnét aláírt expedíciós engedéllyel tért vissza. A 8 hegymászónak ezután alig néhány hónapja maradt arra, hogy a 4 millió forintnak megfelelő összeget előteremtse.

Repülővel utaztak, de nem Nepálon, hanem Pekingen keresztül, így kb. 4000 km-rel megnőtt az út hossza. Lhaszába, Tibet 3600 m-en fekvő fővárosába 1980. szeptember 12.-én érkeztek. Innét gépkocsival kellett eljutni az 1000 km-rel tovább fekvő Sigatcábé, majd az 5140 m-en felállított alaptáborba. Egy hét alatt felépítették az első három magashegyi táborn, jórészt saját erőből. A kínai serpák ugyanis, - bár áruk magas, nem jól bírják a magasságot: egy sem jutott fel közülük 7000 m-re.

Két hét kényszerpihenő következett: vihar, hóesés, fagy, télies időjárás akadályozta a mászást. Mindenki lejutott az alaptáborba. Október 9.-én le-

Shisha Pangma 8012 m

Látkép a III. tábortól

hetett újra elindulni a hegyre. Előadónk és egyik társa nem bírta a magasságot, így 7000 m-ről visszafordultak. A többiek eredményesen haladtak tovább, és október 13.-án ketten, Egon Wojes és Ewald Putz fent állt a csúcson. Oxigénpalack és fix kötelek nélkül másztak./8012 m/

A többiek úgy tervezték, hogy másnap ők is megkísérik a csúcsmászást. Ebből azonban sajnos nem lett semmi. Az történt ugyanis, hogy az egyik mászó, Paul Alf lemenet közben kicsúszott a 40° meredekségű jégletőn. Sötétedett, nem volt esély arra, hogy társai megtalálják. Éjjel -40°C volt a hőmérséklet. Másnap társai keresni kezdték Alfot. Egészen reménytelen vállalkozás volt megtalálni valakit a több km-es meredek letőn. Mégis, Roman Findl megtalálta a bordáját és a lábát eltört, de életben lévő társát. Egyedül kivonszolta a lető szélére. Ilyen jellegű mentést 7000 m-es magasságban eddig mindenki lehetetlennek tartott.

Alf balesete tehát meghiúsította a többi résztvevő számára a csúcs elérését. Ráadásul a segítségért igyekvő Ewald Putz - a rádiók ugyanis teljesen elromlottak - eltévedt, és szintén a szabadban töltött egy éjszakát. Ez majdnem az életébe került. A teherhordók a mentésben sem vettek részt, így végül is 4 nappal a baleset után került a most már fagyással is küszködő sérült Lhaszába.

Az expedíció kalandos vállalkozás volt az ismeretlenbe. De sikeres volt, nemcsak azért, mert elérték a csúcsot, hanem elsősorban a bajtársiasság miatt, melynek révén Paul Alfot meg tudták menteni. Ily módon minden résztvevő győzött és többet kapott egy sportteljesítmény dicsőségénél.

Dura Lajos: Az Elbrusz körzet és Szvanétia
Lóczy terem, 1982. október 1.
Hallgatóság: 61 fő, ebből 40 tag

Dura Lajos Hegymászó szakosztályunk tagja, a magashegyi és könnyebb mászó-túrák kedvelője. 1971 óta az MTSZ Hegymászó Bizottság túravezetőjeként a Déli és Keleti Kárpátokban, a Rila és Pirin hegységben, valamint a Kaukázusban vezetett túrákat. 1976 óta az Építéstudományi Intézet Természetbárárt Szakosztályának vezetője.

X X X

Az előadás első része a Kaukázusra vonatkozó fontosabb ismereteket foglalta össze.

Az emberek már az ókorban is érdeklődtek e titokzatos és csodálatos hegység iránt. A monda szerint az istenektől a tüzet a földre lehozó Prométheusz ezekhez a sziklákhöz láncolva bűnhődött tetteért, és Iaszon vezetésével erre a földre indult egy vállalkozó kedvű csapat az aranygyapjúért.

A Fekete és a Kaszpi tenger között 1100 km hosszan elnyúló hegység 130-150 km széles. Területe 440.000 km², kétszerese az Alpok és közel ötszöröse hazánk területének. Hegymászó szempontból a 650 km hosszú magashegyi rész jön számításba. A különlegesen szép mászóutak a Központi Kaukázusban az Elbrusz és a Kazbek között helyezkednek el.

A Kaukázus az Eurázsiai hegységrendszer tagja, amely a harmadidőszakban gyűrődött fel. Már az ősidőkben szárazulat volt, területén a későbbi idők szinte minden gyűrődése megtalálható. A vulkáni működés szintén jelentősen alakította a területet, s ez a tevékenység az Elbrusz és a Kazbek körzetében még a negyedidőszakra is átnyúlt. Igazi magashegységgé az utolsó évmillió alatt vált. A főgerincből öt csúcs emelkedik 5000 m fölé, a főgerinc-től északra pedig az Elbrusz kettős kúpja.

A földrajzi és történelmi környezet egyaránt elősegítette, hogy ma ötvennél több élő nyelven beszélnek ezen a területen. Néhány utazó a magyarok őseit és rokonait is kereste ezen a tájon. /1235-ben Juliánus barát, 1895-ben gr. Zichy Jenő/

Az ősök keresésén kívül a hegység kutatásában és feltárásában a magyarok is tevékenyen részt vettek. Déchy Mór 1884 és 1902 között hét expedíciót szervezett, amelynek feladatait így foglalta össze: a Kaukázus fizikai, földrajzi viszonyai; a hegységrendszer szemléltetése írásban és képben, valamint néprajzi, embertani, régészeti kutatások és a népvándorlásokok ittmaradt magyarok keresése.

Déchy Mór után a két világháború megakadályozta a Kaukázus elérését. Hegymászó utakra alig tíz év óta juthatunk el ismét. Ezek részben klubok kezdeményezései, részben pedig az MTSZ HB szervezésében a Nemzetközi Hegymászó Táborban való részvétel. Az utolsó tíz évben így jutott el kb. 70-80 hegymászó az Elbruszra.

A hegymászás áldozatokat is követel. Két tagtársunk vesztette életét a Kaukázusban: 1976-ban Dr. Karlócai János a Kogutajra vezető túrán, és Makó László 1982-ben az Elbruszról visszatérőben.

A következő években célszerű lenne újabb lehetőségeket teremteni a Kaukázusba való eljutásra, későbbi expedíciós feladatokra való felkészülés céljából.

Az előadás második része a Központi Kaukázusban, az Elbrusz körzetben és Szvanétiában 1981-82-ben, a Nemzetközi Hegymászó Tábor keretében teljesített túrákról mutatott be képeket.

Skerletz Iván: "Körbejáró Nap alatt" Spitzbergák 1979.
Lóczy terem, 1982. november 5.
Hallgatóság: 65 fő, ebből 39 tag

Az előadó MFT tag. A Tájékoztató Futó Szövetség főtitkára, a Hegymászó Bizottság elnöke, a Térképbarátok Körének vezetője. 1981. július 20-án fenn állt az Elbrusz Keleti csúcsán /5621 m/

x x x

A SVALBARD szigeteket, főleg a nyugati Spitzbergákat vad, sziklás hegység borítja. A szigetek belsejében nagy területeken összefüggő jég van. Ebből a belföldi jégből indulnak éles csúcsok és csipkézett gerincek közt a gleccserek, melyek később szélesebb völgyekben a tengerparti síkra érve sok esetben egyenesen a tengerbe folynak. A gleccser homlokzatáról aztán a környező hegyek visszhangjával is felerősítve mennydörgő robajjal töredeznek le különböző nagyságú jéghegyek. A nyugati Spitzbergák északnyugati részének különösen vad, hegyes jellege van.

Geológiai szempontból a Svalbard szigetcsoport nagyon érdekes. A prekambriumtól a harmadkorig minden geológiai réteg megtalálható.

A gazdasági hasznót hozó ásványokból és kőzetekből a legnagyobb jelentősége a szénnek van. Szén található a devoni, a krétai, a karbonifer és a harmadkori rétegekben.

A Golf áramlat oldalága, amely a Spitzbergák nyugati és északi partja mentén folyik, lehetővé teszi a nyári tengerhajózást és jégmentességet biztosít olyan magas szélességi fokon is, mint sehol máshol a földön.

Az Iszfjordenben egy évben átlagban 22 ködös nap van, a partmenti síkságokon még több. A legtöbb ködös nap júliusban és augusztusban van.

A téli sötétség és a nyári éjfél nap természetesen éles különbségeket tesz az évszakok közt és egyben jelentősen befolyásolja az éghajlatot és a munkakörülményeket.

Gronfjordenben - északi szélesség 78 fok - az éjfél nap április 20-tól augusztus 24-ig süt /127 nap/, a sötétség október 27-től február 16-ig tart /112 nap/.

A legfelsőbb közhivatalnok a svalbardi szigetcsoport SYSSELMANNJA /kormányzója/, aki LONGYEARBYEN-ben székel. Létezik egy minisztériumközi bizottság, amely a szigetcsoport közigazgatását, koordinációját végzi a különböző minisztériumok és kormányzati szervek között.

Június közepétől augusztus végéig hetente egy hajó közlekedik az úgynevezett parti expressz hajóúton Bergenből Észak-Norvégiába.

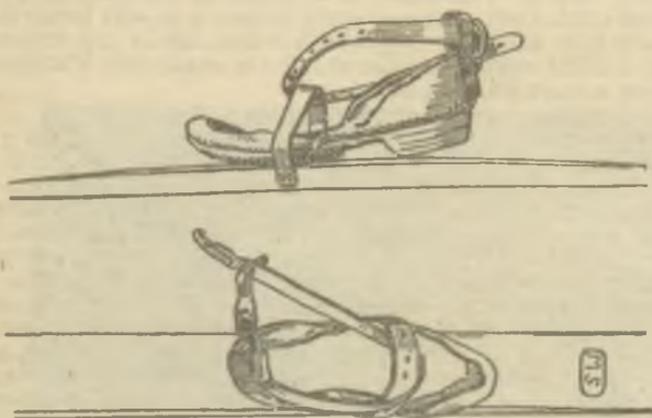
1975-ben megnyílt LONGYEARBYEN-ben a világ legészakibb állandó repülőtere. A szigetek nincsenek utak a települések közvetlen környezetének kivételével. Nincs rendszeres helikopter vagy hajójárat sem az egyes települések közt.

A Spitzbergákra való belépéshez nincs szükség sem útlevelekre, sem vízumra és nincs vámellenőrzés sem. A norvég hatóságok azonban minden magánlátogatótól megkövetelik az ott-tartózkodás hosszának és céljának megfelelő felszerelés és élelmiszer mennyiség érkezéskor való felmutatását, mivel a szigetek nem lehet élelmiszert vásárolni, illetve csak a bányatársaságoktól előzetes szerződés alapján. Azokat a turistákat, akik ezeknek a

követelményeknek nem felelnek meg, azon a repülőgépen vagy hajón küldik vissza, amelyen érkeztek.
Becklések szerint évente, főleg a kirándulójajóknak köszönhetően kb. 10.000 turista érkezik a Spitzbergákra, ebből mintegy 600-700 vállalkozik valamilyen turistaútra a szigeteken.

Az egyre növekvő jegesmedve veszélyre való tekintettel a SVALBARD sziget-csoport kormányzóhivatala minden túrázó csoportnak ajánlja, hogy hozzon magával fegyvert. A fegyverviselési engedélyt a látogató automatikusan megkapja, ha a saját hazájában érvényes fegyverviselési engedélyt tud felmutatni.

Az időjárás nagyon hirtelen is változhat. A terep bonyolultságától és a települések távolságától függően szükséges, hogy a látogatók mindig elegendő élelmiszert, megfelelő felszerelést és ruházatot vigyenek magukkal. Mindig legyen kéznél térkép, tájoló /iránytű/ és síp. Az időjárástól függően az esetleges mentési akció el is húzódhat.

Kurt Diemberger:

Születésnap i fesztivál

1982. december 1. SZOT megyei székház Miskolc

1982. december 2. TIT STÚDIÓ Budapest

1982. december 3. TIT STÚDIÓ Budapest

Kurt Diemberger az eddig legtöbbet szerepelt külföldi előadó Szakosztályunkban. 1962 óta csaknem tíz alkalommal tett eleget meghívásunknak, annak ellenére, hogy kezdetben az előadásaiért fizetett 300.- Ft-os TIT tiszteletdíj sosem állt arányban azzal, hogy ő - utolérhetőenül - két nyolcezres első megmászója és eddig öt nyolcezresen állt fenn. Diemberger főfoglalkozásban hegymászó, ebből él igen szerényen. A hegyek szeretete és a magyar hegymászók iránt érzett szimpátiája azonban elegendő és biztos baráti alap arra, hogy Kurtot újra és újra köreinkben üdvözölhessük.

x x x

Kurt Diemberger születésének 50. évfordulója alkalmából három napos előadássorozatot rendeztünk. Kiváló barátunkkal 14 hónappal előre egyeztetjük az időpontot. Érkezése - 20 éves ismeretségünk tapasztalatainak megfelelően - nem volt izgalommentes. A megbeszélte november 30-i vonat nélkülé érkezett meg. Késő este ugyan jelentkezett telefonon "Bécsben vagyok és délben Pesten leszek", mégis 2 1/2 órával a miskolci előadás kezdete előtt érkezett csak meg Budapestre: gépkocsival, Milánóból. Azonnal indultunk tovább, csak a vetítógépet és a filmet kellett áttenni a másik autóbá. Felesége az utolsó pillanatban kapott észbe: a filmes doboz üres orsót tartalmaz, a film a szálláson hagyott bőröndben lapul! Káprázatos menetben 3 perccel 5 előtt Miskolcon voltunk, így a nagyérdemű közönség mit sem sejtett meg a rendezők izgalmából.

A fesztivál első napján, a "Három lépés a csúcstól" c. film - Diemberger három Everest filmje közül a második - került bemutatásra. Az első 1978-ban francia expedícióval forgatta, ekkor jutott fel a csúcsra is. /1979. évi BESZÁMOLÓ 23. oldal./ 1980-ban olasz-nepáli közös expedíció kérte fel filmesnek: mesteri képek érzékeltetik a Velencéből indult vállalkozás eseményeit, a nepáli táj szépségét, a lakosok kedvességét, életmódját, vallását, a felvonulás mindennapjait. Az alaptábor elkészülte után kezdik el kiépíteni az életveszélyes Khumbu-gleccseren át az utat. Diemberger kétszer annyit meg és dolgozik, mint a többiek: előre siet, oldalútra tér vagy gleccserhasadékbá ereszkedik, hogy megfelelő helyről filmezhesse a mászókat. Lélegzetelállító képein együtt izgulunk a létrán átegyensúlyozó társával, és könnyezünk, mikor az alaptáborban rhododendron-füsttel búcsúztatják a Khumbu jégletörésen életét vesztett egyik serpát.

A Lhotse és az Everest közötti Déli nyeregben áll az expedíció legmagasabb tábora. Kristálytisztá napsütés van, és óriási szélvihar. Diemberger vállalkozókedvének jóvoltából nemcsak látjuk a csapkodó és szakadozó sátrakat, hanem halljuk is a süvítést: kis magnójával 8000 m magasságban rögzítette a zajokat, és ez az egyedülálló felvétel külön értéket ad a filmnek. Ötödik napja várják már az idő enyhülését. Társa a ritka levegő miatt félrebeszél, egyedül akar a csúcsra indulni, mégpedig azonnal. Végül nincs mire tovább vární: le kell vonulni a hegyről. Az Everest ezuttal érintetlen marad. A nézők viszont megérik: így, csúcsgyőzelem nélkül is lehet élmény egy expedíció, és sikeres a róla készült film is.

Diemberger előadás

A fesztivál második napján - Budapesten - Kurt eddigi hegymászó életét foglalta össze diaelőadásban: a salzburgi hegyek kristálygyűjtő túráival kezdve, a Königs Spitze hatalmas jégfalának tetején emelkedő "habostekerccsel" folytatva, az Amazonas-vidék indiárai között forgatott film epizódjaival színezve, Grönland időtlennek tűnő napfényes sziklahegyein át elvezetett minket legkedvesebb hegységébe, a Himalájába. Hermann Buhllal tett bravúros Broad Peak meghódítása, a Dhaulagiri első megmászása, a Makalu és az Everest csúcsa otthonossá tették számára a nyolcezresek világát. A Gasherbrum II. elérése után - ez volt az ötödik nyolcezrese - szinte szenvtelenséget érzett: ebből csak a másnap hajnalban feltáruuló látvány tudta kizökkenteni. A hegy sejtelmesen ragyogó fátolyfelhőbe burkolódzva érezte meg vele, hogy van még misztikum és titokzatosság a világban, akkor is, ha tömegek járnak a hegyek között.

Az előadástan a legfrissebb túrákról és tervekről is hallhattunk: tavasszal Kínában járt, északról szemrevételezte a Gasherbrum III. és az Everest falait, hogy 83-ban erről az eddig tiltott oldalról próbálkozhassék a mászással.

A fesztivál harmadik napján - zsúfolt előadóteremben, a kintrekedtek számára TV monitoron is közvetítve - a budapesti közönség is láthatta az Everest filmet.

Diemberger - mint az elmúlt években mindig - ez alkalommal is várakozáson felüli élményt adott, lelkes szavából újra megérezhettük, hogy érdemes a magas hegyekért élni.

HAZAI UTAKON

Szakosztályunk 1982-ben meghirdetett útjainak összesítése

5 gyalog
 3 mászó
 1 sí
 1 kerékpár
 1 gombász és
 1 barlangtúra
 1 VÁNDORGYŰLÉS

Összesen 13 kifizrt túra

Időrendben részletezve

- Január 24. Börzsöny, sítúra, Királyrét-Nagy Hideghegy-Inóci vágás-
 Királyrét /9 fő/
 Vezető: Kiszely György
- Február 14. Visegrád-Leányfalú /12 fő/
 Vezető: id. Kalmár László
- Március 21. Két Bükkfa-Fekete hegy-Kétágú hegy-Dorog /15 fő/
 Vezető: dr. Prinz Gyula
- Április 27. Lőfingatós hegy, mászóiskola /13 fő/
 Vezető: Karlócai Miklós
- Május 9. Kerékpár túra: Csepel-Tököl-Szigetcsép-Csepel /23 fő/
 Vezető: dr. Bolla Dezső
- Május 23. Kisoroszi-Nagyvillám-Apátkuti vgy.-Mátyásbérc-Visegrád /5 fő/
 Vezető: id. Örgényi András
- Június 6. Csillaghegyi kőfejtő, mászóiskola /6 fő/
 Vezető: Katona László
- Október 2. Börzsöny, Diósjenő-Csóványos-Királyrét /3 fő/
 Vezető: Adler-Rácz József
- Október 9-10. V á n d o r g y ű l é s /67 fő/
 Vezető: dr. Dezsényi János
- Október 17. Gombász szaktúra Dobogókő-Lajos forrás útvonalon /6 fő/
 Vezető: Benke Magda
- November 12-13. A Jósvalfői Karsztvízkutató Állomás megalapításának 25. év-
 fordulója alkalmából kétnapos karszthidrológiai ankét Bu-
 dapestben és Jósvalfőn.
 Dr. Papp Ferenc volt Ásvány és Földtani tanszéki egyetemi ta-
 nár /1901-1969/ emléktáblájának leleplezése a Kutató Állomás
 külső falán.
 Túra a Vass Imre és Esztrámos barlangokban /38 fő/
 Vezető: Zalányi Béla
- November 14. Oszoly, mászóiskola /14 fő/
 Vezető: Csanádi Sándor
- December 12. Harang vgy. - Anna kápolna - Farkas vgy. /7 fő/
 Vezető: dr. Karlócai Jánosné

A hegymászó, a magashegyi turista a hegyek erdős-mezős övezetein gyorsan áthalad, hogy mielőbb elérje fenti régiókban lévő célját.

De aki szereti a természetet, az nem marad érzékétlen útvonalának egyetlen szépségével, érdekességével szemben sem. Nyitott szívvel és érdeklődő elmével nézi a virágokat, fákat, figyel fel egy-egy hirtelen elsuhanó vadra, és lépten-nyomon szemébe ötlenek az élővilág hamadik nagy csoportjának képviselői: a gombák.

Ha csak a szemmel jól látható, fejlett termőtestű gombákra gondolunk, a fajok száma több ezerre rúg. Változatos a megjelenésük, színben, alakban igen eltérők. Mégis érdemes a természetben járó embernek legalább alapfokon megismernie a túráin látható leggyakoribb fajokat.

Ennek a célnak érdekében rendeztük október 17-én a Pilisben, a Dobogókő és Lajosforrás közötti sárga jelzés mentén gombász szaktúrát.

Az időjárás egész nyáron és kora ősszel kedvezőtlen volt a gombák termőtestképzésére. Csupán pár nappal a túra előtt esett némi eső, így azért vasárnapra helyenként már megjelentek a fejlődő gombaegyedek a gyorsan növő apróbb fajok közül. A gyűjtés főleg lomboserdőben történt, melyet néhány rét tarkított. Fenyvest csak rövid szakaszokon érintettünk.

Mivel - amint az várható volt - nem lehetett akárcsak egy rendes vacsorára elégséges ehető gombát begyűjteni, felhasználtuk ezt az alkalmat arra, hogy áttekintsük a lemezesgombák legfőbb családait, morfológiai megjelenés és spóraszín alapján. E szempontok hathatós segítséget nyújtanak a gombahatározáshoz az említett makroszkópikus ismérvek alapján.

A túra alatt begyűjtött 33 faj lehetővé tette, hogy a családok zömének jellegzetességeit rajzon kívül a valóságban is szemlélhessük.

Lemezes gombákon felül találtunk néhány más típusu gombát is, pl. csöves termőrétegűt, zárt termőtestűt, taplóféleségeket.

A túrán az alábbi gombákat tanulmányoztuk:

Jelölés: + mérgező
x élvezhetetlen

	<i>Agaricus campester</i>	Kerti csiperke
	<i>Macrolepiota procera</i>	Nagy őzlábgomba
x	<i>Stropharia coronilla</i>	Sárga hamatgomba
x	<i>Hypholoma sublateritium</i>	Vöröses kénvirággomba
x	<i>Cortinarius</i> sp.	Pókhálós gomba
+	<i>Hebeloma mesopheum</i>	Fátyolos fakógomba
	<i>Russula</i> sp.	Galambgomba
	<i>Psathyrella candolleana</i>	Fehér porhanyógomba
	<i>Psathyrella hydrophila</i>	Barna porhanyógomba
	<i>Dollybia dryophila</i>	Rozsdásszárú fülőke
	<i>Quemansiella radicata</i>	Gyökeres fülőke
	<i>Flammulina velutipes</i>	Téli fülőke
	<i>Laccaria laccata</i>	Pénzecskegomba
	<i>Coprinus comatus</i>	Gyapjas tintagomba
x	<i>Coprinus picaceus</i>	Harkály tintagomba
+	<i>Mycoena pura</i>	Retekszerű kígyógomba
x	<i>Mycoena galericulata</i>	Rózsáslemező kígyógomba
x	<i>Coprinus disseminatus</i>	Sereges tintagomba

- + Paxillus involutus
- x Lepista inversa
- Clitocybe odora
- Hygrophorus eburneus
- x Rickenella fibula
- Xerocomus chrysenteron
- Boletus erythropus
- Boletus appendiculatus
- Calvatia caelata
- Lycoperdon echinatum
- x Trametes versicolor
- x Stereum hirsutum
- x Schizophyllum commune
- x Cyathus striatus

Begöngyöltészélű öblőgomba
 Rozsdasárga tölcsérgomba
 Zöld ánizsgomba
 Elefántcsont csigagomba
 Moha békagomba
 Aranytinóru
 Céklatinóru
 Sárgahusu tinóru
 Pikkelyes pöfeteg
 Tüskés pöfeteg
 Lepketapló
 Borostás réteggomba
 Hasadtlemeztű gomba
 Csikos pohárgomba

HEGYMÁSZÓ SZAKOSZTÁLYI VÁNDORGYŰLÉS

E l ő z m é n y e k

A Borsod-Abauj-Zemplén megyében megrendezett kétnapos szakosztályi vándor-
gyűlés alap gondolata a Budapesti Egyetemi Turista Egyesület /BETE/ Barlang-
kutató Szakosztálya által 1932-ben történt felfedezés megünneplése volt.
Nem kevesebbről van szó, minthogy a Baradla és a Domica közötti átjáró
megtalálásával 50 évvel ezelőtt az Aggteleki barlangrendszer a világ rang-
listán az első helyre került. Bár ez az elsőség időközben - az eredményes
külföldi barlangkutatók miatt - megváltozott, az Aggteleki barlang ma is
Európa legnagyobb cseppkőbarlangja.

S z e r v e z é s

A meglehetősen sok mozgást igénylő feszes program csak gépkocsival volt
lebonyolítható. A résztvevő 68 fő - ezek indultak Budapestről - még gyá-
rapodott a helyi csatlakozásokkal. Mint már az előző években is, a Magyar
Televízió Természetbarát Szakosztálya vállalta az együttműködést. Így a
45 személyes autóbuszban 30 helyet kaptunk, ezen kívül 6 szgk-ban utaztak
még tagjaink.

A Vándorgyűlés előtt két hónappal a szakosztályi elnök Miskolctól Egerig
kerékpáron végigjárta az útvonalat, hogy minden érdekelttel a helyszínen
is megbeszélje a részleteket.

1. nap
1982. október 9. szombat
AGGTELEK

A Vándorgyűlés megnyitása

A rendkívüli alkalom rendkívüli menetrenddel bonyolódott. 12 órakor nem a
hagyományos ősi aggteleki bejáraton indult el a csoport, hanem a Csipke-
terem kijáratánál.

A Színházteremben a BETE emléktábla előtt dr. Dezsényi János üdvözölte a
megjelenteket, dr. Pécsi Márton akadémikust, az MFT elnökét, dr. Kessler
Hubertet, az átjáró felfedezőjét; a Magyar Karszt- és Barlangkutató Tár-
sulat képviselőjében megjelent dr. Jaskó Sándort; a Magyar Természetbarát
Szövetséget képviselő ifj. Kalmár Lászlót; a Borsod Tourist-tól megjelent
Urbán Jánost, és a házigazda barlangigazgatóság részéről ott lévő Lezsák
Sándort.

Méltatta a felfedezés jelentőségét, majd elhelyezte az emléktáblán a fe-
nyőtoboz csokrot, melynek nemzeti színű szalagján ez áll: "A felfedezés
50. évfordulója alkalmából a Magyar Földrajzi Társaság."

Az emléktábla szövege a következő: "A BUDAPESTI EGYETEMI TURISTA EGYESÜLET
BARLANGKUTATÓ SZAKOSZTÁLYA 1932. VIII. 21-ÉN E HELYRŐL INDULVA FEDEZTE FEL
AZ AGGTELEKI BARLANGRENDSZER ÖSSZERŐTTETÉSÉT A KECSŐI ÁGGAL. 1943. HÚSVÉT"

A VÁNDORGYÜLES ÉTVONALA
1982. X. 9-10

A BETE Barlangkutató Szakosztálya 3 alkalommal folytatott aggteleki feltáró munkát. Ezek legsikeresebbje volt az 1932 évi. A két világháború között egymást követően barlangszakosztályi vezetők voltak:

Kessler Hubert
Jaskó Sándor
Bertalan Károly

x x x

Kessler Hubert dr. beszéde

Nagyon köszönöm a megtiszteltetést, mégis engedjétek meg, hogy megmondjam őszintén, vegyes érzelmekkel fogadom ezt, mert hiszen jó, 10 évre visszatekinteni valamire, aminek akkor az ember tevékeny szereplője volt, de mostmár egy félévszázad múlt el ... Na! Hagyjuk a részleteket! Mégis örülnünk kell, hogy itt együtt állunk, és egy egész rövid megemlékezést szeretnék tartani, elsősorban nem a mi munkánkról, hanem az Aggteleki barlang kutatásának történetéről.

Annak idején még a XVIII. században voltak leírások - nem akarok ezekre részletesen rátérni - , angol kutatók is jártak itt és írták le a barlangot, azután Raisz Keresztély mérte fel 1801-ben a barlang addig ismert részeit. Az 1820-as években Vass Imre is feltérképezte a barlangot, de neki - ahogy 1831-ben megjelent könyvében megírta - szöveget ütött a fejébe, honnan eredhet tulajdonképpen ez a patak. Próbált a patak ellenében addig menni, míg a víz szintje a mennyezet alá hajolt, és a továbbmenetelt lehetetlenné tette. De mégis tett rá célzást, hogy egy másik barlanggal lehet összefüggése, amit Domicának neveztek annak idején, és amelynek az első részét ismerték. A könyvében leírja a barlang térképezését és azt, hogy idáig jutott el, amíg "... majd valaki szerencsésb a' Styx folytatásába érend s tovább folytatja a felvételt."

Ezen a kérdésen rágódtam, különösen akkor, amikor megtudtam, hogy 1926-ban Csehszlovákiában a Domic barlang folytatását felfedezték és ott hatalmas termeket, sőt vízfolyást is találtak. Az akkori politikai viszonyok olyanok voltak, hogy nem lehetett tartani a kapcsolatot a csehszlovák kutatókkal, és részleteket megtudni, csak sejtettem, hogy ha ott van egy patak, és itt van egy patak, nincs kizárva, hogy a kettő összefügg egymással. 1931-ben télen, az Egyetemi Turista Egyesület barlangkutató szakosztályának néhány tagjával bementünk, és pár száz métert haladtunk, addig, míg a Vass Imre által említett helyig értünk, ahol a mennyezet a víz színe alá hajolt, és lehetetlenné tette a továbbmenetet, hiszen akkor még nem voltak olyan nagyszerű búvárkészülékek, mint ma. De gondoltuk, mégis lehet itt valamit csinálni. Arra gondoltunk, hogy a vizet duzzasztó mésztufa gátakból valamit lefaragunk. Ehhez azonban hosszabb időre lett volna szükség, úgyhogy elhatároztuk 1932. augusztusában szerveztünk egy expedíciót. Ennek volt egyik tagja Jaskó Sándor barátom, aki most itt van, sajnos a többiek azóta már meghaltak. Sikerült a vízszintet süllyeszteni, nem csakányoztuk le a mésztufagátakat, sajnáltuk volna, hanem 20 cm-es rést nyitottunk ezeken, így néhány deciméterrel a vízszint alacsonyabb lett, és a szifonon néhány centiméteres légrés keletkezett. Ezen akkor át tudtam menni, de néhány 100 m után végképp le kellett állni, mert nagyon mélyen újra lehajolt a barlang mennyezete. Mit csináljunk? A vízszint további mélyítését már nem tudtuk megoldani. Meg kell reszkifrozni a dolgot, és a víz alá kell bulni, de ehhez is előkészületek szükségesek. Én magam jó előre felkészültem, mert Budapesten megtanultam a jóga légzést, és eljutottam odáig, hogy 3 percig lélegzetvétel nélkül kibírtam a víz alatt.

és akkor megindítottuk az újabb expedíciót 1932. augusztus 20-án. De mielőtt megkíséreltük volna az átbukást a szifon alatt, gondoltam, mégis meg kellene győződni arról, hogy odaát van-e egy patak a barlangban, és milyen irányban folyik. Igen ám, de nem lehetett minden nélkül átmenni. - Kérem, nincs itt véletlenül a csehszlovák határőrségtől valaki? Ha nincs senki, akkor se adják tovább, amit el fogok mondani. - Tudniillik az itteni állandó lakosoknak volt joguk - ha engedélyt kaptak az itteni magyar határőrségtől - átmenni csehszlovák területre Pelsőcig. Hát én jóban voltam az itteni határőrség parancsnokával, és adott nekem egy papírt, hogy én vagyok az aggteleki pap. Így átmentem a Domica barlang bejáratáig, ahol már a közönségnek rendszeresen mutogatták a barlangot, sőt villanyvilágítás is volt. Az ottani csendőrök elkérték tőlem a papírt, beletörődtek a dologba, de láttam, hogy kissé gyanakodnak. A vezető csehszlovák nyelven, de magyarul is elkiáltotta, hogy most indul a legközelebbi túra, jöjjenek be. Meglátott engem is, hogy a csendőrökkel beszélek, és hallotta, hogy én vagyok az aggteleki pap. "Jaj, de örül ennek" - mert ő meg a hosszúszói papnak a fia volt. Mindenfélét kezdett tőlem kérdezni, érdeklődött, hogy vannak ezek és azok, alig tudtam kitérő választ adni, hogy gyanút ne keltsek. De a végén mégis bementem a csoporttal a barlangba. A zsemben volt egy adag fluoreszoein, és egy iránytű. Mikor az ottani patakhoz értünk, látom, hogy sajnos a víz áll, nem folyik. Nem volt értelme a festéket a vízbe dobni, ellenben az iránytűvel meg tudtam állapítani, hogy a patak iránya Magyarország felé mutat. Ez már elég volt nekem. Visszajöttem, és másnap aztán Sandrik József barátommal - aki azóta ugyancsak meghalt - bementünk egészen a második szifonig. Ott egy 30 m-es kötelet kötöttünk egymásra, és én megmondtam neki, hogy most itt alábukok - vízmentes villanylámpám volt - és ha 3 perc múlva nem rángatok a kötélén, akkor ez azt jelenti: baj van, és akkor engem erővel húzzon vissza. Nem akarom a részleteket mind elmondani, milyen volt a szifon alatt átbukni, a lélegzetet visszatartani, a lámpám mindjárt a patak agyagjába benyomódott, alig adott fényt, én a kezemet a fejem fölött tartva tapogatóztam előre. Érzésem szerint körülbelül 8 méter után a mennyezet felemelkedett, és ki tudtam emelni a fejemet a vízből, és nagyot lélegeztem. A lámpámat lemostam, rávilágítottak a sziklafalra, és legnagyobb meglepetésemre betűket látok: Nazdar! Lebe wohl! Schuster és még két vagy három név. Addig a helyig jutottam, ameddig a túlsó oldalról csehszlovák és német kutatók próbálkoztak mifelénk jutni. Vagyis átértünk a Domica barlangba, és ezzel bebizonyosodott, hogy ez a két hatalmas barlangrendszer egyetlen összefüggő barlang. De a nagy izgalomban megfeledkeztem arról, hogy jelt adjak Sandrik Jóskának, és ő azt hitte baj van, éktelen erővel elkezdett engem visszafelé húzni. Szerencsére én voltam erősebb, és én húztam át őt a szifon alatt. El lehet képzelni, milyen szavakkal fogadott, de aztán megnyugodott, mikor megmutattam neki a neveket, hogy sikerült ezt a nagy dolgot megcsinálnunk, és a két barlangrendszer összefüggését felfedeznünk. Ennek azért is volt jelentősége a mi számunkra, mert fiatalok voltunk, és nemcsak a tudományos megismerések, hanem más ambíciók is fűtöttek bennünket. Mégpedig az, hogy valamikor az Aggteleki barlang volt a világ legnagyobb barlangja. Azután második helyre került, mikor a Postumiai barlangban újabb részeket felfedeztek, és ezzel 16 km-es hosszával hosszabb lett, mint a miénk a 14 km-rel. De azzal, hogy kimutattuk, hogy a két barlangrendszer összefüggő, 22 km-ével az Aggteleki lett újra a világ leghosszabb barlangja. Most már nem az, de Európa legnagyobb cseppköbarlangja. Ennek aztán az lett a következménye, hogy a sajtó, rádió is hírt adott erről, sőt a külföldi sajtó is megemlékezett róla. Mikor a külföld is jelentkezett

A BUDAPESTI EGYETEMI TURISZTA
EGYESÜLET
BARLANGKUTATÓ SZAKOSZTÁLYA
1932. AUGUSZTUS 21-ÉN E HÉTFŐN
KIINDULVA FEDEZTE FEL AZ
AGGTELKI BARLANGRENDSZERT
ÖSSZEKÖTTETÉSÉT A KECSŐSI ÁGAGAL
1943. HÚSVÉT

dr. Kessler, dr. Jaskó, dr. Dezsényi, dr. Pécsi

Adler Rácz Nesztorunk és dr. Kordos az előadón

akkor kaptak itt észbe, hogy ez tényleg valami. Az akkor teljesen elhanyagolt barlangunkat - gyertyával mentek csak itt végig, elszállásolási lehetőség egyáltalán nem volt, nyakig sárban mentek végig az emberek - felkarolták az illetékes kormánykörök, rájöttek, hogy komoly idegenforgalmi kincs és mégis kellene vele valamit csinálni. Ezzel sikerült elérni, hogy pénzt adtak össze, nekem azt mondták, gyere ide, csináld a dolgod, legyél te az igazgató. Persze ez nagyon szép cím volt, de azt nem mondták meg, miből fogok itt megélni. Gondoltam, majd csak megélek, vállalom földméréseket a környéken, és hasonló dolgokat. Akkor nem voltak még tervező intézetek, nem voltak beruházási vállalatok, úgy hogy igen kevés költséggel sikerült az első villanyvilágítást igen gyorsan megcsinálni. Szocialista összeköttetésem nem volt, de kapitalista igen, a Felten és Guillaume Kábelgyárnak az igazgatóját ismertem, aki nagy turista volt, és annyira lelkesedett, hogy önköltségen adta a világításhoz szükséges kábeleket. Aztán sikerült még annyi pénzt összeszedni, hogy ezt az aggteleki turistaházat felépítsük, és akkor lehetett tulajdonképpen az idegenforgalmat megindítani, amikor volt hol elhelyezni az embereket. Később aztán sikerült a kormányköröket annyira befolyásolni - megint csak a sajtó nyomására -, hogy megadták a pénzt a jósvafői Tengersiz Szálló felépítéséhez is.

Visszatérve itt az összeköttetésre, amikor aztán csehszlovák részről megtudták, hogy megtaláltuk az összeköttetést, akkor egy ráccsal elzárták lent a barlangot, de magyar területen. Később felmértük, és kislútt, hogy 1/2 km-rel a magyar terület alatt volt a rács, voltak különböző üzenetváltások stb., és végül 1938. oldotta meg ezt a kérdést, amennyiben akkor hazakerült a magyar Felvidék egy része, és a rácsot eltávolítottuk. Azóta megint egy rács jelzi ezt a mesterséges országhatárt.

Mikor a felfedezés után nyakig sárosan, vizesen visszajöttünk Sandrik Jóskával, találkoztunk Babus Bélával, aki egy barlanglátogató csoportot vezetett. Mikor ezek megláttak bennünket, azonnal vissza akartak fordulni, hogy mi ilyen helyre nem megyünk be. Babus bácsi, megtaláltuk az összeköttetést a Domicával! Ne tessék mondani! Azután nagy nehezen megnyugtattuk a látogatókat, hogy nekik nem kell ilyen helyre menni, és bevette őket a barlangba.

Hangsúlyozni kívánom, nem az volt a nagy dolog, hogy sikerült a szifon alatt átbújni, hanem az, hogy az illetékes köröknek a figyelmét felhívtuk erre a nagy természeti kincsünkre, és megindult a barlang idegenforgalmi kiépítése.

Jaskó Sándor dr beszéde

Tisztelt Vándorgyűlés!

A Karszt- és Barlangkutató Társulat nevében köszöntöm a Földrajzi Társaság szakosztályi vándorgyűlésének résztvevőit abból az alkalmból, hogy most került sor itt Aggteleken a barlangfeltárások 50 éves évfordulójának megemlékezésére.

A tudományos felfedezések egy része általában szakkönyvtárakban és laboratóriumokban végzett szorgos munka gyümölcse. A természettudományos kutatások más részénél azonban a szakképzettségen kívül szívós testalkat és bátor elszántság is szükséges. Megemlítem Lóczy Lajos, Cholnoky Jenő, Prinz Gyula és Stein Aurél utazásait Belső Ázsia magas hegységeibe, lakatlan pusztaságaiba. Jelentős veszély vállalása, és a szervezetet próbáratevő nehézségek legyőzése szükséges a barlangkutatáshoz is, a mély zombolyokba való leereszkedéshez, a barlangi patakok vízének átgázolásához.

Hazai barlangkutatásaink talán nem sorolhatók egy csoportba az előbb említett belső ázsiai nagy felfedező utakkal, mert azoknál szerényebb viszonyok között történtek, és az elért eredmények is csekélyebbek. Mégis van egy olyan vonatkozásuk, mely jogossá teszi összehasonlításukat. Ez az az indíték, mely kivétel nélkül minden földrajzi kutatásnál egyformán felismerhető: megdöbben az a vágy vezérli, hogy ismeretlen új vidékeket, új területeket fedezzen fel, és így nyert tapasztalatait közreadhassa. Ez a törekvés több és értékesebb romantikus kalandvágynál, mert a tudomány gyarapítja, az idegenforgalmat - országunk jobb megismerését - szolgálja, vagyis a köz javára válik. Ebből a szempontból kell néznünk és méltányolnunk annak a lelkes barlangkutató csoportnak - az akkor még fiatal egyetemi hallgatónak - munkáját is, akik fél évszázaddal ezelőtt Kessler Hubert barátom vezetésével a Baradla barlangrendszer feltárását végezték.

Felszólalásom végén azt a véleményemet fejezem ki, hogy ez a hatalmas kiterjedésű barlangrendszer még rejteget további meglepetéseket. Kíváncs, hogy az ezután végzendő feltáró munkák ugyanolyan eredményesek legyenek, mint a mi 50 évvel ezelőtti felfedezéseink voltak. Ehhez kívánok bányász és geológus köszöntéssel:

Jó szerencsét!

Pécsi Márton dr beszéde

A barlang nagyon érdekes, misztikus, az ember fantáziáját mindig is megmozgató természeti képződmény. Szaknyelven azt mondjuk, hogy felszín alatti forma, amellyel az ember nagyon korán megismerkedett, de nem a misztikusság, hanem az élet mindennapi követelményei miatt. Az ősember barlangban lakott már évtizedekkel ezelőtt is. Azok között a geológiai és földrajzi körülmények között, amelyek a maitól jelentősen eltérőek voltak, mondjuk egyszerűen, hogy a jégkorszak alatt, a barlang védelem volt és lakóhely, sőt az ősember művészeti alkotásainak helyszíne.

Később, a klasszikus ókorban a barlangot misztika lengte körül, ide képelték a régi görögök a másvilágot. A középkor szinte teljesen kizárta fantáziájából a barlangokat, legfeljebb néha odamenekültek az emberek az

ellenség elől. De mélyre nem merészkedtek, mert féltek, hogy az alvilágba, a pokolba vezet. Csak a legújabb korban, az utóbbi pár évszázad alatt kezdte a természettudomány magyarázni, megismerni a barlangokat.

A misztikus megismerés és a barlangvilág keletkezésének, kialakulásának tudományos magyarázata a mai napig egymás mellett létezik, egymást serkenti. Azt hiszem, Kessler Hubertet is mindkettő vezette: nemcsak sport volt, hogy ide jöttek, hanem tudomány is. A harmincas években Kessler Hubert előállt a barlangi forma keletkezésének azzal a magyarázatával, amely nem sokkal a megszületése után már klasszikussá vált, és tankönyvekbe került.

Már jó néhány évtizeddel ezelőtt, amikor ezt a táblát ide felrakták, ismert volt a Kessler-féle elmélet a zsombolyok keletkezéséről. A gyűrűfeszültséggel magyarázza, hogy a kőzetek egyre inkább meglazulnak és leesnek, így felfelé növekszik az üreg. Ez az elmélet akkor nagy vitát váltott ki, és kevesen fogadták el, ugyanakkor a víznyelős kúrtó magyarázat mellett - éppen Cholnoky elméletével szemben - forradalmi magyarázat volt.

Tehát Kesslerék felfedezését nem csupán a romantika motiválta, hanem összekapcsolódott a természettudományos megismeréssel. Nem akarok rátérni arra, hogy a barlang mennyire ihleti a tudományos kutatást, a felszín, a geológiai és morfológiai folyamatok megismerését: de azt mondhatom, hogy ez a nem mindennapi és nagyon érdekes jelenség sokakat vonz, mert mint csodát jönnek ide megnézni évente tíz- és százazrek. Én azt hiszem, hogy azok a kezdeti nehézségek, amelyekkel annak idején Kessler Hubert barátomnak szembe kellett néznie, manapság megszűnőben vannak. Láthatjuk, hogy 5-10 percenként újabb csoportok mennek el itt mellettünk: az egész magyar társadalom csodálatos jelenséggént élvezi a Baradlát. Örök emléket szerez magának az, akinek módja van végignézni ezt az egész barlangrendszert.

Kis megemlékezésem végén kifejezem azt a reményem, hogy itt a következő generáció is fog találni magának feladatot, élvezetet és örömet, és hozzá is fog tenni valamit az előzők úttörő munkájához.

Barlangtúra

A beszédek után magnóról hangversenyt hallgattak a résztvevők. Bach d-moll toccata és fűgája után a Bánk bánból Simándy József énekelt a "Hazám, hazám" áriát.

A Vándorgyűlés megnyitásának befejező részében dr. Dezsényi János megemlékezett dr Bertalan Károlyról a BÉTE Barlangkutató Szakosztályának harmadik jelentős vezetőjéről, aki már nem érhetette meg ezt a találkozást. Felmutatta elismerésül és kegyelet gyanánt, Bertalan Károly tudományos tevékenységének bibliográfiáját, melyet az ugyancsak jelenlevő Kordos László állított össze és hozott el az évfordulóra.

A megjelentek közül néhányan a rövid túra útvonalán visszatértek Aggtelekre. A többség Kessler Hubert vezetésével és magyarázatával az úgynevezett hosszú túra keretében Jósfafőnél érkezett ki a barlangból. Ez utóbbin részt vett a csaknem 90 éves Adler-Rácz József tagtársunk is.

A közös vacsora Rudabányán volt a Vasérc étteremben, utána a Rudabányai Turistaházban tértünk nyugovóra.

2. nap
1982. október 10. vasárnap
Rudabánya, Rakacai víztározó, Szendrő, Kelenér

A Vasérc étteremben Rudabányán elköltött közös reggeli után H a d o b á s Sándor ismertette a Földvári Aladár kiállítóteremben az Érc- és Ásványbányászati múzeum alapítását és fejlődési szakaszait.

Ezt követően a külszíni fejtés területén két előadás hangzott el.

Kordos László dr.: A rudabányai prehominida

Rudabánya neve napjainkban már nemcsak az ősi ezüst és rézbánya, valamint a jelenkori vasércbánya képében jut eszünkbe. 1967-óta az ember származásának legkorábbi szakaszából származó /prehominida/ leleteiről is nevezetessé vált. Tizenöt évvel az első állkapocslelet felfedezése után - a nagyméretű külszíni bányaművelés hatására - már szinte csak az a kis rész maradt meg a 10-12 millió éves, lignites agyagrétegekből, amely ma mint védett terület csak külön engedéllyel tekinthető meg. A fedett, de széljárta csarnok alatt eredeti állapotában "tanúfalként" vizsgálhatók meg azok az egykori hegység felszíni völgyeit kitöltő mocsárban leülepedett közetrétegek, amelyek a rendkívüli jelentőségű emberszerű ősmajom leleteket, és több ezer más élőlény maradványait is tartalmazták.

A kutatástörténet már egy évszázadra visszanyúlik, hiszen a külszíni bányászat megkezdése óta kerülnek elő ezekből a rétegekből masztodon csontok. A szörványleleteket a szakemberek számontartották, de csak akkor figyeltek fel rájuk komolyabban, amikor 1967-ben Tasnádi Kubacska András a Földtani Intézetbe beszállított egy különleges állkapocsot, melyet Hernyák Gábor, a bánya vezető geológusa talált a külfejtésen. Néhány nappal később Kretzoi Miklós Őslénytan professzor bejelentette, hogy az állkapocs egy majomszerű emberelőd, a Rudapithecus hungaricusnak elnevezett lény csontja. Hasonlókat akkor még csak Kenyából, Spanyolországból és a Himalája előteréből ismertek.

1969-ben újabb állkapocsleletet gyűjtött Hernyák Gábor, így 1971-ben Kretzoi Miklós vezetésével elkezdődtek azok a rendszeres ásatások, amelyek Rudabányát a világ legjelentősebb emberszármazási lelőhelyei közé emelték. Végülis három ősi majomnemzetség száznál több csonttöredéke került elő. Legfontosabb a Rudapithecus hungaricus, amely a ramapithecusok közé tartozik, s a kutatók nagy többsége bennük látja az ősi majmok és a legkorábbi emberszerű lények közötti elválást. A "Rudi"-ban már több az "emberi" anatómiai bélyeg, mint az emberszabású majmokban. Kb. 130-140 cm magas, törékeny alkatú, felegyenesedett járású, arcsíkjából kiugró orrot viselő lény volt.

A másik főemlőst Bodvapiithecus altipalatus-nak nevezte el Kretzoi Miklós. Ő már robusztusabb, erősebb fogazatú, de szintén emberi jellegeket viselő ősmajom volt. Sokan ma úgy vélik, hogy a Görögországban talált Ouranopithecus-szal együtt a később kialakult nagytetű, de kihalt emberszerű lény, a Gigantopithecus elődje lehetett.

A "Pliopithecus Hernyáki" nevet kapott majomfaj a mai gibbonok őseinek sorába tartozik, tehát kihalt emberszabású majom.

A rudabányai prehominida leletek jelentősége elsősorban abban áll, hogy a világ hasonló lelőhelyei között ez a leggazdagabb, s a legépebb maradványokat tartalmazza. Ezért számos olyan alapvető következtetésre nyílt itt lehetőség, amelyekre máshol nincs mód. Ezek közül a legfontosabb, hogy az

emberi nemzetség kialakulását valószínűleg nem Afrikában, hanem Euráziában kell keresni, s az afrikai ausztralopiterekusoknak nem volt szerepe a későbbi emberréválási folyamatban, mint ahogy azt a korábbi elméletek egyértelműen állították.

A külszíni fejtés területén a második előadást **H e r n y á k Gábor** vezető geológus tartotta a bányaművelésről és az ércdúsításról.

A következő állomás a Rakacai víztározónál volt, amit a VITUKI kísérleti telep vezetője ismertetett.

Farkas Olivérné: A Rakaca víztározó

Ez hazánk első dombvidéki tározója. A tározó építését az ekkor szükségessé, hogy az 1950-es évek második felében a vízigény nyíra emelkedett, hogy az épülő Kazincbarcikát, valamint a Borsodi Vegyi Kombinát-ot és a Hőerőművet a Sajóból, ill. a Bódvából nyert víz nem tudja ellátni. Az igény 1.9 m³/sec.

A nyári szárazság idején ez a vízhozamlényegesen alacsonyabb. Azért épült a tározó, hogy a Bódva kisvízi vízhozamát kiegészítse.

A tározó mintegy 200 ha-on terül el, legmélyebb pontja 5 m, a max. tárolható vízmennyiség 5,7 millió m³. A Rakaca patak folyását 860 m hosszú döngölt agyaggáttal zárták el. Kavics szivárgó rendszer gyűjti össze a gáton esetleg átszivárgó vízmennyiséget.

A tározó fő vízforrása a **R a k a c a patak**, amiről a tározó is nevét nyerte. A Rakaca patak igen változékony vízhozamú: 1,5 l/sec-től 100 m³/sec-ig szállítja a vizet. A nyári időszak alacsony vízhozama a párolgást sem fedezi. A tározó felfogja a hóolvadásokból lefolyt árvizeket és a nyári gyors lefolyású záporokat. Vízigényterülete 240 km, kísérleti vízigényűjtő, amit a Vízgazdálkodási Tudományos Kutató Központ "Tájjellemző területté" nyilvánított.

Évi átlag csapadéka 650 mm. Ebből az évi lefolyás 120, a párolgás 530 mm. A vízigényűjtő területén 10 db mérőműtárgy van, ahol vízállás - hordalék-víz hőfok - és vízhozammérés folyik. A részvízigényűjtők mindegyikén végeznek talajnedvesség mérést, hő víztartam mérést, csapadékmennyiség és csapadék-intenzitás mérést. A vízigényűjtőn 2 jól felszerelt hidrometeorológiai műszerkert működik Szalonnán és Kányban, ahol a lég hőmérséklet mérő és írő műszerek, hidrográf, bargoráf, napfénytartammérő és több különböző felületű párolgásmérő kád található. A talajhőmérsékletet 2 cm-től 2 m-ig mérjük. A műszereket naponta háromszor, zóna időben olvassa le a kísérleti telep munkatársa.

A kísérleti telep a kutatási célkitűzéseken túlmenően a tározó üzemének is szerves része.

A tározónak a Bódva vízpótlásán kívül árvízkezeléssel feladata is van. Az árvíz levezetésére két automatikus szifonpár szolgál, ez építése idején - 1958-ban - Európa első szifonos berendezése volt.

A szifonok össz nyelőképesége 40 m³/sec, a szilipjével együtt 50 m³/sec. Ha a szifon működésére akkor kerül sor, amikor árvíz idején a Bódva amúgy is tetőzött vizet szállít, akkor a nagy vízhozam kanaly veszélyt okozhat a Bódva menti falvaknak, /Szendrő, Edelény, Bódva stb./ Ezért szükséges a tározó - évek folyamán kialakult - ésszerű üzemelése.

A Vándorgyűlés résztvevői még megtekintették a víztározó felső részénél, Meszes községben a Rakaca patak beömlési vízmennyiségét, ami a látogatás napján sem fedezte a térfelület párolgási veszteségét.

SZENDRŐ

Tudtuk, hogy ezen a napon búcsú lesz. De arra nem számítottunk, hogy a tömeg miatt szinte meg sem lehet közelíteni a plébániatemplomot. Mégis a megbeszélte időpontban - a déli harangszóra - a főbejáratnál állt B. Kis János kanonok, hogy köszöntse vendégeit. Az ő szervezési érdeme, hogy a padosorok ekkorra kiürültek, elhelyezkedve bennük, itt is két előadás következett.

B. Kis János plébános ismertette a templom történetét és művészeti értékeit.

Dobog Béla iskola igazgató a Bódva völgyről adott tömör, hazafiasan lelkes természet- és gazdaságföldrajzi áttekintést, amiből nem hiányzott a terület kultúrtörténetének, jeles eseményeinek és műemlékeinek méltatása sem.

Ezt követően, ugyancsak Dobog Béla igazgató vezetésével a templom közelében lévő Oktatástörténeti gyűjteményt és Kékfestőházat tekintették meg a résztvevők.

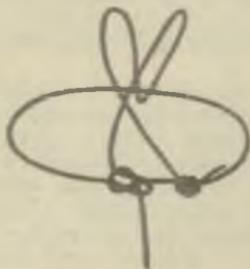
RUDABÁNYA

A közösen elfogyasztott ebéd után a szakszerűen és szépen helyreállított református műemlék templom ismertetése és orgona bemutatója következett. A résztvevőkről itt készült csoportkép háttére is a műemlék templom.

KELEMÉR

Ez volt a Vándorgyűlés utolsó állomása. Tompa Mihály emlékházánál a szakosztályi elnök emlékezett meg a magyar szabadságharc neves költőjéről, továbbá ismertette a közeli Mohos tavak természetföldrajzi és botanikai érdekességét.

Ugyanitt történt a Vándorgyűlés percre pontos bezárása, 16 órakor. A két nap alatt 12 előadás hangzott el. A részvételi költség /a szállás, három étkezés, valamint a belépődíjak együtt 300.- Ft/fő.

Rudabányán a résztvevők

A Vándorgyűlés résztvevőinek névsora:

Adler-Rácz József
Alkér András
Angyal István
Benke Magda
Bolla Dezső dr.
Bolla Dezsőné dr.
Bolla Péter
Bolla Csilla
Csada Imre dr.
Csáki-Maronyák Éva
Csanádi Sándor
Cser Judit
Csisztu Péter
Debulay Bianca
Dezsényi János dr.
Dezsényi Jánosné dr.
Domlán Kálmán
Domlán Kálmánné
Dura Lajos
Fekete Antal
Funk János
Görgei Arisztid
Görgényi András
Horváth József
Horváth Józsefné
Horváth Tamás
Horváth Andrea
Jaskó Sándor dr.
Jordán Kamill dr.
Kalmár László ifj.
Kalmár László ifj.
Karácsonyi Margit
Karlócai Jánosné dr.

Karlócai Miklós
Karlócai Péter
Karlócainé Bakay Eszter
Kessler Hubert dr.
Kessler Hubertné dr.
Kiséry László
Kisgyörgy Ádám
Kisgyörgy Ádámné
Koröcs László dr.
Köllőd Tamás
Marjai Péter
Martinovich László
Miskai Ferenc
Miskai Ferencné
Pécsi Márton dr.
Péterváry Gábor
Prinz Gyula dr.
Prónai Aladár
Prónai Aladárné
Puskás Elemér dr.
Retscher Sándor
Sasfi Imre dr.
Sasfi Imréné dr.
Sibalszky Zoltán dr.
Stocker József
Szabó Ferenc
Szabó Ferencné
Szeles András
Táncos Ferenc
Tass Viktor dr.
Tóth Pál Sándor dr.
Vízkelety László dr.
Wittman Ede

Zalányi Béla

BARÁTI HEGYMÁSZÓ KLUBOK

A Magyar Földrajzi Társaság pénzügyi lehetőségei sokkal szerényebbek, sem hogy támogatni tudják a szakosztályi tevékenységeket.

Az, hogy a BESZÁMOLÓ-k megjelenhetnek, az, hogy külföldi előadókat tudunk felkérni, csak úgy lehetséges, ha a baráti klubok segítenek.

Az 1981. évi BESZÁMOLÓ-hoz

a Budapesti Természetbarát Klub /BTK/
a Dorogi Alpin Klub /DAC/
a Miskolci Alpin Klub /MAC/ járultak hozzá.

Az 1982. évi külföldi előadók közül

PETR KYBAŘ-t a Csehszlovák Kulturális és Tájékoztatói Központ
KARL ÖLMÜLLER-t a Dorogi Alpin Klub /DAC/
KURT DIEMBERGER-t az Energia Vasas "Alpesi Rózsa" Hegymászó Szakosztálya

látta vendégül.

A fentiekben részletezett támogatás összértéke 50.000.- Ft.

Szakosztályunk ezúton is ismételten hálás köszönetét fejezi ki a segítségért.

ÜDVÖZLŐ LAPOK

Tagjaink útjairól az alábbi köszöntések érkeztek:

1982. I. 22.	Neidenbach Ákos	-	Rila
I. 25.	Lakatos János	-	Magas Tátra
II. 15.	Bobály István	-	Fogarasi havasok
II. 18.	Szathmáry Imre	-	Irak
II. 24.	Prinz Gyula és felesége	-	Oberhof, NDK
III. 5.	Csanádi Sándor	-	Kaukázus
III.28.	Bobály István	-	Magas Tátra
V.20.	Máj Jakab	-	Brüsszel
VI.22.	Szentgyörgyi Józsefék	-	Magas Tátra
VI.30.	dr. Kovács Zoltán, Zakariás Zoltán és Szentpétery Tibor	-	Radnai havasok
VII.2.	Erdélyi György	-	Kaprun
VII.10.	Bobály István	-	Mongólia
VII.28.	Martinovich Valér és László	-	Magas Tátra

VIII.2.	Karl Ölmüller	-	Hoher Dachstein
VIII.3.	Fekete Antal	-	Kelemen havasok
VIII.9.	Dura Lajos	-	Kaukázus 82 nemzetközi hegymászó táborból
VIII.9.	Prinz Gyula és felesége	-	Aggtelek - Jósvalő
VIII.14.	Bobály István	-	Mongólia
VIII.14.	Farkass Alfréd	-	Magas Tátra
VIII.15.	Bobály István	-	Kaukázus
VIII.15.	Adler-Rácz József	-	Gstaad
VIII.15.	Szabó István	-	Pamír
VIII.15.	Csanádi Sándor	-	Pamír
VIII.18.	Bolla Dezső és Péter	-	Balatoni kerékpár túráról
VIII.24.	Pogácsás György és Ágota	-	Norvégia
IX.1.	Puskás Elemér, Prinz Gyula és Taba Andor	-	Magas Tátra
IX.4.	Fekete Antal	-	Magas Tátra

TAGJAINK ÍRÁSAI A "HEGYMÁSZÓ"-BAN

A Magyar Természetbarát Szövetség Hegymászó Bizottságának tájékoztatója a "Hegymászó" két év kihagyása után 1983. januárban jelent meg. Ez az 1981-82-es összevont szám tizenkét eredeti cikket, jelentést, javaslatot, és tíz fordítást közöl. A közreműködő 17 szerző és fordító közül 6 Szakosztályunk tagja.

E r e d e t i c i k k e k, jelentések, javaslatok:

Dura Lajos:	Tapasztalatok és javaslatok a MTSZ HB magashegyi túráival kapcsolatban
Halmos Péter:	Pamír 1980. Kaukázus. Tél 1981.
Kunfalvi Rezső:	A Magyar Földrajzi Társaság Hegymászó Szakosztálya
Neidenbach Ákos:	Mooserboden 1980.
Perge Ferenc:	Pont, magashegyi- óra és más ...

F o r d í t á s o k :

Dezsényi János dr.:	/Reinhold Messner/ Everest
Dura Lajos:	Hírek a bolgár Echoból Tíz mászás a Himalájában

Visszapillantás

1982. december 6-án volt 25 éve, hogy Szakosztályunk megalakult. Az eszünk azonban, melyeket képviselünk, sokkal régebbi múltat tekintenek vissza: az 1908-ban megalakult Budapesti Egyetemi Turista Egyesület /BETE/ hagyományozta ránk.

Szeretnénk, hogy tagságunk jobban megismerje a múltat, ezért közreadjuk a BETE 1942-es fontosabb eseményeinek foglalatát. Egyben reméljük, hogy az a mintegy 30 tagunk, aki aktív résztvevője volt az eseményeknek, örömmel idézi fel a 40 évvel ezelőtti emlékeit.

1./ Az 1942. február 25-én megtartott közgyűlés a BETE elnökének Dr. Dezsényi Jánost, alelnöknek Karlócai Jánost, főtitkárnak Tamaskó Bélát választotta meg. Ugyanez a közgyűlés elhatározta, hogy a BETE az 1942-es évet az 50 esztendőös egyetemi turistaság gondolatának szenteli. Ennek értelmében ünnepi előadássorozatot rendeztek Budapesten, és emléktáblát helyeztek el Dobogókőn.

Ünnepi előadássorozat

március 31-én dr. Komarnicki Gyula, a BETE első elnöke a BETE Tátra-feltáró munkásságáról tartott előadást.

/A teljes szöveg - ami a Turisták Lapja 1942. májusi számában jelent meg - fotómásolatban olvasható e BESZÁMOLÓ 17-21. oldalain/

április 7-én Preyss Sándor a BETE kiemelkedőbb magashegyi túráiról számolt be, Szőke Tibor pedig a hazai mászóiskolákat mutatta be.

április 14-én a Barlangkutató Szakosztály adott áttekintő képet a tevékenységéről: az estet dr. Bertalan Károly szakosztályi elnök nyitotta meg, a két előadó dr. Jaskó Sándor és dr. Kessler Hubert volt.

április 21-én a Kajak Szakosztály előadójaként Szöllősy Jenő és Báthory András ismertette a hazai kajakozási lehetőségeket.

Az előadássorozaton a hallgatóság átlagos létszáma 166 fő volt.

Emléktábla elhelyezés Dobogókőn

A Magyar Turista Egyesület Egyetemi Osztálya 1892. május 15-én alakult meg Dobogókőn. Erre emlékezve a BETE 1942. május 17-én emléktáblát helyezett el a dobogókői öreg faház keleti oldalában a következő szöveggel:

AZ EGYETEMI IFJUSÁG ELSŐ
TURISTAMEGMOZDULÁSÁNAK
50. ÉVFORDULÓJA ALKALMÁBÓL
A BUDAPESTI EGYETEMI TURISTA EGYESÜLET
1892 - 1942

Az ünnepélyt dr. Dezsényi János nyitotta meg, utána

dr. Karafiáth Jenő a volt Egyetemi Osztály nevében,
dr. Zsembery Gyula a Magyar Turisták Országos Szövetsége,
Hefty Gyula Andor a Magyarországi Kárpát Egyesület,
Kun Sándor a MÁVAG Turista Egyesület,
Nedeczky Géza a Magyar Turista Egyesület részéről

üdvözölte a BETE-t.

A tábla a háborúban elpusztult, de a helye ma is látható a turistamemléké-ké nyilvánított faház oldalában.

az emléktábla helye

AZ EGYETEMI IFJUSÁG
ELSŐ TURISTAMEGMOZDULÁSÁNAK
50. ÉVFORDULÓJA ALKALMÁBÓL
A BUDAPESTI EGYETEMI TURISTA
EGYESÜLET

1892

1942

Emléktábla avatás a dobogókői faházon

1942. május 17.

A BUDAPESTI EGYETEMI

TURISTA EGYESÜLET

ÜNNEPI

ELŐADÁSSOROZATA

VIII. Múzeum-krt. 4/b. Bölcsészettudományi Kar Kémiai Tanszék nagytermében

50 ÉVES FENNÁLLÁSA ALKALMÁBÓL

Márc. 31. kedd A B.E.T.E. multja a Magas Tátrában **KOMARNICKI GYULA.**

Ápr. 7. kedd Mozaikok az Alpsek világából **PREYSS SÁNDOR**
Amíg odajutunk... Hazai mászóiskolák **SZŐKE TIBOR**

Ápr. 14. kedd A barlangkutatók céljai és módjai **BERTALAN KÁROLY**
A barlangok keletkezése és pusztulása **JASKÓ SÁNDOR.**
A B.E.T.E. és a magyar barlangfeltárás **KESSLER HUBERT.**

Ápr. 21. kedd Kajakkal a magyar Dunán **SZÖLLÖSSY JENŐ**
Hazai vadvizek **BÁTHORY ANDRÁS**
Európai vadvizek **SELÉNDY JENŐ**

MINDEN ELŐADÁSON SZINES KÉPEK

Bővebb információ: 7 óra

1. sz. út. Budapest, Árpád
szobor térsége, 114. sz. ház.

EGYETEMI HALLGATÓK!

VEGYETEK RÉSZT A BETE ŐSZI FÉNYKÉPKIÁLLÍTÁSÁN!

A BUDAPESTI EGYETEMI TURISTA EGYESÜLET mint az egyetemi ifjúság intézményszerű túristaszervezete 50. munkaesztendejében az Országos Idegenforgalmi Bizottság Munkaközösségének támogatásával jubileumi fényképkiallítást rendez. A pályázaton tagjainkon kívül résztvehet az országnak 1942 őszén beiratkozott minden egyetemi, illetőleg főiskolai hallgatója.

A kiállításra beküldött képeket az alábbi csoportok szerint díjazzuk:

1. Magyar természeti szépségek
2. Budapest gyógyfürdői és gyógyforrásai
3. Budai hegyek turisztaszépségei
4. Városaink, műemlékeink
5. Magyar népviseletek (népművészet, népélet)
6. Külföldi természeti szépségek

Valamennyi díjcsoport első díja 100 pengő. Díjazásban részesül a második és harmadik helyezett is. Ezenkívül a legsikerültebb művészi fényképek diszoklevelet nyernek.

A pályázatra elfogadott képek propaganda célra a szokott feltételek mellett megvásárolhatók.

Közelebbi felvilágosítást nyújt a **BETE** vezetősége. (Budapest, VIII., Múzeum-krt. 4/c. Tel.: 139-565.)

Budapest, 1942 június.

A BETE ELNÖKSÉGE

PÁLYÁZATI HIRDETMÉNY

A BUDAPESTI EGYETEMI TURISTA EGYESÜLET ötvenedik munka esztendejében, 1942 novemberében pályázattal egybekötött jubileumi fényképképzést rendez.

DIJCSOPORTOK:

1. Magyar természeti szépségek	4. Városaink, műemlékeink
2. Budapest gyógyfürdői, gyógyforrásai	5. Magyar népviseletek, népművészet, népelet
3. Budai hegyek turista-szépségei	6. Külföldi természeti szépségek

Minden csoport első díja 100.- P

FELTÉTELEK:

1. A pályázaton résztvehet az ország 1942 őszén beiratkozott minden egyetemi és főiskolai hallgatója
2. Beküldési határidő: 1942. okt. 31.
3. Képnagyság 18x24 cm vagy ennél nagyobb
4. A pályázat jelíges
5. Nevezési díj képenként 50 (ötven) fillér

Részletes feltételek, valamint a nevezéshez szükséges részvételi NYILATKOZAT a B E T E-nél (VIII., Múzeum-krt. 4/c) személyesen vagy postán bármikor igényelhető. Kapható az egyetemi és főiskolai egyesületek kari szervezeteinél is.

Budapest, 1942. szeptember.

A B E T E E L N Ö K S É G E

A BUDAPESTI EGYETEMI TURISTA EGYESÜLET
jubileumi

FÉNYKÉPKIÁLLITÁSA

**a Pázmány Péter Tudományegyetem
bölcészeti karának dísztermében
VIII., Múzeum körút 6-8. I. emelet**

**Ünnepélyes megnyitás
1942. november 14-én délután 5 órakor**

**Nyitva: 1942. november 15-22,
naponta délelőtt 10-1-ig, délután 3-6-ig**

Minden este 6 órakor

SZINES VETITÉS

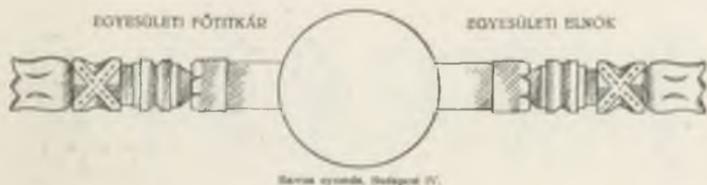
A BUDAPESTI EGYETEMI TURISTA
 EGYESÜLET AZ EGYETEMI TURISTASÁG
 50-IK MUNKAESZTENDEJÉBEN A KIR.
 MAGYAR PÁZMÁNY PÉTER TUDOMÁNY-
 EGYETEM RECTOR MAGNIFICUSÁNAK
 LEGMAGASABB VÉDNŐKSÉGE ALATT
 MEGRENDEZETT JUBILEUMI FÉNYKÉP-
 KIÁLLÍTÁSÁN A BÍRÁLÓBIZOTTSÁG

KIÁLLÍTOTT KÉPEIÉRT
 TŰNTETTE KI, MELYNEK BIZONYSÁGÁUL
 JELEN OKLEVELET KIÁLLITOTTA.

BUDAPEST, 1942 ÉVI NOVEMBER HÓ 7-ÉN.

A BÍRÁLÓBIZOTTSÁG NEVÉBEN:

BÍRÁLÓBIZOTTSÁG ELNÖKE

Barra nyomda, Budapest IV.

2./ Az első országos főiskolai Turista Fényképiállítás megnyitása 1942. november 14-én zajlott le a Pázmány Péter Tudományegyetem /ma ELTE/ Bölcsészettudományi Karának dísztermében. A BETE által szervezett, egy hétig tartó kiállítást dr. Bakay Lajos rector magnificus nyitotta meg. A megnyitón részt vett dr. Szekfű Gyula történelem professzor, dr. Groh Gyula kémia professzor és dr. Kadic Ottokár földtanprofesszor is. A BETE volt elnökei közül megjelent dr. Karafiáth Jenő, dr. Komarnicki Gyula és dr. Komarnicki Román, a Magyar Turisták Országos Szövetségét dr. Zsembery Gyula elnök képviselte.

3./ A BETE szakosztályainak működése

Síszakosztály: /elnök dr. Tóth Pál Sándor/

Felkérésre második alkalommal rendezték meg a Hegyi Szent Bernát nagyvándorújas sífutóversenyt a Budai hegyekben. A rendkívül zord időjárás miatt /- 20°C és erős szél/ a 125 nevezőből csak 66 indult.

Barlankutató szakosztály: /elnök Bertalan Károly/

Háromhetes nyári expédíciót vezettek az Aggtelektől északra fekvő Szilicei barlangvidékre. Az eredményekről a Turisták Lapjában jelent meg a Szakosztályvezetői beszámoló.

Kajakszakosztály: /elnök Báthory András/

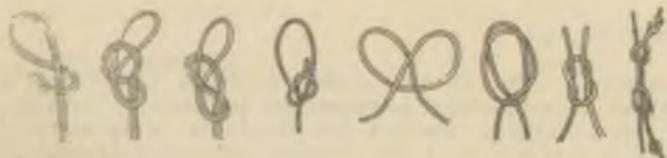
Megalakulásának évében elnyerték az Országos Kajak Szövetség férfi és női egyéni km és teljesítmény díját, a leghosszabb túra díját /Rahótól Szegedig 5 kajak 10 fő/, 813 km, a ritkán járt vizek díját és a legjobb túraegyesület díját.

Kirándulásokot intéző bizottság /vezető Németh Albert/

Jelentése szerint 1942-ben az év folyamán gyalog-, sí-, barlang-, szikla-mászótúra összesen 297 volt 935 résztvevővel.

4./ Új BETE tagok 1942-ben

A szokásos három próbatúra és két ajánlás alapján a választmány 19 új tagot vett fel. Közülük hat ma is tagja az MFT Hegymászó Szakosztálynak.

SZEMÉLYI DOLGOK

B a b c s á n Gábor kapta az "1982. év hegymászója" című elismerést. A 23 éves tagtársunk az ELTE Térképtudományi Tanszék hallgatója, az OSC Hegymászó Szakosztály egyik erőssége. Mászó eredményeit az emeli mások teljesítménye fölé, hogy 1982-ben a Magas Tátrában 7 olyan utat mászott klasszikusan, amit ő előtte csak technikai segédeszközökkel tudtak leküzdeni.

Az MFT elnöke az 1982. évi SZÉKESFEHÉRVÁRI KÖZGYŰLÉSEN köszöntő oklevelet adott át az alábbi szakosztályi tagjainknak:

dr. Dezsényi János	65.
dr. Kessler Hubert	75.
dr. Szalai József	90.
dr. Barcza Ferenc	95.

születésnapjuk alkalmából.

Szalai József távollétében, az oklevél átvételére október 1-én került sor a Lóczy teremben. A MTSZ Aranyjelvényes Túravezetők Klubjának elnöke, az Elbrusz előadásán megjelentek felé fordulva, ezeket mondotta:

"Őszinte szívvel örülök, főleg azért, mert a kitüntetést a Magyar Földrajzi Társaság, annak megszemélyesítői, a földrajzosok adják. - Leonardo mondása: "A szeretet a megismerés leánya." Az életigenléshez, az élet szeretetéhez a lét megismerése kell. És kik tudnak ehhez közelebb jutni, olvasót, hallgatót közelebb vinni, mint a polihistorok, akik ma már mind kevesebben vannak. Ám a "földrajzosok" letéteményesei, őrzői szellemiségűeknek.

Dr. Abella Miklós, dr. Karlócai János, dr. Somogyi Sándor, és - nem utolsó sorban - dr. Dezsényi János - kitűnő barátom, akitől szerencsés vagyok ezt a szép okmányt átvenni, juttattak ehhez a megállapításhoz. -

Több ízben voltam szerencsés az általuk vezetett vándorgyűléseken, tanulmányutakon, túrákon részt venni. Ismertetések nemcsak hegy- és vízrajzi vagy geológiai, zoológiai, ornitológiai tájékoztatást nyújtottak, hanem az érintett helyek történeti, műtörténeti, irodalmi vonatkozásaira is kiterjedtek.

Kosztolányinak egyik szép mondására:

"Irodalom nélkül az élet világtalan."

nyomatékosan hangsúlyozom:

Földrajz nélkül a természetjárás világtalan.

NESZTOROK KÖSZÖNTÉSE

Dr. Barcza Ferenc 1982. február 18-án töltötte be 95. életévét. Az élénk levelezés ebben az esztendőben csúcspontját érte el. Előfordult, hogy egy héten kétszer is kaptunk hosszabb összefoglalót, a magyar hegymászás érdekes személyiségeiről. - Az MFT köszöntő oklevelét lakásán adtuk át.

Id. K a l m á r László 70. születésnapján átlépte a Nesztor küszöböt.

Matematika-fizika tanár, a MOM nyugdíjas tudományos munkatársa.

Már kora ifjúságától vonzódott a barlangok rejtélyes világához. Siheder társaival, néhány gyertya és egy "kofa lámpa" segítségével a solymári Ördöglyukat bújta. Így természetes volt, hogy egyetemű polgárként azonnal

bekapcsolódott az akkor jőnevű barlangkutató szakosztállyal is rendelkező Budapesti Egyetemi Turista Egyesület munkájába. Nemsokára választmányi tag, majd hosszú időn át kirándulási felelősként tevékenykedett. "Weszi apu" és az öreg Burghart segítségével itt ismerkedett meg a gyalogtúrázás szépségeivel. Alig múlt el vasárnap, hogy ne öltött volna túraruhát vagy barlangos overált.

Meghatározó szerepe volt a Mátyáshegyi barlang Centenáris szakaszának felmérésében és az ún. Jaskó-féle térkép elkészítésében.

Ott volt szakosztályunk megalakításánál és az azt előkészítő megelőző munkálatoknál. Azóta is túráink, rendezvényeink aktiv részese.

Érdemes természetjáró, ezüstjelvényes túravezető.

Gyalog, vízen, kerékpáron bejárta az országot. A kifejezetten sportos túrák kedvelője. Túrázott az Alpokban, a Juli-Alpokban, a Durmitorban, a Cseh Óriáshegységben és a Kárpátokban.

Az Alacsony és Magas Tátra, a Kis és Nagy Fáttra, a Szepes-Gömöri Érchegység, a Szitnya és a Simonka, a Bihar és a Hargita, a Radnai, a Gyergyói és a Bodoki havasok, a Csukás, a Keresztény és Nagyköhavas, a Bucsos, a Királykő, a Fogaras, a Retyezát, a Vulcán és a kevesek által ismert Capatini hegység útjait taposta a már szinte legendásan jellegzetes formájú lábaival.

A baráti kör fehér asztalnál köszöntötte legújabb Nesztorát.

Erre 1982. február 5.-én került sor a Vörös Postakocsi étteremben, az Észak Andok vulkán óriásai előadás után. Megjelent dr. Kádár László professzor, az MFT tiszteleti elnöke is. Az ünnepelt az év folyamán megkapta az MISZ "KIVÁLÓ TERMÉSZETJÁRÓ" kitüntetést.

ÚJ TAGJAINK

Hegymászó Szakosztályunkba 1982-ben a következők léptek be:

Babcsán Gábor	ELTE Térképtud.Tanszék hallgatója	1021. Alsóvölgy u.13.
Faragó Zsoltné /Czakó Eriká/	vegyszermérnök	2440. SZÁZHALOMBATTA Bólyai u.8.
Farkass Alfréd	főkönyvelő	1026. Orsó u. 9-11.
Gyurich László	üzemszervező	1071. Damjanich u.32.
Kovács Zoltán dr.	nyugdíjas ov.	1016. Fenyő u.9.
Marossy Ferenc	statikus	1074. Csengery u.30.
Siklós György	gazdasági ov.	1064. Szondy u.55.
Szabó István	műszerész	2510. DOROG, Iskola u.11.
Taba Andor	banktisztviselő	1016. Orom u.16.
Varga Péter	terepfelmérő	1163. Tekla u.7.

IN MEMORIAM

Dr. S z e l é n y i Gusztáv
/1904-1982/

Az MFT nem a biológiai tudományok doktorától, nem az egyetemi tanártól búcsúzik, hanem attól a hegymászó barátjától, aki 1928-ban a Budapesti Egyetemi Turista Egyesület elnöke volt, s aki az 1978-ban rendezett Nesztor vacsoránkon is aktívan bekapcsolódott a régi szálak szorosabbra fűzésébe.

Kis gimnazistaként, 11 éves korában jár először a késmárki Zöld tó katalánban. Az itt szerzett élmények hatása életformáló volt: így lett természetrajz- és földrajzszakos tanár.

Amikor csak tehetette, minden nap túrázott. Pasaréten, ahol lakott, gyakran előfordult, hogy kora reggel, amikor munkába siettünk, Guszti bácsi szembe jött. Már hazafelé tartott aznapi útjáról

Hat évtizedre visszamenően napra pontosan vezette túráinak naplóját. Az 1911. augusztusi első túrától számítva halála előtt 2 nappal, 1982. október 12-én a Hárshegyre tett utolsó útja a 11.266-os sorszámot viseli.

75. születésnapján azzal köszönhetjük: íme, a hegy tette azzá, amivé lenni kívánt. Búcsúzóul álljon itt egy részlet abból a versből, melyet túrayilvántartásának lapjai közt leltünk:

Hull a sárga levél Örvénykő csúcsára,
megnyugszik a vándor, s hunyorgó parázsra
száraz gallyat szór még, lobban őrtüze már:
Ha innen elmegy ő, a lelke visszajár!

M a k ó L á s z l ó
/1947 - 1982/

Van-e értelme, hogy meghaltál, Laci? Itt ég a kérdés mindnyájunk szívében. Sokan siratnak Téged: sirat édesapád, akinek támasza voltál, sirat nővéred, sirat, akihez a legközelebb álltál, és sirat az is, aki csak alig ismert. Miért kellett meghalnod?

Jó barát voltál és megfontolt ember. Ha valakire, akkor Rád gondoltunk volna utoljára, hogy a hegyen baj ér. Sokakat oktattál, tanítványaid példaképe voltál, s most mégis, amit látunk: ennyi maradt belőled.

Hol keressünk vigasztalást? A múlt reménytelen, csak akkor nyugodhatunk meg, ha előre nézünk.

Téged sokan szerettek, Te pedig a társaidért éltél. Tudtad, hogy a hegymászás értelmét nem a hegy, hanem a bajtársal közös küzdés adja meg. Nem méreteztél túl erődet: akik sokat másztak Veled, állítják: sosem láttak hibázni. Nem részegített meg a cél közelsége sem: nincs egy éve, hogy társad miatt, aki nem tudott továbbmenni, visszafordultál az Elbrusz csúcsának közvetlen közeléből.

Ma van az ötvenedik napja, hogy sikerült feljutnod az Elbruszra, életed legmagasabb csúcsára. Ragyogó hegy, ragyogó idő: gyönyörű lehetett. Bizonyára örömmel és gond nélkül indultál lefelé.

Egyik társad azonban elhagyta magát. Először csak segítségre szorult, később menteni kellett. Önként álltál be a nehéz feladatot vállalók közé: sötét éjjel meredek jégfalon lehozni valakit a hegyről. Nem magadra gondoltál, pedig 24 órája talpon voltál már. A bajtárs életéért tetted kockára a sajátodat.

Dr. L á n g Sándor
/1913 - 1982/

A Magyar Földrajzi Társaság társelnöke 69 évesen távozott el körünkből. Szakosztályunkról mindig elismeréssel beszélt, hisz ő maga is a természet és a hegyek szerelmese volt.

Élete során Földünk szinte valamennyi táján megfordult, legjobban mégis a hazai karsztvidékeken szeretett barangolni diákjai körében. Gazdag tudományos munkásságán és oktatói tevékenységén kívül színvonalas terepi munkákat szervezett részükre hosszú évtizedeken keresztül. Diákjaival együtt így emlékezünk rá:

"Terepruhában, hátizsákkal, oldalán térképtáskával, övében geológuskalapáccsal, kezében távcsővel, a táj legmagasabb pontján áll - körülötte hallgatók ezrei."

Dr. P r i n z Gyula
/1882-1982/

Az MFT tiszteletbeli elnökének 100. születésnapja alkalmából 1982. január 10-én a Farkasréti temetőben az elnökség és szakosztály nevében dr. Dezsényi János mondott megemlékezést a sírnál.

Mélyen tisztelt Professzor úr, kedves Megjelentek!

A Magyar Földrajzi Társaság 10 évvel ezelőtt január 12-én rendkívüli választmányi ülést hívott össze, hogy köszöntse és megünnepelje tiszteletbeli elnökének, Prinz Gyulának 90. születésnapját.

A résztvevők számára osztatlan élmény volt az a meghitt légkör, amiben az ünnepelt szólásra emelkedett, és 45 percben összefoglalta egész életét, tudományos tevékenységét.

Lényéből áradó derűvel szólt a megjelentekhez, amiből a humor sem hiányzott. Kezében egy névjegynyi papírlapot tartott, de nem emlékezem, hogy belenézett volna. Pedig ömlött belőle a sok adat, esemény, nevek, évszámok, tudományos teóriák, a 3/4 órás visszaillesztés alatt mindössze egy berlini adjunktus neve nem jutott eszébe. Káprázatos volt.

Ugyanaznap késő délután szakosztályi előadásunkon az osztrák Kurt Diemberger beszélt "IMAKA"-vándorúton három földrészén" címmel. Néhány nappal később Thor Heyerdal előadás keretében bemutatta a RA I. és II. expedíció színes filmjét.

Mindegyik élmény volt, de a három között toronymagasan áll a Prinz életút.

Ennek az életútnak tudományos méltatására holnap kerül sor, az Akadémia Szegedi Bizottságának székházában. Itt külön-külön előadók emlékeznek meg

- az utazó geográfusról,
- a geológusról és az ő Tisia elméletéről,
- a gazdaságföldrajzi tevékenységéről.

Most ebben a körben hadd emlékezzem meg Prinz Gyula turista életéről. Ezt annál bátrabban tehetem, mert ő mondotta - és két nappal ezelőtt a Kossuth adón bárki hallhatta vallomását -, hogy "turistaként kezdtem."

Milyen is volt ez a turistáskodás? Mint "vasutasgyerek" szabadjeggyel járhatta Európa bármely vonalát. Így gimnazista korában megismerkedett a gleccservilággal. Túrái során rabja lett a Monte Baldo, Monte Cristello és általában a Dolomitok szépségének.

Ezek az útjai korán gyümölcsöztek. Mint érettségiző diák részt vett a Magyar Turista Egyesület útleírás pályázatán. A jelíges művek díjkosztására az MTE közgyűlés keretében az Akadémia nagytermében került sor, ahol Eötvös Lőránd elnökölt, aki akkor egy személyben a Magyar Turista Egyesület és a Magyar Tudományos Akadémia elnöke is volt.

Prinz Gyula érdeklődéssel várta az eredményhirdetést, de szerényen a karzat utolsó soraiban foglalt helyet. Az első díjat a "HULLÁMVERÉS A GARDA TÓ PARTJÁN" c. írás nyerte. A szerző belepirult az örömbbe, és időbe telt, míg Eötvös Lőránd kezéig eljutott, hogy fogadja a jókívánságokat és az 5 aranyat átvegye... A megjelentek tapsoltak, és várták a második díj nyertesének szólitását. A jelige "EGY NAP A DOBOGÓKÓN". Hívják a szerzőt, és ez ismét Prinz Gyula, akit most már nemcsak az elnök, de fergeteges taps is üdvözölt.

Ez volt Prinz Gyula első találkozása a nála 33 évvel idősebb Eötvös Lorándal.

+ + +

Négy évvel később, 1904-ben megalakul a Magyar Turista Egyesület Egyetemi osztálya. Védnöke Lóczy Lajos. Az osztály lelkes vezetői között szerepel Prinz Gyula, akit az önállóvá lett Osztály, a Budapesti Egyetemi Turista Egyesület első évkönyve /1904-1910/ több helyen is említ. - Megemlékezik a Tien San expedíciójáról tartott egyesületi előadásáról, és a tagok szakirodalmi működésénél is felsorolja a Földrajzi Közleményekben, a Néprajzi Füzetekben és más hazai és külföldi folyóiratokban megjelent írásait.

Az első dobogókői ház 1897-ben, a második 1905-6-ban épült. Prinz Gyula az építkezés minden szombatján - amíg el nem utazott Belső Ázsiába - HÉV-re szállt, Pomázról vagy Szentendréről felgyalogolt a helyszínre, és a Magyar Turista Egyesület megbízottjaként kifizette a munkásokat, azután lesétált Dömösre. - A mozgás életelene volt. 90 éves koráig nagyobb utakat is egyedül tett meg. Napi kisebb sétáit élete végéig folytatta.

De hiszen ez nem is lehetett másként. Előzmények nélkül hogyan tudott volna 1906. és 1909 között bebarangolni Belső Ázsiában a történelmi Magyarország területével azonos 280.000 km²-es területet, és nyeregben megtenni több mint 9.000 km-t. Ez légvonalban a Budapest-Tokió-i távolságnak felel meg!

Ernek az óriási útvonalnak nagyobb felén előtte még nem járt európai ember. Hogy milyen lehetett Belső Ázsia télen, sátorban, arról a mai, de különösen

a tegnapi zord idő ízelítőt ad. Dehát Te kemény ember voltál, a tudásvágy aszkétája.

A családi gyászjelentésre nem véletlenül került írásaidból ez az idézet:

"Nem ismerek édesebb örömet, mint amikor viharvert,
koporsó forma kis sátram cövekeit ismeretlen hegyek
oldalába verhetem."

A sátort Prinz Gyula tervei és rajza alapján a pozsonyi Klinger gyár készítette. Ebben állt az Eisinger-féle tábori ágy, mint az expedíció egyetlen kényelmi darabja. Az alumínium konyhaedényzetet és a fegyvereket a Skaba és Plöck cégénél vette. Ezeket még egy jó angol nyereg és hálósák egészítette ki.

Most pedig egy különleges köszöntést tolmácsolok.

A századfordulón kialakult egyetemi turistaságnak ma élő abszolút Nesztora a 96 éves Barcza Ferenc közjegyző, akinek számos első megmászása van a Magas Tátrában, és aki a BETE évkönyvben Veled együtt szerepel a tagok között, itt van most velünk gondolatban ...

Mikor a Magyar Turista Egyesület 1913-ban fennállásának 25. évfordulóján könyvben foglalta össze negyedszázados tevékenységét, Neked is írásod jelent meg ebben a kötetben,

"KIRÁNDULÁSAINK JELENTŐSÉGE"

címmel.

Ebben - mint valamikor a Kirándulási Bizottság jegyzője - a magyarországi kirándulások alakulásáról kapunk áttekintést. Írásod fejtegetés arról, mennyiben sport vagy nem sport a turistaság, és ebben a cikkben adod hitvallásodat a turistaságról és a természet szépségéről.

"Nincs emberi művészet, mely oly végtelenül hatalmas, rengeteg méretű és mégis arányos, gyönyörű reliefeket tud teremteni, mint a Föld felülete. A fagy, mely sziklát repeszt, csak mesterember, az eső a művész. Micsoda gyönyörűséges munkát hoz létre, micsoda változatos figurákat mos ki ... Ebben járni, ebben gyönyörködni, ezt megérteni ... ez az én turistaságom, ez a kirándulás ... A turistaság nem a járás, a hegymászás nem a test művelése, mert ahhoz nem kell messzire menni. Az ökör is jár, a kecske is mászik hegyeket, a zulukaffer is elhagyja kunyhóját, ha mozgatni akarja tagjait. -- A turista azonban lelki gyönyörűségért, nemes élvezetért megy, mert látja a nagy természetet. S az, hogy mennyit tud belőle megérteni, az mindenkinek a saját titka."

Mélyen tisztelt drága Gyula bátyánk, bölcs mesterünk, köszönjük tanításodat. -- A Magyar Földrajzi Társaság nevében helyezem el e koszorút. -- Nyugodjál békében.

Dr. V i g y á z ó János
/1889-1962/

A Turistaság és Alpinizmus 25 éven át fáradszatólan és eredményes szerkesztője 20 évvel ezelőtt távozott. A temetése 1962. október 18-án volt a Farkasréti temetőben, ahol a gyászbeszédet dr. Komarnicki Román a BETE volt elnöke mondta. Ebből idézzük az alábbiakat:

Bár ő csak taposott utakon járt a hegyekre, oly érdemeket szerzett az al-

pinizmus terén, amelyek az elsők, az élharcosok sorába emelik őt.

Mert legyen egy eszme bármilyen fennkölt, egy gondolat bármilyen magasztos, terjedni, híveket szerezni csak úgy tud, ha szárnyakat kap. A gondolat teste a betű, - szárnya a sajtó. Tudták ezt azok a fiatal egyetemi hegymászók, a magyar vezetőkülük gárdája, amikor az ifjúság merészségével elhatározták, hogy havonként megjelenő lapot indítanak az alpin szép- és szakirodalom számára, hogy híveket szerezzenek az öncélú hegymászás, az alpinizmus számára. Akkor két idősebb, tapasztalt barátunk mellé harmadik szerkesztőnek az alig húsz éves Vigyázó Jánost szemelték ki. És ő, az ő szervező képességével, kitartásával és gyakorlati érzékével oszlopává lett ennek a lapnak, amely átélve Trianont-, mindvégig európai színvonalon - 25 éven át szolgálta a turistaságot és az alpinizmusnak eszméit.

Ő volt egyike azon elsőknek is, aki a turisztikában felismerte azokat az új feladatokat, amelyek elé Trianon állított bennünket, hogy a megcsonkított ország új életre kelhessen, nagyrészt az ő elgondolásából készültek - kitűnő szakemberek bevonásával - azok az úti kalauzok és térképek, amelyek a turisták figyelmét az országnak eddig elhanyagolt vidékeire irányították, és ezzel vérkeringést hoztak a csonka ország testébe. Ez az értékes anyag időközben megsemmisült ugyan, de addigra már azok megtették kötelességüket.

Ugyancsak az ő éles szeme látta meg, hogy a Tátra és a Felvidék elvesztése után új munkaterületeket kell keresni a turisztika és az alpinizmussal rokon sísport számára. Ő a Mátrában, amely akkor még csak vadon és vadászterület volt, a Gallyatetőt szemelte ki, hogy ott menházat létesítsen. A területet ugyan egy fennkölt szellemi főpap engedte át, de a menedékház létesítésének költségeit fáradhatatlan utánjárással, nagyrészt társadalmi hozzájárulásból ő teremtette elő. Hogy az volt menház most már nem szolgálja többé eredeti rendeltetését, az az ő érdemeiből mit sem von le.

Es egyben a magyar turizmuság csúcsfája is

MAGAS TÁTRA: Hegyes tocsay déli fala
foto: Tólos Zoltán

1873-ban

Tátrafüreden megalakul a

Magyarsági Képzőegyesület/MKE/

mint az első hazai turizmus szervezet.

A Budapesti Osztálya

1891-ben különvlik az MKE-től és megalakítja a

Magyar Turista Egyesület-et/MTE/.

1893 az MTE Egyetemi Osztálya

megszervezésének éve.

1909-ban

szállású az Egyetemi Osztály BUDAPESTI EGYETEMI

TURISTA EGYESÜLET/BETE/ néven.

Első ifjúsági elnöke Komarnicki Gyula

és az első női elnöke Lóczy Lajos

Tagjai többek között: Barcsa Ferenc /% évében is

terjtsék világra a kapcsolatot/

Berán Nándor, Dorosyi Béla, Karafísch Jenő, Pélos Gyula

Zsitvay Tibor

A BETE Tére, Sli, Barlangkutató és Kajak Szak-

osztállyal működött 1947-ig.

1957-ben a BETE társasági megalakítják az MPT

HEGYMÁSZÓ SZAKOSZTÁLY-át.

A HEGYMÁSZÓ SZAKOSZTÁLY ma is hűven ápolja az egyetemi turizmuság, immár 90 éves gondolatát. Jelenlegi tagságunkban több mint 30 egykori BETE tag is tevékenykedik.

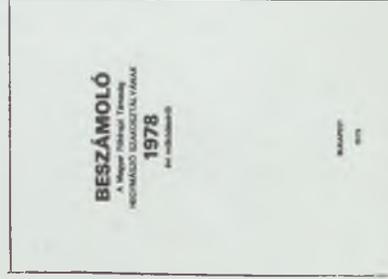
o o o o o o

SZAKOSZTÁLYI BESZÁMOLÓK

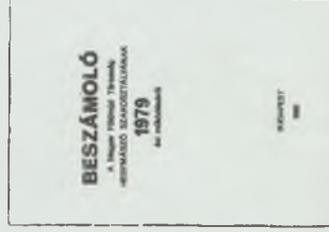
/ Igényelhető a Szakszerveletnél /

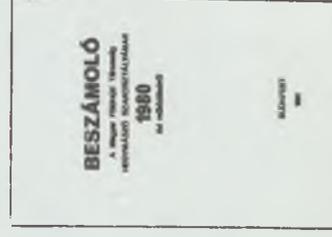
77 oldal

131 oldal

98 oldal

90 oldal

ALPOK: Monte Rosa, Dufour Spitzre csúcsától Szigokuppe 4456 m. ezen Európa legmagasabban lévő turistaháza. Isodományos megfigyelő állomással JAPANINA REGINA MARGHERITA /
foto: Tólos Zoltán

ELŐADÁSOK

35 év alatt elhangzott 196 előadás.
Különböző előadók száma 28, az előadóké 43.
Legtöbbet aszerpent az oroszák Kvit Dicsenberget az előadás
esé. Edőig öt éven át mászott meg, abból kettő első
megmunkása! Legnagyobb halgatósága a legyező Vanda
Borkiewicz-nek volt. Előadására a 956 ülőhelyes újsáka
Előadások minden jegye elővetelben elhelt. Ő volt
az első európai nő a MONT EVEREST 8848 m-es
csúcsán.

ANDOK: Antisana D. előcsúcs
foto: Pogácsás György

ANDOK: Cotopaxi magasság: 5840 m. /háttérben /
magyar sátor 3000 m-rcn az Antisana-u
foto: Pogácsás György

SAKOSZTÁLYI VANDORGYŰLÉSEK

1973 Magas Tátra. Az MKE megalakulásának 100. év-
fordulóján, a megalakulás színhelyén, Ó-Tátrafűsden
/2 nap 35 fős /

1980 Győr-Pásonhalma. /2 nap 43 fős /
1988 Aggtelek. A Baradla-Dómica összefüggés fel-
fedezésének 50. évfordulóján alkalomból, a felvezető
dr. Keszler Hubert vezetésével.

ANDOK: Chimborazo magasság: 6370 m
foto: Orbán P41

ANDOK: Cotopaxi magasság: 5840 m
foto: Orbán P43

ANDOK: Antisana - harszók
foto: Pogácsás György

Ázsia

- 1 PUDZISZJÁMA 3776 m 30 dr. Székely András, dr. Zámbo László
- 2 KAUKÁZUS 5635 m ELBRUS K. III. NY. csúcs 5643 m
76 Kisváry László
77 Berzi László
78 Halmon Péter, Ferge Ferenc
79 Berzi László, dr. Kádás Sándor, Péter Csaba
első magyar téli megmászás
81 Kisváry György, Lakatos János, Skerlecz Iván
82 Csanádi Sándor, Makó László

3 PAMIR 7000 m felett járt magyarok száma mintegy 30 fő, ebből MPT tag:

	Kommunizmus csúcs 7495 m	Leola csúcs 7127 m	Korasznyvsky csúcs 7105 m
Tátral Róbert			
Berzi László	78		
Pogácsás György	78		
Szabó István	78		
dr. Kádás Sándor		'80	'81
Péter Csaba		'80	'80
Halmon Péter			'80
Ferge Ferenc			'80
Vörös László		'81	
dr. Hoffmann György		'81	
Nagy Sándor			
Vörös László			'81

Afrika

- 4 ATLAS HEGYSEG '78 Orbán Pál expedíció vezetői Berzi László, Pogácsás György, Sára György [3 db 4000-es csúcs]
- 5 KILIMANDZSÁRO '76 Ferge Ferenc, Rokenbauer Pál
5855 m '80 Kariócai Miklós
- 6 REUNION Piton des Neiges '80 Kariócai Miklós
3069 m '81 dr. Nagy Sándor

Amerika

7 ANDOK EXPEDÍCIÓ ECUADOR Orbán Pál vezető

	ANTIZANA 5756 m	CAYAMBE 5840 m	COTOPAXI 6005 m	CHIMBORAZO 6310 m
Alkér András				'80
Berzi László	'80	'80	'80	'80
Pogácsás György	'80	'80	'80	'80
Sára György	'80	'80	'80	'80
Szabó István	'80	'80	'80	'80

8 CASCADE HEGYSÉG Hot Rocks tóhányó 3488 m '81 dr. Hecsei Antilla

H I R E K

Grosz Alfréd Késmárkról 20 évvel ezelőtt a Csorba tó panorámáját mutató képeslapot küldött Barcza Ferencnek az USA-ba ezzel a szöveggel: "Köszönöm a szép fényképet. A lapot elfelejtetted aláírni. Csak a postabélyegzőről gondolom, hogy Te küldted". 1962. április 14.

Messner Everest könyve az előrejelzés szerint 1983. őszén jelenik meg magyarul a Gondolat Kiadónál. Szakosztályunk a különböző nyelveken már több mint 100.000 példányban elfogyott könyv hazai kiadása kapcsán meghívta a szerzőt, hogy tartson nálunk előadást. A felkérésre egy szervezőiroda válaszolt. Messner úr jön és hozza a vetítővásznat, ami 12x3 m-es. Négy vetítővel dolgozik, amit számítógép vezérel. A kétórás előadás alatt 400 diát vetít. A tiszteletdíj 2500 nyugatnémet márka és a megjelent szemlélyek után további 1.50 márka. Ezen kívül 3 fő részére szállás és teljes ellátás. Bár az ajánlat hangsúlyozza, hogy a fentiek 75 %-os kedvezményt biztosítanak a magyar hallgatóság részére, ezt a lehetőséget a hozzánk rendszeresen járó külföldi előadók miatt nem vehettük igénybe.

A szerkesztés alatt álló SPORTEXIKON 14 jeles hazai és külföldi hegyászó életrajzi- és teljesítményadatait is tartalmazni fogja.

Dura Lajos tagtársunk az aggteleki vándorgyűlés sikerét egy olyan barlangbelsőt ábrázoló képeslapon köszönte meg, amit Nagyapja vett 50 évvel ezelőtt, negyedik barlanglátogatása alkalmával. A "Tündérvár"-at ábrázoló magyar képeslap német és angol nyelvű felirattal is készült.

Julius Meurer könyve 1882-ben, tehát 100 éve jelent meg az Alpinsport-ról. A szerző az osztrák Alpin Club elnöke, az osztrák Alpen Zeitung szerkesztője, az angol Alpin Club tagja. A kiadó A.Hartleben's RT Bécs, Pest, Lipcse. Sporttörténetileg érdekes az akkori legkorszerűbb felszerelések leírását és rajzait tanulmányozni.

A Dobogókői turistaházban 50 évvel ezelőtt még nem volt villanyvilágítás, amikor két kis gimnazista a hűvösvölgyi 83-as villamos végállomásától gyalog indult el Dobogókőre, ahová sötétedéskor érkeztek meg. Az épület akkori, valóban menedékházi hangulata megismételhetetlen élményük marad. /Mesterházi Lajos és Dezsényi János/

Az Alpesi Rózsa Hegymászó szakosztálya klubhelyiségének avatására meghívta szakosztályunkat. A tagok áldozatkész és több éves munkájának eredményeként a Bercsényi utcában egy nemcsak otthonos, de másfél millió értékű felszereléssel rendelkező szertárat is berendeztek.

Wanda Rutkiewicz - aki időközben férjhez ment egy innsbrucki orvoshoz - a K 2 expedíció képeslapján küldött üdvözléseket. Az 1982. évi viharos időjárás következtében a csúcsot nem érte el sem a lengyelek, sem mások vállalkozása. Ő mint vezető - kaukázusi lábtörése miatt - 150 km-t sántikálva - csak az alaptáborig jutott. Már volt két súlyos lábműltete, de sajnos egy újabb előtt áll, ha visszaérkezett a K 2-től.

* * *

A szlovákok 1974. óta szerveznek 100 km hosszú, 24 órás nonstop gyalogtúrát, Magyarországon, a Kinizsi Természetbarát Egyesület "Encián" Hegymászó Szakosztálya 1982-ben másodszer rendezte meg a "KINIZSI SZÁZAST" a Pilis és Gerecse területén. A 269 indulóból a feladatot 173-an teljesítették.

* * *

Az ELTE Földrajzi Intézete 15 évvel ezelőtt költözött át a Múzeum krt-ról a Kun Béla térre. Azóta tartja szakosztályunk előadásait a Lóczy teremben.

* * *

Az Országos Környezet és Természetvédelmi Hivatal Budapesti Felügyelősége 1982. március 25.-én kelt levelében értesítette a Hegymászó Bizottságot, hogy a Nagyszénási Ördögtoronyon, a Pilstetői Vaskapu sziklabordáján és a Fekete köveken be kell szüntetni a sziklamászó gyakorlatokat. Mindhárom helyen a szigorúan védett területek egyedülálló botanikai értékei kívánnak fokozott védelmet, háborítatlanságot.

* * *

Az MFT megalakulásának 110. évében Székesfehérváron tartotta KÖZGYŰLÉSÉT.

Június 28.-án a belváros, az István király Múzeum, a Könnyűféművek és tanulmányút Gorsiumba voltak a nap eseményei. Az utóbbi helyen dr. Fitz Jenő megyei múzeumigazgató tartotta a vezetést.

Június 29.-én Tudományos Ülésszak és Közgyűlés a METESZ megyei székházában. Ugyanitt a 110 éves Társaság kiállítása. A HEGYMÁSZÓ SZAKOSZTÁLY a kiállításon három poszterrel szerepelt, ami bemutatta a tevékenységét. Az erről készült fotókat mellékeljük.

Június 30.-án tanulmányút Gántra /múzeum és külszíni fejtés/, majd a Zámolyi víztárolóhoz, a Nadapi szintezési űsje helyszíni méltatása, koszorúzás Pákozdon, a Dinnyési Halgazdaság keltetőjének megtekintése voltak a műsoron. Közben megtekintették a résztvevők a Földmérő és Földrendező Főiskola terepfelmérési gyakorlatát is. /Műszerek ismertetése/

* * *

AZ "EGYETEMIEK" MENEDÉKHÁZA GALYATETŐN

Emlékezés Horn K. Lajosra, születésének 100. évfordulóján

Az MHE, a Magyar Hegymászók Egyesülete /1918-1939/ kora legjobb mászóit tömörítette. Hazai működési területe a Mátra volt. A Galyatetőn felépítette az "egyetemiek" házát, a kilátót, három síugrósáncot, és a teljes úthálózatot rendben tartotta. Első elnöke dr. Jankovics Marcell, alelnöke dr. Komarnicki Román, főtitkára elejétől végig Horn K. Lajos volt.

Horn K. Lajos /1882-1945/ főmérnök, az 1906-1908-as évek híres mászóhármasának, a Wachter - Serényi - Horn együttesnek legidősebb tagja. A Síszövetség egyik megalapítója és alelnöke, az MTSZ társelnöke, a Turistaság és Alpinizmus főmunkatársa, majd társszerkesztője volt. Mai fogalmak szerint így nevezhetnénk: foglalkozása: "természetvédelmi apostol". Mindig csodálatos energiával és céltudatossággal dolgozott, de sohasem akart feltűnni, soha nem várt elismerést vagy köszönetet. Ideális vezető és túratárs volt, élvezet volt vele járni a hegyeket. Tudott szótlanul vándorolni, de ha a környezet alkalmat adott, amatőr botanikus voltához minden igen nagy tudással beszélt a növényekről. Érdekes módon mindig magyar neveket használt, kerülte a latint. A túratársak képességeivel hamar tisztába jött, mindig jól osztotta be a távolságot és az időt.

Horn K. Lajos volt az egyetemiek galyai menedékházának, ennek a viharok kitétt épületnek a fedélmestere és kapitánya. Figyelme mindenre kiterjedt, minden vendéggel külön foglalkozott. Lelkesített, vigasztalt, dicsért vagy korholt, kinek mi járt. Külön szertartás volt a nehezen kivárt, későre halasztott ágyelosztás, akkor, amikor már nem volt várható betévedő vándor.

Az elosztást mindig ő végezte, nagy tapintattal, de megfellebbezhetetlen határozottsággal. Nagyon vigyázott a vendégeknek az "egyetemiekhez" méltó viselkedésére, és az otthonias hangulatra. A hangoskodókat finoman leintette, a szótlanokat bevonta a társalgásba. Kedvező látási viszonyok mellett sohasem mulasztotta el felhívni a figyelmet arra, hogy a háztól 20 m-re álló csúcskeresztől

- a Tátra! Óh, a Tátra látható, csodálható!

Hiszen a Galyán kívül a Tátra volt a mindene. Abban az időben tabu volt a Tátra, nem lehetett úgy odajárni, mint ma. Ezért a távoli látásában, a nagy vágyakozásban mély áhítat volt. Lajos esténtként tátrai emlékeiről, a BETE multjáról, Wachterről, Serényiről mesélt....

Mivel Horn K. Lajos és a galyatetői turistaház elválaszthatatlan fogalmak, szenteljünk néhány sort a ház történetének. Mielőtt a ház megépült, a Mátra szinte értéktelen túra- és síterületnek számított. Akkor csak egyetlen fedett menedék volt a környéken, a mai Mátraháza területén állott "Út-kaparóház". Itt egyetlen szobában, faficccsen, saját pokróccal éjszakázhatott az, aki befért.

A ház 1921-24 között épült fel, Bierbauer Virgil műépítész tervei szerint. A földszinten tágas, teraszos étterem, három kedélyes, fix-padú ülőfülke, tágas konyha, kamra és az éttermet vezető Viktorin Mihály és családjának lakása, továbbá az MHE klubszobája 6 kétszintes ágygal és egy kis kétágyas fülke, Horn Lajos tanyája. Az emeleten négy nagy hálóterem, emeletes ágyakkal. Az egészségügyi berendezések "magashegyi szinten" voltak. Mivel a ház a Galyacsúcsra épült, a vízellátás és a csatornázás kezdetben megoldatlan volt. A meglehetősen nagy vízigényt nehéz volt ellátni, az egyetlen vízvételi lehetőséget a nem túl nagyhozamú Galyacsurgó szolgáltatta, a háztól majdnem egy kilométernyire. Éppen ezért a házat 1934-35.-ben - Szentgyörgyi József, jelenleg 83 éves kedves nesztorunk tervei alapján és művezetésével - korszerűsítették, bevezették a vizet, a részleges gőzfűtést, és saját villanytelepről az áramot. A komfortnövekedés miatt a hálóhelyek száma az eredeti 105-ről 56-ra csökkent. A házban postaügynökség működött telefonnal és távíróval és volt egy segélyhely is.

Mindent összevetve, az "egyetemieknek" Galyatetőn egészen európai szintű, az alpesi és a tátrai házakkal vetekedő menedékháza volt. A háború előtt megjelent, közismert nevén "angyalos" Mátra-térképen így szerepel a galyatetői ház: az Egyetemiek menedékháza. Az MHE feloszlása után, 1939-ben a ház a Magyar Turista Szövetség tulajdona lett. A ház ma nem turista célokat szolgál.

Szentgyörgyi József, akinek anyagából ez a cikk készült, így emlékezik vissza Horn K. Lajosra:

- Első találkozásunk! 1930. télén az Alpokból visszatérve, és hazai sílehetőségeket keresve a Mátrába mentem. Mátraházán az akkor új turista-házban tanyáztam. Jó hóviszonyok voltak és előre örültem, a másnap rám váró síélményeknek. Alkonyatkor belépett a házba egy markáns, szikár, tipikusan hegyi ember. Asztalomhoz telepedett és pár perc alatt elmerültünk a sí-sport és a hegyek témájában, hegymászóélmények és kalandok felidézésében. Ő volt Horn Lajos és közölte, hogy Galyatetőre tart, mert ott aztán van sítérp, nem úgy, mint itt Mátraházán. Biztatott, hogy tartsak velem. Nem kellett nagy rábeszélés, szedtem a holmimat, csatoltunk és nekivágtunk a téli éjszakának. Előbb az országúton mentünk, aztán a tizenhetes kőnél balra fordultunk a nyomtalan erdei kocsiútra. Így kezdődött!

- Feledhetetlenek voltak az úgynevezett "Kegeleti túrák". Ezek mindig november elseje körül voltak. Nagybátonyból vagy Pásztórról indult a 20-25 fős társaság: az akkori turistaság válogatott "Öregjei", és néhány lelkes fiatal. Ágasváron áthaladva, a Kalitász /Mátraszentistván, Mátraszentlászló/ érintésével folytattuk az utat. A kis hegyi települések gyertyafényes temetői közül különösen megnató volt az egyházhutai kis szimbolikus hősi temető, apró mécseseivel. Az "egyetemiek" házában éjszakai táboroztunk. Másnap reggel lementünk a Galyacsurgóhoz és megkoszorúztuk a BETE első világháborúban elesett 11 hősi halottjának ma is meglévő emléktábláját. Ezután a völgyön át a Kékes oldalán, a "Hohlfeld Henrik" úton - a névadó emléktábláját virággal övezve - a saskői turista hősi emlékműhöz mentünk, sokszor bizony már csendes hőszítálásban, de a kegelet-hez illő elmélyedő hangulatban. Ezeknek a túráknak a szervezője, vezetője mindig Lajos barátunk volt. Szerénységére jellemző példa, hogy egy alkalommal, mikor egy pompásan sikerült többnapos sítúrát szervezett és vezetett, és ennek végén búcsúzáskor a társaság - minden előzetes megbeszélés

lés nélkül - megéljenezte, Lajos egy intéssel - "Hagyjátok ezt!" - eltűnt közülünk.

Dezsényi János így emlékezik vissza Horn K. Lajosra:

1942. telén a frankhegyi turistaházban /ma Kolacskovszky ház/ síelés közben teáztunk. Egyszer csak belépett egy hatvanéves, igen határozott mozgású és beszédű, de jóságot sugárzó férfi. Kőrülnézett, majd hirtelen rámutatott arra a székre, amelyen levett dolgaink halmozódtak. "Kié ez a kalap?" - kérdezte, szinte számonkérően. Szerényen jelentkeztem. Hangja egyszerre ellágyult; őt nem a kalap, hanem a gazdája érdekelte, aki a kalapon lévő BETE jelvényből következtethetően nyilván BETE tag. Barátságunk ezzel meg is volt alapozva.

A következő években sokat túráztunk együtt, növénymagyarázatait, régi történeteit mindig áhitattal hallgattuk. Felejthetetlen emlékem, hogy 60. évén is túl mily könnyedén mászott biztosítás nélkül, szöges bakancsban az Oszoly Óráján.

Horn K. Lajos Budapest ostroma alatt vesztette életét. Őnzetlenül felajánlotta egy édesanyának, hogy helyette elmegy vízért, s eközben halálos sebet kapott.

Az "EGYETEMIEK" háza
a Galyatetőn

/Szentgyörgyi József/

LÓCZY CSÚCS

Reinhold Messner, - hegymászó körökben világsikert aratott könyve - az EVEREST 1983-ban jelenik meg magyarul.

A könyvben előforduló Lhotse csúcs neve az új középiskolás atlaszban mint L ó c z y csúcs szerepel. Ebben a témában a Gondolat kiadó megkereste a MFT-t. Szakosztályunk választát - mely egyben az MFT hivatalos állásfoglalása is - teljes terjedelemben közöljük.

"S z a m o s i Ivánné
GONDOLAT Kiadó

Budapest

Bródy Sándor u. 16.

82. II. 28.

Szíves érdeklődésére az alábbiakban válaszolunk.

Az 1980-ban középiskolások számára megjelent FÜLDRAJZI ATLASZ-ban a 34. ill. 35. oldalon található Ázsia domborzata és vizei. Ugyanitt egy kivágat is van a VILÁG TETEJE címmel.

E kivágaton az Ősi név CSOMOLUNGMA szerepel /8848 m/ és zárójelben Mt. Everest, jóllehet Európában az utóbbi név az ismert.

A LHOTSE /8501 m/ mint Ősi név nem szerepel a kivágaton, hanem helyette Lóczy csúcs. Az előző bekezdés logikája szerint itt is kettős név kellett volna és a Lóczy zárójelben. Így úgy tűnik, mintha a Lóczy megjelölés őseredetű lenne, márpedig külföldön csak a Lhotse ismeretes. Ez tibeti nyelven Déli csúcst jelent, az Everesthez viszonyítva. /Lho, délit, tse csúcst jelent/

Tájékoztatásul néhány példa ahol k i z á r ó l a g Lhotse szerepel

- a Freytag 1978-ban kiadott 1 :50 000 ma "Khumbu Himal" térképlapon, /Dezsényi tulajdonában/
- R.A. Gardiner az angol királyi Földrajzi Társaság térképtárának vezetője által nem régen Radó Sándornak küldött angol kiadású térképen is, /az ELTE Térképtudományi Tanszék tulajdona/
- Messner "Die Herausforderung" 1977-ben megjelent könyvében, a Lhotse É-i falának megmászási kísérletéről, /a Gondolat Kiadó tulajdona/
- Messner most kiadás előtt álló "Everest" c. könyve 1978. évi második kiadásában /Gondolatnál/.
- az Everesten járt és Budapesten előadást tartó Wanda Rutkiewicznél és Kurt Diembergernél

Mi az alapja tehát a 8000-ek világában a Lóczy névnek?

- Sven Hedin, a Lóczy által feltételezett és elnevezett Transhimalaja területét Lóczy tanácsára átkutatta és igazolta annak létét. Sven Hedin 1908. évi budapesti előadásán bejelentette, hogy a Lhotse-t tiszteletből Lóczy csúcsnak nevezte el. /Földtani Közlöny 1972. első füzet 74-79. oldalak. Ugyanitt a 2. ábrán Lhotse /Lóczy csúcs/ szerepel./
- Radó Sándor ennek alapján a "CARTACTUAL" 41. szám. 38. o. j a v a s l a t o t tett a névváltoztatásra, de nemcsak a Lhotse helyett Lóczy, hanem a Nuptse helyett Nopcsa Ferenc tiszteletére Nopcsa csúcsra.

A középiskolai új ATLASZ hivatkozott kivágatán is már Nopcsa szerepel Nuptse helyett. Nuptse is tibeti szó, Nyugati csúcsot jelent.

* * *

Fentiek alapján, magyar kiadványokban, mint egyedül járható és mégis pontosságra törekvő elnevezésként javasoljuk a k e t t ő s megjelölést.

LHOTSE - Lóczy csúcs

NUPTSE - Nopcsa csúcs.

Tisztelettel:

dr. Somogyi Sándor sk.
az MFT társelnöke

dr. Dezsényi János sk.
a Hegymászó szako-
elnöke"

NEMZETKÖZI HEGYI FILMFESZTIVÁL

1982. április 25. és május 1. között rendezték meg a hegyi filmek jubileumi - harmincadik - fesztiválját Trentóban. A nemzetközi bírálóbizottság igazi szakértőkből, a hegyek és filmtéchnika valódi ismerőiből tevődött össze. Ámde ha nincsen megfelelő anyag, a feltöltéshez kell folyamodni. Be kell vonni a fesztivál címével nem, vagy alig egyező filmeket.

Közismert tény, könnyebb a síkvidéki, tengeri, sőt trópusi erdőben filmezni, mint a magashegységben, fagyos nehéz terepeken. Szerencsére akadtak ilyen klasszikus alpinkörnyezetű filmek is. Ezeket fogjuk ismertetni. De előbb a statisztika:

24 nemzet 60 filmet nevezett be. Magyar nem volt közöttük. A legtöbbször 7 filmmel a vendéglátó olaszok szerepeltek. A németek és franciák 5-5, az osztrákok 4, a többiek 1-2 filmmel jöttek.

Témákat a katalógus így adja meg: hegyi 40, kutatási 6, rajzfilm és játékfilm 7-7 felújított alkotás. A 40 hegyi filmből csúcsföldítés 9, mászótechnika 5, sialpinizmus 2, tájak, népek 12, természetismertetés hegy nélkül 9, barlang 1, ásatás 2. Gyakran csak egy-egy villanás utal a hegyekre.

Osztrák film a "Mászósport". Ez is mint a többi sport pontosan szabályozott. A film a szabályok ismertetése mellett a mászósport történetének bemutatásával nagy nemzetközi tehetségeket vonultat fel és nehéz helyzeteket mutat be. Körülbelül ugyanez a másik osztrák film témája is, melynek a címe a "Fal". Ebben a Totes Gebirge legnagyobb falán a Priel-en mutatja be két mászó teljesítményét.

Egy bulgár film a Lhotse sikeres megmászásával foglalkozik. "Új úton a McKinleyre" a címe egy csehszlovák filmnek. Tudjuk, hogy ez a hegy a "világ leghidegebb hegye" büszke címmel dicsékszik! A két csoportba osztott hegymászők sikeresen oldották meg a nehéz feladatot.

Franciák keresték fel Grönland észak részén levő "Staning" nevű alig ismert hegycsoportot. Ez valóban a fel nem tárt hegyekhez tartozik. Igazán nagy teljesítményt nyújtottak 16 csúcs megmászásával és ennek filmen való rögzítésével.

Francia hegyivadász csoport mászta meg az Everest É falát, jó felvételeket készítve.

A németek a Drei Zinnen keleti tornya északi pillérének keleti falát mászták meg elsőként 1981 augusztusában. Ugyancsak német film idézi az első világháború magashegyi harcait. Egy kis tévedés is adódik a megadott szövegben, mert az Ortler-állásokat a háború egyetlen magashegyi terepjeként közli. Tudtunkkal a császárvadászok, sőt nemcsak hegyi harcra kiképzett csapattestek, hanem magyar gyalogos egységek is harcoltak a Marmolada örökhavas gerincén!

Az Eiger-északi fal tragédiáját meséli el egy német film. Két német katonára - parancs ellenére - két osztrák hegyászóval társulva kísérli meg a fal legyőzését. Mind odavesztek!

Olasz filmek: Egyike a Cortinavölgy acélkötelekkel ellátott útjait népszerűsíti gyakorlatlanabb hegyászók részére. A másik dokumentum-filmnek nevezi az alpinisták részére készült oktató képeket. Egy további film három olasz hegyászó Nanga Parbati útját követi.

A lengyelek egy sífilmmel, a spanyolok a himalajai "Ama Dablam" /Szent Hegy/ meghódításával és egy pireneusi téli filmmel jöttek.

Volt két Trenker játékfilm, rajzfilmek és sok, érdektelenséget árasztó, szinte erőltetetten hegyi vonatkozású életkép.

Sajnálatos, hogy a témánkhoz legjobban viszonyuló filmek sem hoztak újat. Ideje volna valami meglepővel betörni a szokott témák közé!

/Szentgyörgyi József/

V I S S Z H A N G

Sok szívélyes köszöntés és elismerés érkezett az 1981. évi BESZÁMOLÓ megjelenése után, ezekből idézünk néhány részletet:

"Kedves Barátom! Melegen gratulálok a vezetésed alatt igen aktívan működő szakosztályunk 1981. évi Beszámolójához. Egybegyűjtve az eseményeket és túrákat, nagyon emlékezetes és impozáns a tevékenységeitek. Az elkövetkező Újesztendőre is hasonló sikereket kívánok

dr. Pécsi Márton
/akadémikus, az MFT elnöke/

"....az 1981-es Beszámolóhoz gratulál

dr. Kádár László
/egyetemi tanár, az MFT tiszteleti elnöke/

"Kedves János Barátom! Hálás köszönet a Beszámolóért. Egy pohár víz a Szaharában..."
/E bevezetés után négy sűrű oldalban adja a 80 éves volt BETE-s tagunk a visszaemlékezés lelki hullámveréseit./

Hegedűs László
/régész/

"Drága Jánosom! Megkaptam a Beszámolót. Nagyon meghatótt a hagyományok ápolása...."

dr. Jan Senes
/a Szlovák Akadémia Geológiai Intézetének igazgatója/

"Hálás köszönet az érdekes Beszámolóért...."

Iván Bohus
/muzeológus, Tátralomnic/

"Kedves Barátom! ..Nagyon jól összeállított az 1981-es Beszámolótok, rajzos mellékletekkel. Különösen érdekeltek a Szemlőhegyi barlangról és belső-ázsiai utazásokról készült leírások. A Szemlőhegyi barlangról készítettem 1932-ben egyetemi földrajzi szakdolgozatomat Cholnoky Jenő prof. intézetében. Belső-Ázsiában pedig /Mongóliában/ két évet töltöttem térképező geológusként, jurtában aludva, lóháton és terepjáró autókon közlekedve. Így mindkét terephez hajdani személyes emlékeim is kötnek...."

dr. Jaskó Sándor
/a földtudományok doktora, a volt BETE Barlangkutató Szakosztályának évekig vezetője/

"Lieber János

.....Bei solchen Gelegenheiten bedauere ich es sehr, dass ich der ungarischen Sprache nicht mächtig bin. Durch die ausgezeichnete Übersetzung der Zusammenfassung von Ágota weiss ich aber immerhin, dass sehr ein erfolgreiches Jahr 1981 hattet.....

Peter Baumgartner
/biológus, Bécs, az
osztrákok 1975. évi
Hindukus expedíciójának vezetője/

"Jánosom!Udvariasan eltettem a '81-es Beszámolót azzal, hogy, este átfutom néhány más folyóirat társaságában. Ezután "belegázoltál" az estémbe, mégpedig nagyon élvezetesen.

Legkevésbé sem vagyok híve a primitív mennyiségi szemléletnek, de az előadások 83-as átlaglétszáma meglehetősen magas. Még a fele is olyan örömdetes lenne, mint egy ódon angol udvarházban a jól szellőző kandalló.

Ezután következett a nagyon finom tördelés és formai rész, melyet mint újságíró külön becsültem. - Ebben az évkönyvben lemérhető volt a belefektetett munka...

dr. Pataki Béla Pál

100 éve írták a FÖLDRAJZI KÖZLEMÉNYEK-ben

Az 1882-ben megjelent X. kötet 22 nagyobb cikke közül az egyik kimondottan hegymászó vonatkozású: Utazásom a Montblancra. Szerzője, Tauscherné Geduly Hermína a március 23-i ülésen olvasta fel.

Mint írja, a hegyet a déli oldalról Courmeyeurból mászták meg. Aug. 3-án indultak, és az első éjszakát a Club Alpino Italiano egyik menedékházában töltötték. Férjén kívül 3 vezető és egy hordár kísérte.

Két kötélpárost alkottak. Reggel 5 órakor indultak a házból és d.u. 5 órára értek fel a csúcsra. Az északi oldal "hó hajlatain" - amit vezetői megvetéssel "országútnak" neveztek - lámpavilág mellett mentek le a Grands Miletts-ig, és másnap lajtorja és deszkák segítségével a Bosson jeges hasadékain át Chamonixba.

A szent-gotthardi vaspálya című cikk megemlíti, hogy a majdnem 15 km hosszú alagút - mely akkor a világon a leghosszabb volt - 1881. december 25-én adták át a forgalomnak. Ez az alagút a Genua és Amsterdam közötti utat 320 km-rel rövidíti meg.

Vámbéry Armin - a Földrajzi Társaság alelnöke - hosszú cikket közöl a jakutokról, a Szibéria legtávolabb eső északi vidékén élő török származású népről.

Faragó Ödön Chináról ír. Örömmel állapítja meg, hogy milyen jók az utazási lehetőségek: a szuezi csatornán keresztül 45 nap alatt, Amerikán át pedig - folyton utazva - 40 nap alatt el lehet jutni Kínába. Cikkét ezzel fejezi be: A chinai maradó népzemzet tipussal bír és ha hozzáadjuk azon factumot, hogy életmódjában mértékletes, igényeiben egyszerű, nélkülözést elviselni tudó, hogy földje termékeny, megnyitásra váró bányái kiaknázatlanok ha ezeket figyelembe vesszük, bátran lehet oly véleményt kockáztatnunk, hogy China egyszerű jövőnek néz elé; s amint volt a múltban egy kisebb szerű mongol invázió, úgy lehet attól tartani, hogy ez a jövőben ismétlődni fog, s még jöhet oly idő, amikor Chinának túlságosan szaporodó fiai a világ minden zugát megtöltendik.

A "Rövid közlemények" között ilyenek szerepelnek:

Az angol földrajzi társaság egy expedíciót szerelt fel, melynek célja lenne kikutatni Kelet-Afrikában a Kenia és Kilimandsaro állítólag hóval borított hegységeket és azokat a tartományokat, melyek a hegységek és a Victoria tó keleti partjai közt fekszenek.

Óceáni hajózás. Európa és Észak-Amerika között utasszállításra csak európai társaságok közlekedtetnek hajókat. Ezek mind csavargözösök, de el vannak látva vitorlával is. A kisebbek 3, a nagyobbak 4 árbócosak.

Új csatornaépítési tervek között Türr tábornoké a Dunának az Adriai tengerrel való összeköttetésén kívül felvetették Po folyónak a Lago Maggiore-val való összekötését is.

1881-ben 2.039 hajó veszett el a tengeren, 4.134 emberélet veszteséggel. Átlagban 5 hajótörés és 11 emberhalál esett az év minden napjára.

A Montblancot télen megmászta egy skót turista 4 vezető kíséretében. Használó túra sikerült egy Stratton Sarolta nevű nőnek is 1876 telén.

A korinthusi szoros átvágásával különösen olasz körökben nagyon élénken foglalkoznak. A velencei földrajzi kiállításon méltán nagy érdekelttség tárgya volt a tervezet és Türr István előadása a tárgyról még inkább fokozta ennek érdekességét.

"Tibet" nevei. A tibeti lakosok az általunk használt Tibet elnevezést egyáltalán nem ismerik; nevét ezen országnak a perzsák adták, tőlük vették át az európaiak. A tulajdonképpeni tibetiek hazájukat "Bod" vagy "Bod-y-ul"-nak hívják, a nyugati tibetiek "Tangut"-nak, sinaiak /kinaiak/ pedig "Si-fan"-nak nevezik.

50 ÉVE TÖRTÉNT

Az egykori Deutscher und Österreichischer Alpenverein 1932. évi 63. számú évkönyve igen gazdag érdekes beszámolóiban, melyek az előző év alpin eredményeiről szólnak. Ebben az időben ostromolták a Kangcsendzöngát. 1931-ben is Bauer vezette az expedíciót. 7500 m fölé, a XI. táborig jutottak fel hosszú, nehéz gerincen. A sikert a lavinaveszélyes, jégtornyokkal tarkított hópárhány megakadályozta. Az expedíciónak két halálos áldozata is volt: egy hegymászó és egy serpa.

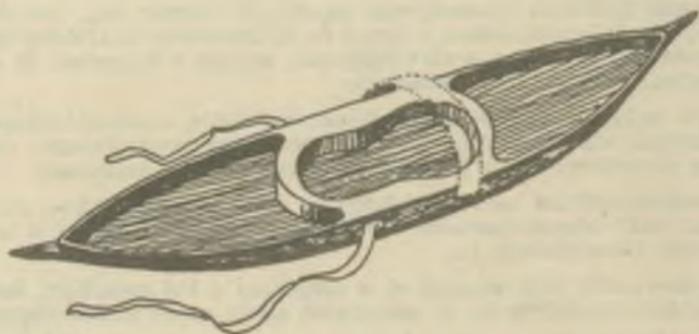
A külföldi utak között egy Kaukázus expedíció, téli hegyi túra Japánban, a Kordillerák keleti láncának felderítése, a thesszáliai Olümposz és a Fogarasi havasok tája szerepel.

Welzenbach az Aiguille des Grands Chamois északi falát, Toni Schmid fivérével a Matterhorn északi falát győzte le. Ezek a teljesítmények akkor a maximumot jelentették. Toni rövidesen ezután szerencsétlenül járt.

Szép túraleírásokat olvasunk a Sellrain völgy hegykoszorújáról, a Zillertalból, az Ankogel csoportról és az Ortler vidékről. Megismerjük a Saalbach környéki sítűrákat. Tudományos cikk szól a kúszófenyőről, valamint az Alpok területén élő németsegről.

A 368 oldalas kötet tele van szebbnél szebb, technikailag tökéletes illusztrációval. Az évkönyv melléklete a hatalmas Zillertal térkép 1:25.000-es középső lapja.

/Kunfalvi Rezső/

TAGJAINK MAGASHEGYI TÚRÁI

Kleopátra tű -Fogarasi havasok

NÉV SZERINTI ÖSSZESÍTÉS

Adler Rácz József	Alpok
Alkér András	Alpok
Antal Sándor dr.	Magas Tátra
Babcsán Gábor	Magas Tátra, Elbai homokkő
Bakay Eszter	Kanári szigetek
Benke Magda	Tátra, Klenóci Vepor, Fogarasi havasok
Berzi László	Pamír
Bobály István	Magas Tátra, Kaukázus, Mongol Altáj
Csáki Maronyák Éva	Alacsony Tátra
Csanádi Sándor	Magas Tátra, Alacsony Tátra, Pamír
Debulay Bianka	Magas Tátra
Dezsényi János dr.	Nyugati Tátra
Dura Lajos	Kaukázus
Faragó Zsoltné.	Magas Tátra, Nyugati Tátra, Rila
Fekete Antal	M. Tátra, Nagy Fáttra, Gömör-Sz.Érch., Beszterce hegycs., Kelemen havasok
Gáborné Barakonyi Ágnes férjével	Nyugati Tátra
Gábrriel András dr.	Alacsony Tátra, Alpok
Jambrich Kázmér	Keresztény havas
Juhász Árpád és felesége	Magas Tátra, Retyezát
Kádas Sándor dr.	Magas Tátra, Alpok, Dolomitok
Kalmár László id.	Radnai havasok, Alpok
Karlócai Péter	Kanári szigetek
Kiszely György	Magas Tátra, Békás szoros
Kovács Zoltán dr.	Radnai havasok
Kubassek János és felesége	Vezuv, Lipári szigetek
Kunfalvi Rezső	Alpok
Martinovich Valér dr.	Magas Tátra
Nagy Sándor dr.	Magas Tátra, Kaukázus, Pamír, Kilimandzsáró
Nemerkényi Antal és felesége	Alpok
Palla Gyula dr.	Nyugati Tátra
Péterváry Gábor	Alpok
Péror Csaba	Magas Tátra, Retyezát
Pogácsás György és felesége	Magas Tátra
Prinz Gyula dr.	Magas Tátra
Puskás Elemér dr.	Magas Tátra, Királykő, Rila
Rockenbauer Pál	Pamír
Siklós György	M. Tátra, Klenóci Vepor, Fogarasi h.
Szabó István	Pamír
Székely András dr.	Mongol Altáj, Góbi Altáj, Mexikó
Szentgyörgyi József és felesége	Magas Tátra, Alpok
Szentpétery Tibor dr.	Radnai havasok
Taba Andor	Magas Tátra
Varga György dr. és felesége	M. Tátra, Nagy Fáttra, Gömör-Sz.Érch., Görgényi havasok, Hargita
Varga Péter	Elbai homokkő
Wörös László és felesége	M. Tátra, Békás sz., Velebit, Elbai homokkő
Zakariás Zoltán	Radnai havasok, Alpok

A D A T L A P

az MFT tagok 1983. évi magashegyi túráiról

Hegység, ill. hegycsoport:

Név: vezető, résztvevő
Lakcím: /megfelelőt aláhúzni/
Telefon lakáson: munkahelyen:
Túratársak:

A túrához fizőtt esetleges észrevételek:

Kelt:

.....
aláírás

..... és KITÖLTÉSE

A túrajelentések feldolgozása minden évben sok munkát kíván a Beszámoló szerkesztőtől. E munka jelentősen egyszerűsödik, ha a túrajelentések egységes formában készülnek. Bemutatjuk a jelentéshez használatos adatlapot és kitöltési szempontjait.

A túrajelentést legegyszerűbb közvetlenül a túra után elkészíteni. Aki túrázik, rögtön jelentheti is. A végső beküldési határidő minden évben

november 30.

ADATLAP kitöltésének szempontjai:

- magashegyi túrának számít az önerőből végrehajtott 1500 m feletti, vagy ennél alacsonyabb magasságú, de jelentős vagy érdekes túra, pl. homokkő mászások,
- a BESZÁMOLÓ célja, hogy lehetőleg teljes képet adjon tagjaink magashegyi túráiról. Ezért a nem tagokat m.v. /mint vendég/ megjelöléssel kell szerepeltetni. Házastárs és gyermek tagnak számít.
- A jelentés formája napló, tehát tartalmaznia kell a dátumot, a gyaloglás indulási helyét /odáig a közlekedési eszközt/, útvonalát, végpontját, magassági adatokat, lehetőleg nehézségi fok és kalauz megjelöléssel,
- minden hegység túráit külön adatlapon kérjük a minta szerinti formában,
- g e p e l t anyagot várunk, az idegen nyelv ékezetelnek pótlásával,
- ha több tagtársunk közös túrán vett részt, kérjük egyeztessék, ki az az egy, aki mindnyájuk nevében jelent.

A szerkesztési munkát megkönnyíti, ha a túrajelentés az alábbi minta szerint készül:

MAGAS TÁTRA

Kis Péter

Nagy Pál

VIII.4.

VIII.5.

Tarajkáról Sziléziai ház

Karcsmar folyosó - Gerlachfalvi csúcs 2663 m

Batizfalvi próba - Sziléziai ház

/Komarnicki '78, 159, E II', és 159. G I-II/

BERNEROBERLAND

Kis Péter

Nagy Pál

Horváth József mv.

Csaba János mv.

VIII.29.

Eiger állomásig hegyi vasút. Eiger Ny-i fal - Eiger csúcs
3970 m és vissza, az állomáson bivak.

/dr. H.Dübi: Berner Alpen 162 út/

K á r p á t o k

MAGAS TÁTRA

/Vysoké Tatry/

dr. Antal Sándor
és 1 fő

VIII.12. Varangyostavi csúcs
Középső borda /Komarnicki '78 94.D.2. III-IV/
Motyka kémény /Komarnicki '78 94.D.4. IV/

VIII.14. Markazit torony
"Út a naphoz" /Komarnicki '78 62.E.3. V/

Babcsán Gábor

III.6. Felkai völgy - Kis Gránátfal bástya
Új út V
/Egy túratárssal/

VI.5. ■ Nagy Tarpataki völgy - Kis Hegyes torony
Dny-i fal, Pálenicek út VII-
/Egy túratárssal/

VI.6. ■ Nagy Tarpataki völgy - Vörös torony
D-i fal, Pálenicek út VII-
/Egy túratárssal/

VII.25. Kis Tarpataki völgy - Sárgafal
Chroustova cesta V
/Egy túratárssal/

VII.27. ■ Kis Tarpataki völgy - Sárgafal
Petrikova út beszállással variáns a Cagasik úthoz VI
/Egy túratárssal/

VIII.7. Kis Tarpataki völgy - Sárgafal
Martinova út VI
/Egy túratárssal/

IX.20. ■ Kőpataki tó - Késmárki csúcs
D-i fal, Krissák út VI
/Egy túratárssal/

IX.21. ■ Kis Tarpataki völgy - Lomnici csúcs
Ny-i fal, Hokejka VI
/Egy túratárssal/

X.7. ■ Batizfalvi völgy - Batizfalvi csúcs
D-i fal, Korsala út VI
/Két túratárssal/

XI.7. ■ Zöld tó - Kopiniaky

D-1 fal, Krissák út VII
/Egy túratárssal/

A -gal jelölt utak, modern utak klasszikus átmászásai voltak.

Bobály István
és 1 fő

III.27. Tarajka - Sziléziai ház - Karcsmár folyosó - Kis Gerlachfalvi csúcs /2608 m/
/Komarnicki '78 159.E II+/

Csanádi Sándor
és 1 fő

X.19. Morskie Oko mh. - Juhász hágó - Gránátos gerinc -
Morskie Oko II. nehézség

X.21. Morskie Oko mh. - Apostolok gerince - Juhász csorba -
Morskie Oko mh. II-VI. nehézség

Faragó Zsoltné

VII.25. Sziléziai ház - Kis Viszoka - Rovátka - Nagy Tar-
pataki völgy - Rabló mh. - piros jelzéssel vissza a
Sziléziai házba
/Két túratárssal/

VII.26. Sziléziai ház - Felkai völgy - Gerlachfalvi próba -
Kis Gerlachfalvi csúcs - Gerlachfalvi csúcs /2663 m/
Gerlachfalvi Őrtorony /mászás/ - vissza a Batizfalvi
próbán keresztül a Sziléziai házba
/Komarnicki '78 159.F II/
/Hét túratárssal, mászás három túratárssal/

VII.28. Sziléziai ház - Lengyel nyereg - Kis Viszoka /2489 m/ -
Szontágh csúcs /2414 m/
/Komarnicki '78 119.A és 121.A/
/Eős időben, öt túratárssal/

VII.30. Liskovec /Nanga Parbat ház/ - Csorba tó - Poprádi tó -
Omladék völgy - Tatra csúcs éNy-i orma /2565 m/ -
vissza: Hunfalvy hágó - Tengerszem csúcs - Poprádi tó -
Csorba tó - Nanga Parbat ház
/Komarnicki '78 204.II.A II/
/Hét túratárssal/

VII.31. Nanga Parbat ház - Csorba tó - Menguszfalvi völgy -
Nagy Hincó tó - Nagy Menguszfalvi csúcs /2437 m/ -
vissza: ugyanazon az úton
/Komarnicki '78 254.B II/
/Hét túratárssal/

VIII.1. Nanga Parbat ház - Csorba tó - Furkota völgy - Furkota csúcs /2405 m/ - Triumetal /2431 m/ - Mlinica völgy - Sátán csúcs - Nanga Parbat ház /Komarnicki '78 268.A I és 273.E I/ /Három túratárssal/

Juhász Árpád
Juhász Erika

VIII.9. Háromforrás - Gruník - Kriván /2496 m/ és vissza

VIII.10. Csorba tó - Furkota völgy - Furkota csúcs /2405 m/ - Mlinica völgy - Csorba tó

VIII.11. Csorba tó - Poprádi tó - Koprova csúcs /2370 m/ - Csorba tó

VIII.12. Csorba tó - Poprádi tó - Tengerszem csúcs /2503 m/ - Csorba tó

VIII.13. Tátraszéplak - Sziléziai ház - Lengyel nyereg - Kis Viszoka - Rovátka - Rabló mh. - Nagy Tarpataki völgy - Ótátrafüred

dr.Kádas Sándor
és 1 fő

IV.6. Sível. Sziléziai ház - Koncsisza /2540 m/ és vissza

IV.7. Sível. Sziléziai ház - Litvorovy csúcs /2431 m/ és vissza /Egyedül/

VII.17. Villa gerinc a Késmárki csúcs felől III-IV. nehézség

dr.Martinovich Valér,
Martinovich László,
Debulay Bianka
és 1 fő

VII.30. Csorba tó - ülőfelvonóval a Szoliszkó nyeregbe - Furkota völgy - Alsó Vahlenberg tó - Középső Szoliszkó /kb. 2400 m/ - Mlinica völgy - Csorba tó

VIII.1. Tarajka - Nagy Tarpataki völgy - Hosszú tó - Rabló mh.- Kitaibel tavak - Metélőhagymás tavak - Vadászlejtő torony /2131 m/ - Vadászlejtő ösvény - Nagy Tarpataki völgy - Tarajka /Komarnicki '78 65.B és 89.B/

VIII.3. Poprádi tó - Oszterva nyereg - Klin - Rétnyereg - Koncsisza /2540 m/ - Rétnyereg - Batizfalvi tó - Felsőhági

VIII.5. Tátraszéplak - Felkai völgy - Sziléziai ház - Lengyel nyereg /2200 m/ - Fagyott tó - Poduplaszki völgy - Bialka rét - Lysa Polana

dr. Nagy Sándor
és 1 fő

X.10. Kőpataki völgy - Lomnici nyereg - Lomnici csúcs /bivak/

X.11. Lomnici csúcs - Lomnici nyereg - Kis Tarpataki völgy -
Tarajka

Pogácsás György
Pogácsásné Dezsényi Ágota
dr. Kádas Sándor
Péró Csaba
és 2 fő

IV.4. Sível. Sziléziai ház - Lengyel nyereg és vissza

IV.5. Sível. Sziléziai ház - Nagyszalóki csúcs /2453 m/ és
vissza

IV.6. Sível. Sziléziai ház - Koncsisza nyereg - vissza a
nyugati falat harántoló rámpán keresztül.

dr. Prinz Gyula,
dr. Puskás Elemér,
Taba Andor

VIII.31. Csorba tó - Mlinica völgy - Lorenz hágó /2314 m/ -
Furkota völgy - Csorba tó
/Egy túratárssal/

IX.2. Lysa Polana - Fehérvíz völgye /Bielovodská dolina/-
Kacsa völgy /1577 m/ - Lysa Polana
/Két túratárssal/

dr. Prinz Gyula
és 2 fő

IX.5. Csorba tó - Jamsko tó - Kriván /2496 m/ - Csorba tó

IX.7. Tátraszéplak - Sziléziai ház - Lengyel nyereg - Tatra
csúcs /2565 m/ - Lengyel nyereg - Fehérvíz völgye -
Lysa Polana

dr. Puskás Elemér,
dr. Prinz Gyula,
Taba Andor

VIII.30. Tarajka - Nagy Tarpataki völgy - Rabló mh. - Rovátka
/2290 m/ - Lengyel nyereg - Sziléziai ház - Ótátraflúred
/Két túratárssal, végig ködben, felhőben/

IX.4. Tarajka - Téry ház - Kisnyereg hágó - Markazit torony
/2608 m/ - Javorina völgy - Javorina
/Három túratárssal, napos időben/

IX.6. Csorba tó - Kriván /2496 m/ - Csorba tó
/Egyedül, erős napsütésben/

Siklós György,
Benke Magda
és 2 fő

- III.1. Tátraszéplak - Sziléziai ház - Virágoskert /1900 m/ -
Magistrale - Tarajka
- III.2. Fehérvíz völgye - Késmárki ház romja /1650 m/ - Zöld-
tavi ház - Fehérvíz aut.áll.
- IX.6. Sziléziai ház - Felkai próba és vissza
- IX.7. Sziléziai ház - Lengyel nyereg /2208 m/ - Litvorovy
völgy - Kacska völgyi Zöld tó - Bialka rét - Lysa
Polana - Tarajka - Sziléziai ház
- IX.8. Sziléziai ház - Magistrale - Batizfalvi tó - Oszterva
/1984 m/ - Poprádi ház - Poprádi tavi megálló -
Sziléziai ház
- IX.9. Sziléziai ház - Felkai próba - Katlan rés - Gerlachfal-
vi csúcs /2663 m/ - Batizfalvi próba - Batizfalvi tó -
Sziléziai ház
/Igen rossz időben. Az un. normál út új rendelkezés
folytán csak hegyvezetővel járható!/
Szentgyörgyi József

Szentgyörgyi József

- VII.21. Csorba tó - ülőfelvonóval a Szolizskó nyeregbe -
Csorbai Szolizskó /kb. 2320 m/ és vissza

dr. Varga György feleségével,
Fekete Antal

- VIII.15. Kőpataki tó - Nagy Morgás /2020 m/ - Zöldtavi mh. -
Fehér tó - Fehérvíz völgy
/Tíz túratárssal/
- VIII.17. Tarajka - Nagy Tarpataki völgy - Rabló mh. -
Rovátka /2290 m/ - Fagyott tó - Lengyel nyereg -
Felkai tó - Felkai völgy - Tátraszéplak
/öt túratárssal/
- VIII.19. Tarajka - Kis Tarpataki völgy - Téry mh. /2015 m/ -
Szepesi Öttő - Kis Tarpataki völgy - Magistrale -
Kőpataki tó
/öt túratárssal/

Vörös László,
Kiszely György

- XII.26. Weber csúcs É.-i fal. Esésvonal /Super direkt/ út
/Egy túratárssal/
/Andrási-Paryski 105. V+ A2/
Az első 3 hossz kiépítése. Alvás a Zöldtavi mh.-ban.

- XII.27. Bivak az 5. hossz végén lévő párkányon
- XII.28. Bivak a 8. hossz végén lévő párkányon és a 9. hossz ki-
építése
- XII.29. Át a nagy áthajláson. Bivak a 12. hossz végén lévő fer-
de párkányon. /Hőesés, szél/
- XII.30. Fel a Pók torony tetejére, le a Német Létrán /80 cm
porhó/
- II.26. Téli főgerinc-túra kísérlet
/Egy túratárssal/ ,
Tátralomnic - Zöldtavi ház
- II.27. Kopa hágó - Fehértavi csúcs /2231 m/. Bivak a Kéktavi
torony oldalában
- II.28. Kéktavi torony /kb. 2290 m/ - Vöröstavi torony /2311 m/
- Papiusz csúcs /2436 m/ - Zöldtavi csúcs /2536 m/ -
Hó csúcs /2460 m/. Bivak a Felső Jégvölgyi csorbában.
- III.1. Felső Jégvölgyi csorba - Jégvölgyi csúcs /2630 m/ -
Siroka /2221 m/ - Hegyes torony /2356 m/. Bivak a
Hegyes torony csorbában.
- III.2. Varangyostavi csúcs /2424 m/ - Jávor csúcs /2386 m/ -
Rovinki tornyok. Bivak a Középhegység tetején.
- III.3. Vöröspatak torony /2378 m/ - Kis Viszoka /2489 m/ -
Lengyel nyereg - Felkai csúcs /2320 m/. Bivak a
Felkai hágóban.
- III.4. Hóvihar. 80 cm-es porhó. Ujabb bivak.
- III.5. Levonulás a Felkai hágóból a Sziléziai házba.
- VII.25. Késmárki csúcs D-i fal, Óriás bevágás
/Két túratárssal/
/Andrási-Paryski 110. V+/
VII.26. Lomnici csúcs DK-i fal, Korosadovicz út
/Két túratárssal
/Andrási-Paryski 114.V/
X.30. Lomnici csúcs Ny-i fal, Birkenmajer út
/Két túratárssal
/Komarnicki '78 30.D.3 V-VI/
X.31. Lomnici csúcs Ny-i fal, Hokibot út /Hokeja/
/Két túratárssal/
/Komarnicki '78 30.D.2 V-VI/

ALACSONY TÁTRA
/Nízke Tatry/

Csanádi Sándor
Csáki Maronyák Éva
és az "Alpesi rózsa" 9 hegymászója

Az Alacsony Tátra gerincének végigsíízése elismerten komoly alpesi teljesítmény. Bár nem tételez fel virtuóz sítudást, szépsége miatt mégis a legnevesebb szlovák sítúra. 102 km hossza és 4800 m szintemelkedése révén kisebb expedíciónak is beillik. Kiválóan alkalmas edzőtereknek komoly téli alpinista vállalkozások előtt.

Öt és fél napra terveztük az utat, sátrat nem vittünk.

A gerincen, vagy valamivel az alatt elhelyezkedő menedékházakat, vagy kunyhókat használtuk. A gerincen 7 ember mozgott együtt /Csanádi Sándor, Csáki Maronyák Éva, Molnár László, Szabados Miklós, Lóránth József, Bársony Kinga, Pfahler Péter/, élelmiszerekkel való ellátásukat 4 fős völgycsoport vállalta /Tóth Csaba, Greskovits Péter, Halupka János, Matkovics Ilona/.

Túránk az első sikeres magyar vállalkozás volt.

- IV.3. Budapestről két autó a gerincsoporttal a Šturec hágóhoz,
egy autó a völgycsoporttal Donovalyhoz ment. Mindkét csoport a Kečka kunyhóban szállt meg.
- IV.4. Kečka kunyhó - Hiadelské nyereg - Prašiva tömb déli
lejtője - Nagy Chochulá gerinc - Ďurkova nyergi kunyhó.
- IV.5. Ďurkova nyereg - főgerinc - Chopok csúcs /2024 m/ -
Gyömbér csúcs /2043 m/ - Gyömbér /Ch.Hrdinov SNP/
menedékház
- IV.6. Gyömbér mh. - Becsna gerinc - Lajštroch csúcs -
Čertovica völgy - Ramza réti menedékház
- IV.7. Ramza réti mh. - Királyhegy oldala - Andrejcová
- IV.8. Andrejcová - Királyhegy /Orkánszerű szélben, négykézláb/
TV adó raktárában szállás
- IV.9. Királyhegyi TV adó - Svermovo
/Szelben, ködben, majd hóesésben/

dr. Gábrriel András

- VII.3. Ördögglakodalma hágó - Gyömbér /2043 m/ - Chopok
/2024 m/ - leereszkedés felvonóval a Demanovai völgybe

NYUGATI TÁTRA
/Zapadne Tatry, Roháč/

dr. Dezsényi János

- V.19. Autóbusszal Tatliakovo jaz. /1450 m/ - Rohácke jaz./-
Tri Kopy - Hrubá kopa - Banikov /2178 m/ - Spalena
dol.-Brestova tábor /800 m/
/Három túratárssal/
- V.21. Brestova - Osobita /1687 m/ - Brestova
/Húsz túratárssal/
- V.23. Autóbusszal Tatliakovo jaz. - Rakon /1879 m/ - Ostry
Roháč - Plačlivo /2126 m/ - Smutna dol. - Zverovka
mh. /1034 m/
/Három túratárssal/

Faragó Zsoltné

Gábor Zoltán

Gáborné Barakonyi Ágnes

- III.5. Zavody 1.maja /900 m/ - Stara Stanka - Baranec
/2184 m/ és vissza
/öt túratárssal a hegymászó bizottság téli táborá-
ból/

dr. Palla Gyula

- V.19. Autóbusszal Tatliakovo jaz. - Rohácke jaz./1640 m/ -
Adamculä - Zverovka mh. /1034 m/
/Huszonöt túratárssal/

NAGY FÁTRA
/Velka Fatra/

dr.Varga György feleségével

Fekete Antal :

és 7 fő

- VII.3. Necpál - Turócbéla - Bélai völgy - Hollóstelep -
Borókásvölgy - Borókási mh. /1262 m/ szálláshely
- VII.4. Borókási mh. - Ploszka - Feketekő - Felsőrevuca -
Középrevuca - Liptóószada

KLENÓCI VEPOR

Benke Magda

Siklós György

és 2 fő

- II.5. Skorušiná erdőszház /650 m/ - Vepriansky patak
völgye - Klenovsky Vepor /1338 m/ - leereszkedés az
ellenkező oldalon - Klenoc /350 m/
/-10°C hidegben, helyenként derékig érő hóban/

- VIII.10. Čierny Balog feletti nyereg /1050 m/ - Tri Chotáre -
Grun /1113 m/ - Klenovsky Vepor /1338 m/ - Sedlo pod
Vertou - Tisovec-Banovo v.áll.

CÖMÖR-SZEPESI ÉRCHÉYSÉG

dr.Varga György feleségével
Fekete Antal
és 5 fő

- IX.4. Nagyszlabos - Éleskő - Fehérkő - Kakashegy/1419 m/ -
Kakashegyi nyereg - Kiskakashegy - Nagyőröce
IX.5. Murány - Dieli hágó - Kormoshegy - Kommosnyereg -
Tresztye /1390 m/ - Rimafürész

RADNAI HAVASOK
/Munții Rodenei/

id.Kalmár László
és 3 fő

- VIII.10. Borberek /Valea Vinului/ - Ünökő /2279 m/ és vissza
VIII.11. Borberek - Rosu patak - Ember csucs /2135 m/ és
vissza
VIII.12. Cormaia - Cormaia patak - Nedeia csúcs - Cabana
Farmecu
VIII.14. Borsa - Pietrosz csúcs /2305 m/ és vissza

Zakariás Zoltán
dr. Szentpétery Tibor
dr. Kovács Zoltán
és 2 fő

- VI.26. Borsa - a Mosolygó tónál lévő Meteorológiai állomás-
menedékkunyhó a Pietrosz nagy katlanában
VI.27. Menedékkunyhó - Mosolygó katlan - Pietrosz nyereg -
menedékkunyhó
VI.28. Menedékkunyhó - Borsa

GÖRGÉNYI HAVASOK
/Munții Gurghiului/

dr.Varga György feleségével
és 6 fő

- VII.26. Bucsín hágó mh. - Gajnánsza nyereg - Nagy mezőhavas
/1777 m/ - Feleszilasa - Bucsín hágó mh.

Únókő - Radnai havasok

BESZTERCE HEGYCSOPORT

Fekete Antal
és 10 fő

- VII.16. Cimpulung Moldovenescből alkalmi kocsival Rarau motel /1520 m/ - Pietrele Doamnei /Úrasszony sziklájja/ csúcs /1634 m/ - Giupalau forrás - Rarau /Ráró/ csúcs /1651m / - Rarau motel
- VII.17. Rarau motel - Fundul Cerbului nyereg - Giupalau csúcs /1857 m/ - Ciungi tisztás /1550 m/ - Obcina Mica /Kis tető/ /1322 m/ - Chilia patak völgye - Vatra Dornei /800 m/

KELEMEN HAVASOK
/Munții Calimanesti/

Fekete Antal
és 13 fő

- VII.18. Vatra Dornei - autóbusszal Gura Haitii /1100 m/ - gyalog Kelemen bányatelep /1550 m/ - Vf.Retitis /Csáki csúcs/ /2021 m/ - Kelemen bányatelep
- VII.19. Kelemen bányatelep - K Δ jelzésen Vf. Pietricelui melletti nyereg /kb. 1850 m/ - P+ jelzésen Vf. Negoii Ungurescu /Magyar Negoii/ csúcs /2046 m/, ezen áll a kb. 12 férőhelyes Hargita nevű bivakdoboz - Nagy Pietrosz csúcs /2102 m/ és vissza u. azon az úton Kelemen bányatelepre.
/Reggeli köd miatt később indultunk./
- VII.20. Kelemen bányatelepről autóval Gura Haitii - Hirlei hegylábán fel Vf. Munciei csúcs /1775 m/ és a 12 Apostol nevű sziklacsoport - P+ jelzésen a Pietrele Rosii irányába 3 km - innen jelzett, majd jelzetlen úton vissza a telepre.
- VII.21. Kelemen bányatelep - P+ jelzésen Pietricelui nyereg - K Δ jelzésen a bányahányó után D-re le a Negoii völgyébe - a Tihai völgy beágazásától több részletben alkalmi kocsival Palotailváig /kb. 540 m/ a Maros völgyébe - gyalog a folyó mentén Neagrába. Ennek szélén a Cabana Soimilor házban szállás.
- VII.23. Vonattal Dédabisztrára. Onnan P jelzésen Braniste /817 m/ - Kemiu /1014 m/ - Sterinoasa /1049 m/ útvonalon Vf. Scaunul /Isten széke/ csúcs /1380 m/ és vissza.
/A csúcs sziklafalai érdekesek. Eső miatt a Kelemen havasok főgerincéből semmit sem láttunk./

HARGITA

dr. Varga György feleségével
és 6 fő

- VII.28. Ivómezeje - Madarasi Hargita /1801/ m/ - Madarasi mh.
VII.29. Madarasi mh. - Rákosi Hargita /1758 m/ - Mádéfalvi
Hargita /1709 m/ - Csicsói Hargita /1761 m/ - Hargita
fürdő - Uz Bence mh.
VII.30. Uz Bence mh. - Tolvajos hágó - Talabor /1290 m/ -
Édesvizpuszta - Hirtelenpuszta - Nagyköbük /1231 m/ -
Csikszentimrei Büdösfürdő
VII.31. Csikszentimrei Büdösfürdő - Angyalka tető - Kakukk hegy
/1558 m/ - Kapushegy /1423 m/ - Mitács hágó - Mitács-
puszta
VIII.1. Mitácspuszta - Mitács /1280 m/ - Jáhoros puszta -
Piliske /1374 m/ - Bányászpaták völgye - Tusnádfürdő
VIII.3. Tusnádfürdő - Nagy Csomád /1294 m/ - Szent Anna tó -
Csomád nyereg - Tusnádfürdő

BÉKÁS SZOROS

Vörös László
Kiszely György

- VI.19. Piatra Bărdosului /Bárdóc fal/ Hornul Mare /Nagy horony/
/Egy turatárssal/ 5A V+ A2
VI.20. Piatra Surducului /Szurdokkő/ Fissura Artei /Művészet
repedős/ 6B VI A2
VI.21. Cusma lăposului /Lapos kucsma/ Éva út
/Egy turatárssal/ 3A V+ A0

KERESZTÉNY HAVAS

Jambrich Kázmér

- VII.31. Brassó-Pojána - Keresztény havas /Postavarul/ /1804 m/
/Részben felvonóval/

KIRÁLYKŐ /Piatra Craiului/

dr. Puskás Elemér

- VI.22. Zernyest v.á. - Cabana Gura Riului - Fintina lui Boto-
rog - Cabana Curmatura /1470 m/ - Kis Királykő csúcs
/1816 m/ - Cabana Curmatura
VI.23. Cabana Curmatura - Északi gerinc Vf Ascutit /2160 m/ -
Turnu csúcs /1923 m/ - Cabana Curmatura
VI.24. Cabana Curmatura - Vf Ascutit csúcs - Țimbalu Mare
csúcs /2165 m/ - Țimbalu Mic csúcs /2198 m/ - Sbiri

A 12 Apostol - Keleмен havasok

- VIII.11. csúcs /2183 m/ - Cabana Curmatura - Zernyest v.á.
Cabana Plaiul Foi - Refugiul Spirila - "La Zaplaz" -
Pásztorcsúcs /La Om/ /2239 m/ és vissza

FOGARASI HAVASOK
/Munții Fagarasului/

Benke Magda
Siklós György
és 4 fő

- VII.17. Breaza /600 m/ - Urlea ház /1533 m/
VII.18. Urlea ház - Urlea csúcs /2480 m/ - Fereastra Mare
/2100 m/ - Simbata /Szombatfalvi/ ház /1400 m/
VII.19. Simbata ház - Simbata turistatelep - Monastir és vissza
VII.20. Simbata ház - Vistea Mare /2526 m/ - Moldoveanu csúcs
/2543 m/ - Podragu nyereg - Podragu ház /2156 m/
VII.21. Podragu ház - Nagy és Kis Árpás - "3 lépés a halál"
sziklagerinc - Virtupel csúcs /2474 m/ - Capra tó és
nyereg - Bilea ház /2054 m/
VII.22. Bilea tó - Paltinul nyereg - Laica /2397 m/ - Calcun
tó - Csobán szakadék - Negoii ház /1546 m/
VII.23. Negoii ház - Serbota csúcs /2300 m/ - Serbota vízesés -
Negoii ház
VII.24. Negoii ház - Serbota völgy - Alsó Porumbac v.á.

RETYEZÁT
/Munții Retezatului/

Juhász Árpád
Juhász Erika
Juhász Beáta
Péró Csaba

- VIII.20. Gura Apea - La Clinco /2077 m/ - Slavein /2346 m/
VIII.21. Anna tó - Bucura tó /2000 m/ - Custura Bucurei -
Peleaga /2509 m/ - Vf. Bucura /2439 m/ - Zanoga tó
/2000 m/ - Gura Apea

Balkán félsziget

VELEBIT HEGYSÉG

Vörös László feleségével

- VIII.5. Paklenica Nemzeti Park
Anica kuk 700 m-es Ny-i fal Karabore út
/S.Gilic: Paklenica 36 V+ AO/
VIII.6. Anica kuk ÉNy-i fal Dragutin Brahm's út
Az első mászott út az Anica kukra 1938.VI.27.

- /S.Gilic: Paklenica 26 IV+/
 VIII.8. Anica kuk ÉNy-i fal Saleski út
 /S.Gilic: Paklenica 32 V/
 VIII.9. Cuk É-i fal Szzeti út
 /Z. Smerke: Alpiniszticki vodici 15.31 V/
 VIII.10. Anica kuk ÉNy-i fal Mosor club útja
 /S. Gilic: Paklenica 21 V+/
 RILA

Faraqó Zsoltné
 és 2 fő

- VIII.16. Borovec - Muszala mh. /2389 m/ - Muszala csúcs
 /2925,4 m/ - Muszala mh. - Jasztrabec mh. - Borovec

dr. Puskás Elemér

- IX.23. Maljovica komplex /1700 m/ - Maljovica mh. - Sztrasno-
 to ezero első bivakháza /2460 m/ - Orlovec alatt az
 Eleni vrah-ra /2654 m/ - Eleni tavak - Maljovica mh. -
 Maljovica komplex
 /Borult, felhős időben/

N y u g a t i A l p o k

MONTEBLANC CSOPORT

dr. Kádas Sándor
 és 1 fő

- VIII.29. Dent du Geant /kb. 4030 m/ DNy-i falának megmásítása
 III

BERNI ALPOK

Adler-Rácz József
 és 1 fő

- VIII.1. Gstaad /1050 m/ - Gfellalm /1687 m/ - Hornfluh /1949 m/
 és vissza
 /Egyedül/
 VIII.5. Videmanette drótkötélpálya felső állomása - Cabane
 de la Videmanette /2130 m/ - Rocher à Pointes és
 Rüblihorn közötti csorba /2121 m/. Innen kb. 8 m ma-
 gas kémény vezet a DNy-i gerinc tornyának lábához.
 A torony mögött, a Rüblihorn DK-i oldalfala hajlatában
 meredek sziklatábla emelkedik, melyen vízszintesen ki-
 feszített kábel segíti az átmászást. Sziklás és rész-
 ben füves oldalfalon és három kéményben történő fel-
 mászással jutottunk fel a Rüblihorn-ra /2284 m/.
 Ugyanezen az útvonalon vissza.
 /CAS, Alpes Vaudoises, 586 sz. út/

- VIII.13. Esős napok elmúltával vasuton Lenk-be, majd posta-autón Iffigenalp-ra /1566 m/. Egyedül fel a Wildstrubel menedékházhoz /2773 m/.
- VIII.14. Turatárssal fel a Weisshorn melletti nyeregbe /2850 m/ és onnan le a Plaine Morte gleccserre /2760 m/. A Plaine Morte és a Wildstrubel gleccser keresztezése 3 és fél km szélességben a Wildstrubel DNY-i sarkantyújának lábához. Innen fel a Wildstrubel csúcsára /3243 m/. Ugyanezen az úton le a menedékházhoz, majd az Iffigenalp-ra /1566 m/.
/SAC, Berner Alpen, Band I., 249. sz. út/

dr. Kádas Sándor
és 1 fő

- VIII.30. Finsteraarhorn előcsúcsának /kb. 4000 m/ megmászása az Oberaarsee-től

Keleti Alpok

ORTLER CSOPORT

dr. Kádas Sándor
és 1 fő

- VIII.17. Ortler csúcs /3902 m/ megmászása a normál úton, a Payer menedékházból

STUBAI ALPOK

Kunfalvi Rezső

- IX.1. Obenberg /1393 m/ - Sandjoch /2166 m/
- IX.2. Obenberg - Trunajoch /2200 m/
- IX.4. Sulden Kanzel /2223 m/ - Düsseldorf Hütte /2721 m/
- IX.9. Sulden Langenstein /2330 m/ - Hintergrat Hütte /2661 m/ - Sulden /1800 m/
- IX.11. Sulden Schaubachhütte /2581 m/ - Madritsch Joch /3123 m/
- IX.13. Madona di Campiglio /1550 m/ - Rif. Brentei /2120 m/

MAGAS TAUERN

Alkér András

- VI.22. Kaprun - felvonóval Alpincenter - felvonóval Maurer gleccser /kb. 2700 m/ - túrasíval és szörmével Maurerkogel csúcs /2995 m/ és lesiklás

- VI.24. Kaprun - felvonóval Alpincenter - felvonóval
Maurer gleccser - túrasível és szőrmével
Gr. Schmiedinger csúcs /2597 m/ és lesiklás

Péterváry Gábor
dr. Kádas Sándor

- VI.24. Kaprun - busszal Mooserboden /kb. 2000 m/ -
Schwaiger mh. /kb. 2900 m/
VI.25. Schwaiger mh. - Gr. Wiesbachhorn /3564 m/ - Mooser-
boden

id. Kalmár Iászló
és 2 fő

- VIII.23. Hinterbichl /kb. 1000 m/ - Essenerhütte -
Rostocker Eck /2512 m/ - Carl Brenner Weg -
Essenerhütte - Hinterbichl
VIII.24. Hinterbichl - Pebelalm - Umbalfal - Clara
Hütte /kb. 2100 m/ és vissza
VIII.25. Hinterbichl - Dorfertäl - Johanishütte - Roter
Saile /2879 m/ - Scharf /3010 m/ - Zopsen Bach -
Hinterbichl
VIII.26. Hinterbichl - Bergerseehütte - Goldeck Scharfe
/2410 m/ - Lasnitzeralm - Pragsaten - Hinterbichl
VIII.29. Schmitten Höhe - Hochzelleralm és vissza /esőben/
VIII.30. Fusch /760 m/ - Glevitzerhütte - Imbach oldalában
/kb. 2500 m-en/ - Kaprun

Nemerkényi Antal
Nemerkényiné Hidegkuti Krisztina
Nemerkényi Kinga /13 hónapos, gyermekhordó hátizsákban/
és 4 fő

- VII.25. Pusarnitz - Christebauer Hütte /1600 m/ autóval -
Tröbacher Alm /2000 m/ - Böse Nase /2227 m/ felé,
félútról jégeső miatt vissza
VII.27. Reisseckbahn hegyi vasúttal a Schoberbodenig
/2236 m/ - Grosser Mühlendorfer See /2319 m/ - Kleiner
Mühlendorfer See /2372 m/ - Riekerbühl nyereg /2525 m/
és vissza /egyedül/

STEINERNES MEER

dr. Kádas Sándor

- I.21. Maria Alm - sível a Hundstein csúcsra /kb. 2200 m/
és vissza /két úratárssal/
- I.22. Sítúra a Steinernes Meer főgerincére /kb. 1000 m
magasról kb. 2400 m-re/ a Steinernes Meer-t a Hoch-
könig masszivumtól elválasztó csorbába /Egyedül/

LIENZI DOLOMITOK

id. Kalmár László
és 2 fő

- VIII.21. Lienz /673 m/ - Dolomitenhütte - Karlsbaderhütte
/2260 m/ - Dolomitenhütte - Goggsteig - Lienz

SALZKAMMERGUT

Kunfalvi Rezső

- VIII.25. Steeg /500 m/ - Hütteneck /1240 m/ - Goisern /400 m/

Zakariás Zoltán

- VI.15. St. Gilgen - Winckl - Schafbergalm - Schafberg
Spitze /1782 m/ - Elgnerriedel - Alch - St. Gilgen

STEIER MÉSZALPOK

Szentgyörgyi József feleségével
és 2 fő

- VIII.16., Neubergből gépkocsin a Kohlebenstand-ig /1200 m/.
Innen a Schneealpe fennsíkjára a Farfelen át,
a Rinhofer Hütte /1800 m/ érintésével a Windberg
csúcskeresztig /1904 m/. Tovább a Schneealphas-hoz
/1780 m/ és vissza.

JULI ALPOK

dr. Csábrnel András
és 1 fő

- VIII.18. Vrsic-hágó autóbuzsmegálló /1611 m/ - Nagy
Mojstrovka /2396 m/ és vissza
- VIII.19. Vrsic-hágó - Tamar mh. - Jalovec csorba /2110 m/
és vissza
- VIII.20. Vrsic-hágó Razor /2601 m/ - Pogacnik mh. /2052 m/
- VIII.22. Pogacnik mh. - Dokova spica /2582 m/ - Skrlatica
/2738 m/ és vissza

- VIII.23. Pogacnik mh. - Bovski Gamzovec /2392 m/ - Dolic mh. /2151 m/
- VIII.24. Dolic mh. - Triglav /2863 m/ - Dolic mh. - Prehodavci mh. /2071 m/
- VIII.25. Prehodavci mh. - Hét Triglavi tó - Savica vízesés - Hotel Zlatorog autóbúszmegálló /523 m/

D o l o m i t o k

dr. Kádas Sándor
és 1 fő

- VIII.17. Drei Zinnen. A Nagy Zinne megmászása a szokásos útvonalon, II

K a u k á z u s

Dura Lajos
és 6 fő

A Kaukázus '82 Nemzetközi Hegymászó
Táborban résztvevő magashegyjáró csoport

- VII.9. Tábornyitás. Szállás a Cseget szállóban /2080 m/. Felvonóval a felső állomásra /3200 m/. Túra a Csegetre /3403 m/.
- VII.10. Cseget szálló - Zöld Vendéglő táborhely /2600 m/
- VII.11. Zöld Vendéglő - Gumacsi /3810 m/ 1B - Zöld Vendéglő
- VII.12. Zöld Vendéglő - Viatau /3820 m/ 2A - Zöld Vendéglő
- VII.13. Zöld Vendéglő - Cseget szálló
- VII.14. Cseget szálló - Shelda tábor /látogatás a hegyi mentők központjában / - Shelda gleccser - Cseget szálló
- VII.15. Cseget szálló - Mir felvonó állomás /3500 m/ - Prijut 11
- VII.16. Aklimatizáció a Prijut 11 /4100 m/ környékén. Várakozás hóvihar miatt.
- VII.17. Prijut 11 - Elbrusz Keleti csúcs /5621 m/ 2A - Prijut 11
- VII.18. Prijut 11 - Mir állomás - Cseget szálló
- VII.19. Cseget szálló. Pihenőnap.

- VII.20. Hosszú túra Szvanétiába. Cseget szálló - Juszenji vgy.
- VII.21. Juszenji vgy. - Becsó hágó /3370 m/ - Déli prijut
- VII.22. Déli prijut - Dolra patak - Mazeri és Becsó falu - Mesztia
- VII.23. A Misa Hirgliáni alpinista múzeum látogatása és városnézés Mesztiában, Szvanétia fővárosában. Utazás az Inguri völgyében a Nakra völgyig.
- VII.24. Nakra völgy - Bivak 2400 méteren
- VII.25. Nakra völgy - Donguzorun hágó /3180 m/ - Cseget szálló
- VII.26. Cseget szálló - Nagy Kogutaj /3815 m/ 1B. Emléktúra dr. Karlócai János emlékezetére. Bivak: a gleccser végénél.
- VII.27. Kogutaj gleccser - Cseget szálló

r. Nagy Sándor
 obály István
 s 5 fő

- VIII.13. Kazbegi - Gergeti - sátrazás kb. 2200 m magasban
- VIII.14. Orcferi gleccser - meteorológiai ház /3650 m/
- VIII.15. Meteorológiai ház - Kazbek csúcs /5047 m/. Szállás sátorban a csúcson, aklimatizálódás céljából. A túra megegyezik DÉCHY MÓR 1897. augusztus 4.-i útvonalával!
- VIII.16. Vissza az északi oldalon normál útvonalként számon tartott nyomokon a meteorológiai állomás épületébe.
- VIII.17. Meteorológiai ház - Kazbegi - busszal Nalcsik
- VIII.18. Nalcsik - busszal Azau - felvonóval a felső állomásig /3500 m/ - Prijut 11 mellett bivak sátorban
- VIII.19. Prijut 11 - Elbrusz Nyugati csúcs /5642 m/ és vissza
- VIII.20. Gyalog és felvonóval Azau-ba
 /A túra "illegális" volt!/

P a m i r

Berzi László, Szabó István,
Rockenbauer Pál /6400 m.-ig/
és 3 fő

VII.26.- Fortambek tábor - Kommunizmus csucs /7495 m/

VIII.4. A csucson a magyar TV riportere filmet forgatott.

Csanádi Sándor, dr.Nagy Sándor
és 2 fő

VII.26. Moszkvina tábor /4200 m/ - Korzsenevszkoj csucs déli fal
beszállása /3900 m/ - I. tábor /4950 m/

VII.27. A gleccseren és a gerincet alkotó falakhoz felfutó hó-
lejtőn át a III. táborhelyhez, a Jegesbivakhoz

VII.28. Traverz és jégfolyosón fel a gerincre, majd tovább a
IV. táborhelyig /6150 m/

VII.29. Csucstámadás erős ködben, szélben, havazásban /Csanádi,
dr.Nagy/. 8 óra alatt értük el a Korzsenevszkoj csucstól
/7105 m/ a Cajtina utvonalon. Nehézség: 5A. Visszatérés
a IV. táborba.

VII.30. Lemenet az I. táborhelyig

VII.31. Visszaérkezés a Moszkvina táborba

VIII.3. Moszkvina tábor - Csetürjoh nyereg alatti tábor

VIII.4. Gerincen fel a Csetürjoh csucsra /6400 m/ és vissza
a nyeregbe /5200 m/

VIII.5. Visszatérés a Moszkvina táborba

dr. Nagy Sándor és 1 fő

VIII.6. Helikopterrel a Fortambek táborba /4000 m/ - Béli Kamen
/Fehér kő/ csucs /5224 m/ - vissza a Fortambek táborba

E g y é b

ELBAI HOMOKKÖVEK

Babcsán Gábor
és 1 fő

VII.14.-15.

Bielatal

Kleine Herkulesaule Südweg

VII.a

Schieferturm Nordwand

VII.a

Hallenstein Mörbitzweg

VII.c

Chinesischerturm Nordkante

VII.b

Hallenstein Vertikale

VIII.a

VII.30.-

Rathen

VIII.5.

Vexierturm Amselkante

VII.b

Mönch Geteilte Kahte

VII.b

Mönch Nordostriss

VII.b

Vorderer Gansfels Südwestwand

VII.a

Eule Rostverschneidung

VII.b

Secherturm Kleines Einmaleins

VII.b

Höllenhund Talweg

VIII.a

Secherturm Südostwand

VIII.a

Lilienstein Direkte Westkante	VII.b
Lilienstein Westverschneidung	VII.b
Lilienstein Direkt	VII.b
Brand Panoramafels 20 m Wand	VIII.b

Varga Péter
és 2 fő

VII.8.	Königstein - Kurort Rathen - Lokomotiv	
VII.9.	Lokomotiv Esse Lamriss	VI.
	Bastei	
	Grosse Steinschleuder A.W.	III.
	Wartturm S.	IV.
	Wartturm Elba' felőli oldalfal	III.-V.

Vörös László
Vörös Lászlóné

Rathen

VIII.25.	Feldwand SW Riss	V.	1 kötélhossz
	Westweg	VII.a	2 kh.
	Kurzerweg	VI.	1 kh.
	Nordkante	VI.	1 kh.
	SW Wand	VII.a	2 kh.
VIII.26.	Honigsteinscheibe AW	VI.	1 kh.
	Südwand	VI.	1 kh.
	Maiturm Winkelvariante	VII.a	1 kh.
	SW Weg	V.	1 kh.
	Nordkante	VI.	1 kh.
	Imker NO Wand	VII.a	1 kh.
	Honigstein Zauberrippe	VII.b	1 kh.
	Ostverschneidung V.		1 kh.
VIII.28.	Honigsteinturm NW Wand	VI.	1 kh.
	Lamm Steilewand	VII.a	1 kh.
	Lokomotiv-Esse Lamriss	VI.	1 kh.
	Lokomotiv-Dam SW Weg	VII.a	1 kh.
	Talwächter Pfeilerweg	V.	1 kh.
	Hübnerweg	IV.	1 kh.
	Türkenkopf Südwand	V.	2 kh.
VIII.29.	Waltersdorfer Horn Südkante	IV.	1 kh.
	NO Rippe	V.	1 kh.
	Heidebrüderturm Ostweg	V.	1 kh.
	Alterweg	IV.	1 kh.
	NW Kante	IV.	1 kh.
	Gamrigkegel Südweg	V.	1 kh.
	AW	V.	1 kh.
	Heidestein NW Riss	IV.	1 kh.
	Südkante	VII.a	1 kh.
	Gamrigwächter AW	VI.	1 kh.
VIII.30.	Honigsteinkopf Rampa	V.	1 kh.
	Weisziger Weg	IV.	1 kh.
	Türkenkopf NO Kante	V.	1 kh.
	Gerader Weg	VI.	2 kh.
	Westlicher Feldkopf SW Wand	VI.	2 kh.
	Lithostein SO Wand	V.	1 kh.
	Talweg	VI.	1 kh.

VEZUV

Kubassek János

Kubassekné Balogh Magdolna

- VII.16. A Vezuv /1277 m/ főkráttereinek, a kráterperem szingenetikus barlangjainak és az utóvulkáni működés fumaroláinak megtekintése.
- VII.17. Pozzuoli-Flegrei mezők
Az "Égő mezők" iszapfortyogóinak, szolfataráinak, fumaroláinak megtekintése.

LIPARI SZIGETEK

Kubassek János

Kubassekné Balogh Magdolna

- VII.18. Vulcano /391 m/
Az azonos nevű sziget Porto di Levante kikötőjéből indultunk délben. A belső ikerkráter pereméhez értünk 14 órakor. Útközben az utolsó 1888-1890-es kitörés során felszínre került fiatal lavában felszakadt, pusztuló gázhólyag üregeket figyeltünk meg. A 208 m magas ikerkráter alján és oldalában fojtó kénes gázok törnek elő. A kráter fk-i peremén fumarola működés van.
- VII.19. Stromboli /926 m/
Egy magántársaság hajóján Lipari, Panarea és Basilucco szigetek érintésével jutottunk el Strombolira.
- VII.20. A Stromboli megmászása Piscitából. A csúcscs közelében kezdetleges kőszánc védelmében éjszakázva figyeltük meg a 15-20 percenként ismétlődő, morajlásokkal kísért, látványos tűzjelenséggel és hangos robbanásokkal járó kitöréseket. A csúcson éjszaka 4-5 C-ra hűlt le a hőmérséklet.
- VII.21. Reggel a működő, füstölgő krátert is megközelítettük. A kráter ÉNy-i oldalán lapillihullás és lávaömlés volt. Vissza Piscitába.

KANÁRI SZIGETEK

Karlócai Péter

Bakay Eszter

- VIII.7. Gran Canaria
Cruz de Tejeda /1490 m/ - Los Pechos /1949 m/
- VIII.17. Tenerife
Puerto de Las Cañadas /2200 m/ - Pico de Teide /3718 m/

KILIMANDZSÁRO

dr. Nagy Sándor
és 5 fő

- I.11. A Nemzeti Park MARANGU kapujáig /1800 m/ kocsival, onnan a 2700 méteres magasságban lévő MANDARA állomásig már gyalog.
- I.12. Tovább a 3780 m magasságban lévő Horombó házig
- I.13. A 4535 m magasán lévő MAVENZI bivakhoz, ahonnan kb. 4800 m magasságig sikerült a MAVENZI oldalában felmenni. Vissza a bivakházba, ott éjszakázás.
- I.14. Át a 4700 m magasságban lévő KIBO turistaházba
- I.15. 2-kor indulás, GILMANS'S POINT /5685 m/, ahonnan egyedül tovább az UHURU PEAK-re /5895 m/, vissza a KIBO házba; ahonnan tovább a HOROMBO házig.
- I.16. Lefelé a MANDARA ház éritésével a MANDARA kapuig.

MONGOL ALTÁJ

Bobály István

- VII.23. Alap-tábor /kb. 2800 m/ - Hovd csúcs /kb. 4100 m/ és vissza
- VII.24. Alap-tábor - Sztroitjel csúcs /kb. 4200 m/ és vissza

GÓBI ALTÁJ

dr. Székely András
és 1 fő

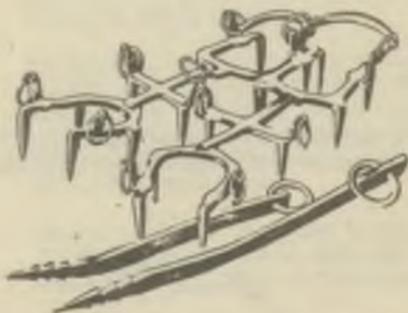
- VII.9.-10. A Keselyü völgy bejáratától /kb. 1900 m/ a Keselyü völgyön át a Keselyü-völgyi csúcsra /kb. 2300 m/

MEXIKÓ

dr. Székely András
és 1 fő

- VIII.19. Mexikó városból a Tlamacas mh.-ig /3900 m/
VIII.20. Tlamacas mh. - Popocatepetl /5452 m/
VIII.23. Toluca - autóval Lago de Sol /Nap tó/ /4200 m/ -
Nevado de Toluca tető /4500 m/
VIII.27.-28. Uruapan - autóbusszal Anghuan falu /2300 m/ -
gyalog a lávaárok Ny-i oldalán a Paricutin csúcsára
/2746 m/. Visszafelé a lávaárak K-i oldalának kanyon-
jaiban /35 km/
IX.5.-6. Tonila faluból /1200 m/ a Cofredia menedékházhoz
/1500 m/. A Volcan de Colima /3820 m/ és Nevado de
Colima /4240 m/ közötti nyeregbe /3200 m/, majd a
Colima vulkán oldalában kb. 3400 m-ig, de teljes
befelhősödés és eső miatt vissza kellett fordulnunk.

25 ÉV ELŐADÁSAI 1957-82

Szakosztályunk külföldi előadói 25 év alatt.

N é v	Ország	Előadások száma
Axt, Wolfgang	Ausztria	2
Baumgartner, Peter	Ausztria	2
Beeger, Dieter dr.	NDK	4
Boesch, Hans dr.	Svájc	1
Dabasi-Schweng Loránd	Svájc	2
Diemberger, Kurt	Ausztria	12
Ert, Rudolf Hans	Ausztria	1
Gálfy, Ivan	Csehszlovákia	1
Grassi, Giuseppe	Olaszország	1
Grósz, Alfred	Csehszlovákia	1
Hiebeler, Toni	NSZK	2
Marček, Aladár	Csehszlovákia	1
Miller, Keith	Anglia	1
Ölmüller, Karl	Ausztria	1
Prakash Tuladhar	Nepál	1
Pspotka, Jozef	Csehszlovákia	1
Puškáš, Arno	Csehszlovákia	1
Rebitsch, Mathias	Ausztria	2
Rutkiewicz, Wanda	Lengyelország	2
Rybař, Petr	Csehszlovákia	1
Simora, Stefan	Csehszlovákia	1
Seneš, Jan dr.	Csehszlovákia	1
+ Lionel Terray filmje	Franciaország	1
Tichy, Herbert	Ausztria	2
Urai János dr.	Hollandia	1
Virsik, Felix	Csehszlovákia	1
Weiner, Eugen	Csehszlovákia	1
Wirth, Horst	NDK	1

Összesen: 49

évi átlagban két külföldi előadás

Előadók megoszlása országok szerint:

Európa:	Anglia	1	
	Ausztria	7	
	Csehszlovákia	10	
	Franciaország	1	
	Hollandia	1	
	Lengyelország	1	
	NDK	2	
	NSZK	1	
	Olaszország	1	
	Svájc	2	
	Összesen:	27	európai előadó
Ázsia:	Nepál	1	

Oltárkő

AZ ELŐADÁSOK SZERZŐK SZERINT

- Adler-Rácz József Hegymászások a Berni és a Wallisi Alpokban
/71. XII. 1./
Élménybeszámoló a Bernina csoportban és a
Wallisban végzett hegymászásokról
/75. I. 17./
Túrák a Zillertáli Alpokban, 1976, 1977.
/78. II. 17./
- Axt, Wolfgang
/Salzburg/ Expedíció a Spitzbergákra
/66. III.25./
Osztrákokkal a Karakorumban, Mount Ghent
/66. III. 26./
- Balázs Dénes Dr. Öt világrész vulkánjain
/74. VI. 7./
Benyovszky nyomában Madagaszkáron
/80. X. 3./
- Baumgartner, Peter
/Bécs/ Spitzbergák
/78. V. 5./
Az osztrákok 1975. évi Hindukus expedíciója
/80. V. 9./
- Beeger, Dieter dr.
/Drezda/ A Szász Svájc
/65. IX. 24./
Triglavtól a Grossglocknerig
/70. V. 14./
A Tien-San hegységben
/72. X. 3./
A Dolomitoktól az Etnáig
/74. X. 18./
- Benedek István dr. Normálisak-e a hegymászók?
/79. V. 25./
- Berzi László Atlasz expedíció, 1978
/Orbán Pállal közösen tartott előadás/
/79. V. 4./
- Boesch, Hans dr.
/Zürich/ Az Alpok morfológiája
/63. XI. 15./
- Bucsek Henrik Eötvös Lóránd /Nagy magyar hegymászók
sorozat/
/62. III. 30./
Vita a magyar hegymászó-nyelvről
/67. III. 17./
Megemlékezés Eötvös Lórándról, a hegymászóról,
halálának 50. évfordulója alkalmából
/69. IV. 11./
Tátra est /Éri-Dezsényi közös előadás/
/70. II. 25./

- Csekő Árpád Afrika magas hegységei, Mt. Kenya és Mt. Kame-
run /Az 1967-68. évi magyar expedíció útja/
/70. IV. 24./
- Dabasi-Schweng Lóránd Barangolás három világrészben
/Svájc/ /76. XI. 12./
Utazások Közép- és Dél-Amerikában /táj, nép-
rajz, régészet/
/79. X. 5./
- Dénes György dr. Beszámoló a Colorado vízgyűjtő területének
1981. évi bejárásáról
/82. I. 8./
- Dezsényi András Afganisztán, 1977-78.
/79. II. 2./
- Dezsényi János dr. Zsigmondy Emil, a vezető nélküli hegymászás
úttörője /születésének 100. évfordulója al-
kalmából/
/61. XI. 3./
A Matterhorn centenáriuma
/65. XI. 12./
Magashegymászás a Szovjetunióban
/67. X. 20./
Tátra est /Bucsek-Éri közös előadás/
/70. II. 25./
A magyar hegymászás 100 éve
/72. V. 12./ elhangzott a MAGYAR TUDOMÁNYOS
AKADÉMIA felolvasó termében TÁRSASÁGUNK ala-
kuló közgyűlésének 100. évfordulóján
Turistaság az MKE megalakulásakor Magyaror-
szágon
/73. II. 2./
Serényi Jenő élete és kora
/75. VI. 6./
A Magas Tátra klasszikus mászóúttjai
/76. II. 23./
A hegymászás legújabb fejezete, Reinhold
Messner
/81. V. 8./
- Diemberger, Kurt A Broad Peak és a Dhaulagiri első megmászása
/Ausztria/ /62. V. 14./
Mont Blanc, a nagy sziklagerinc
/65. IV. 13./
A Dhaulagiri /8172 m/ meghódítása
/65. IV. 14./
Beszámoló a Hindukus expedíciókról 1965-67.
és a 7700 m-es Tirich Mir meghódítása
/68. V. 23./
Grönland nyugati partvidékén
/70. V. 31./
Az Eiger f-i falának nyári átmászása és
visszaemlékezés Hermann Buhlra
/70. VI. 1./

"IMAKA"-vándorúton három földrészen
/72. I. 12./
Zártkörű beszámoló a magyar hegymászók
számára a nyolcezresek közötti feltáró
munkáról
/74. I. 22./
Titokzatos nagy csúcsokon
/74. I. 25./
/megismételve Kecskeméten a TIT Művelődési
Otthonában/
A Manoa Loától a Mount Everestig
/79. IV. 6./
Hegymászások négy világrészben
/82. XII. 2./
Mount Everest, 1978. /Az első színes, hangos
film a "Világ tetején"/
/82. XII. 3./

- Dura Lajos Az Elbrusz körzet és Szvanétia
/82. X. 1./
- Ert, Rudolf Hans A Grossglockner, első megmászásának és 175
/Heiligenblut, éves évfordulójának ismertetése
Ausztria/ /76. III. 5./
- +Éri Frigyes dr. Táttra est /Bucsek-Dezsényi közös előadás/
/70. II. 25./
- Funk János Hegyek és városmotívumok
/76. V. 26./
- Gálfy, Ivan Makalu, 1976
/Szlovákia/ /78. I. 27./
- Grassi, Giuseppe A Dolomitok szikla-csúcsai
/Olaszország/ /74. II. 26./
- +Grósz, Alfred Turista érdekességek a Magas Tátrában
/Késmárk/ /65. X. 8./
- Halmos Péter A Bernina hegycsoport
/75.XII.15./
- ifj. Hartig Miklós Feltáró munkánk a solymári Ördöglyuk
barlangban
/73. III. 2./
- +Hensch Aladár Emlékezés Hermann Buhlra
/67. V. 26./
- Hevesi Attila "Lawelatla" /Akitől a füst jön/
A St. Helens tűzhányó 1980. évi ébredése és
robbanásos kitörései
/1982. IV. 2./
- Hiebeler, Toni Az Eiger É-i falának első téli megmászása
/München/ /65. VI.25./

- A Civetta Ény-i falának első téli átmászása
/74. X. 4./
- Honfi Tibor Tátrai másztóúrák, 1962-64
/64. XII. 4./
Jubileumi túra a Kommunizmus csúcsra,
1972 /Pamir/
/73. III. 30./
- Horváth Magda dr. Dauphine, Mont Blanc
/74. IV. 19./
A Közép-Kaukázus a virágfotós szemével
/79. I. 5./
- Kádár László dr. Darjeelingben jártam, 1968
/70. III. 30./
Epizódok Almásy László 1933. évi líbiai
sivatagi expedíciójáról és Teleki Pál sze-
repe annak előkészítésében
/80. II. 1./
- Kádas Sándor dr. Az Elbrusz első magyar téli megmászása
/Pogácsás-Péró közös előadás/
/79. XI. 9./
- Ifj. Kalmár László A Kis Fátra és Szulyó
/76. X. 15./
Bakanccsal a Fogarasi havasokban, 1977
/78. V. 26./
Cseh homokkővek, 1977
/78. X. 27./
A Bihar hegység, és Czárán Gyula emlékezete
/81. I. 9./
- +Karlócai János dr. Himalaya expedíciók, Nanga Parbat
1953., Jannu 1959.
/60.V. 6./
Bolgár alpintáborozás, 1960
/60. XI. 23./
A Hohe Tauern és Zillertal
/63. V. 10./
Túra a Wallisi-Alpokban, 1966
/66. XII. 9./
A Fekete Hegyek országában, Crna Góra 1967
/68. X. 25./
A meg nem taposott csúcs, Kangchendzönga
/8597 m/
/70. III. 20./
"Déchy Mór emléktúra" - Monte Rosa 1971
/72. II. 4./
A Magas Tátra egykor és ma
/73. V. 18./
Jankovics Marcell
/74. XI. 8./
Montenegro, a Fekete Hegyek országa
/76. V. 3./

Békás szoros

- Karlócai Miklós
 Kisázsia, 1977
 /78. III. 17./
 Makalu film vetítése /ismétlés/
 /78. V. 26./
 A Kilimandzsáró és környéke
 /81. III. 6./
 Indiai óceáni szigeteken /Réunion,
 Mauritius, Seychelle szigetek/
 /81. X. 9./
- Karlovicz Kristóf
 Bergell, 1970
 /72. III. 3./
 Túrák a Bernina hegységben
 /74. III. 8./
- Kesselyák Péter
 Utazás Dél-Kínában
 /68. V. 10./
 Kuba karsztvidékein
 /75. V. 9./
- Kessler Hubert dr.
 Hegymászás Albániában
 /59. II. 18./
 Dolomitok télen, nyáron /Kunfalvi-
 Szergyörgyi közös előadás/
 /64. III. 13./
 Franciaország barlangjairól
 /68. XII. 13./
 Az Aggteleki és Dómica barlang össze-
 függése, felfedezésének 40. évfordulója
 /72. IX. 22./
 Aggtelek, 1976
 /77. XII. 6./
- Kiséry László
 Kaukázus, 1976
 /76. XII. 10./
- +Komarnicki Gyula dr.
 Magas Tátra
 A SZAKOSZTÁLY ELSŐ ELŐADÓESTJE
 /57. XII. 6./
 Emlékezés Jordán Károlyra
 /60. III. 11./
 Visszaemlékezés a Magas Tátra feltárására
 /65. II. 26./
- +Komarnicki Román dr.
 Jankovics Marcell /Nagy magyar hegymászók
 sorozat/
 /62. X. 5./
 A hegyek az életben
 /67. XI. 24./
- Kovács Tamás
 Monte Rosa és a Matterhorn
 /64. I. 24./
 Beszámoló a Kaprun-i /Glockner csoport/
 hegymászó iskoláról, 1967
 /68. I. 26./

Kubassek János

Barangolás Kasmírban
/82. III. 12./

Kunfalvi Rezső

Közép Kaukázus, 1959
/59. XII. 4./
Déchy Mór /Nagy magyar hegymászók sorozat/
/62. I. 26./
Dolomitok télen, nyáron /Kessler-Szent-
györgyi közös előadás/
/64. III. 13./
Túrák a Svájci Alpokban
/64. X. 30./
A "Francia Svájc" havasai
/68. XI. 15./
A Himalaya nyolcezresei. Az első csúcs
győzelem, az Annapurna I huszadik évfor-
dulója
/70. I. 30./
Dolomitok régen és ma
/75. X. 24./
Paradiso és Rutor csoport
/77. VI. 3./
A Monte Rosa csoporttól a Meije-ig, 1977
/78. I. 6./
Hatvan év a hegyekben
/80. XI. 14./

+Láng Sándor dr.

Túrák Szibériában és Közép-Ázsiában
/69. IV. 11./
Útiképek Belső-Ázsia magashegyeiről:
Tien-San, Szajan hegység
/71. III. 25./

Lorberer Árpád dr.

A Lengyel Tátra barlangjai
/71. XI. 12./
A Lengyel Tátra télen
/76. IV. 23./

Magyari Gábor

Az Olympos és a görög magas-hegyek
/64. X. 30./

Manhalt Gábor

Jugoszláv vízi és hegyi utak
/63. XII.13./
Vulkánok közt Mexikóban
/69. II. 28./
Világcsúcsok azték földön, Olimpia
1968
/69. III. 14./
Beszámoló a Csorba-tónál rendezett
sívilág bajnokságról
/71. I. 22./
A Márta csúcs megmászása
/75. II. 25./

- Marček, Aladár
/Csehszlovákia/
A Tátrai Nemzeti Park
/74. XII.13./
- Miller, Keith
/London/
Hegymászó túrák a Grönlandi Alpokban
/70. X. 20./
- Móga János
Barangolás a Thar sivatagban
/82. V.7./
- Nagy Jenő
A Bakony és a Balaton-felvidék természeti szépségei
/65. III. 12./
- Neidenbach Ákos
A Magas Táttra főgerincének expedíciós végigmászása, 1978.
/78. XI. 24./
Hegymászó oktatói élmények Ausztriában, 1980
/81. II. 6./
- Németh Albert
Szlovák városok és tájak
/61. V. 26./
- Orbán Pál
Atlasz expedíció, 1978.
/Berzi Lászlóval közösen tartott előadás/
/79. V. 4./
Az Északi-Andok vulkán órlásai
/Pogácsás Györggyel közösen tartott előadás/
/82. II. 5./
- Óvári Árpád
Utazás mongol tájakon
/68. IV. 19./
Hazai hegyeinkben - a "Kék úton"
/69. X. 10./
A francia Pireneusok
/71. V. 7./
Túrák a Retyezátban
/76. III. 22./
Végig a Pireneusokon, 1970,1973,1977.
/77. IX.30./
Brassótól a Fogarasi havasokig
/80. IV. 11./
- Ölmüller, Karl
/Bécs/
Az osztrákok 1980. évi Shisa Pangma /8013 m/
expedíciója
/82. V. 18./

- + Pápa Miklós
A "Magyar Kárpát Egyesület" szerepe és működése a fővárosban és a hazai hegyekben /felolvasva: Manhált Gábor/
/73. V. 4./
- Perge Ferenc
Az UIAA nemzetközi ifjúsági táborozása a Magas Tátrában, 1971.
/72. IV. 7./
- Péró Csaba
Az Elbrusz első magyar téli megmászása /Pogácsás-Kádas közös előadás/
/79. XI. 9./
- Péterváry Gábor
Szikla- és jégmászások a Meer de Glace környékén
/81. XII. 11./
- Pogácsás György
Az Elbrusz első magyar téli megmászása /Péró-Kádas közös előadás/
/79. XI. 9./
- A Kommunizmus csúcs /7495 m/ meghódítása /Szabó Istvánnal közösen tartott előadás/
/80. I. 4./
- Az Északi-Andok vulkán óriásai /Orbán Pállal közösen tartott előadás/
/82. II. 5./
- Prakash Bir Singh Tuladhar /Nepal/
Szülőföldem Nepal
/78. IV. 14./
- Pspotka, Jozef /Csehszlovákia/
Beszámoló az 1971. évi csehszlovák Nanga Parbat expedícióról
/72. XI. 3./
- Puskás, Arno /Csehszlovákia/
Túrák a Fan hegységben és a Nanga Parbat film bemutatása
/77. XI. 18./
- Puskás Elemér dr.
Isole Eolie vulkán-szigetek, 1978-79.
/79. XII. 7./
- Rebitsch, Mathias /Innsbruck/
A Nanga Parbat feltárása
/64. V. 26./
- A délamerikai inka kultúra
/64. V. 28./
- Rockenbauer Pál
Utazás az Antarktiszon, 1968-69.
/69. V. 23./
- Utazás Nepálban, 1970.
/71. X. 1./

Mircea -Fogarasi havasok

- Új Guinea hegyei között
/73. IX. 28./
- Rutkiewicz, Wanda
/Varsó/
Fern voltam a Mount Everesten
/79. III. 2./
Magashegyi matiné
/81. XI. 15./
- Rybář, Petr
/Hradec Králové/
Expedíció a kasmíri Himalájában és a
Nun csúcs /7135 m/ megmászása
/82.V.21./
- Sibalszky Zoltán dr.
Utazás az Alpok országaiban
/65. V. 21./
Nyári túra a Juli-Alpokban /Tátrai Ruperttel
közös előadás/
/66. II. 11./
Túra a Biharhegységben
/69. XII. 12./
A Biharhegység szépségei
/73. XI. 9./
A Juli-Alpok
/76. I. 26./
Déli-Kárpátok, Retyezáttól a Nagykő havasig
/76. XI. 26./
- Simora, Stéfan
/Zsolna/
Az Északi-Kárpátok táj- és növényvilága
/64. V. 22./
- Skerletz Iván
Grönland, 1975.
/78. IX. 29./
"Körbenjáró nap alatt" Spitzbergák, 1979.
/82. XI. 5./
- Szabó István
A Kommunizmus csúcs /7495 m/ meghódítása
/Pogácsás Györggyel közösen tartott előadás/
/80. I.4./
- Szabó Zoltán
Magashegyi túrák Skandináviában, 1980.
/81. IV. 16./
- Szalay-Marzsó Aladár
Dél-Jemen hegyei
/75. III. 21./
- Szalay-Marzsó László dr.
Észak-Amerika természeti szépségei között
/67. I. 27./

- Az arizónai sivatag hegyei és tuskés világa
/77. III. 25./
- Székely András dr. Földrajzi szemmel a Dolomitokban
/78. XII. 8./
- Seneš, Ján dr. Tenger alatti túrák az Isztriai félszigetnél
/Pozsony/
/74. IV. 26./
- Szentgyörgyi József Dolomitok télen-nyáron /Kunfalvi-Kessler
közös előadás/
/64. III. 13./
- Szentpétery Tibor dr. Gerincvándorlás a Fogarasi Havasokban
/62. XI. 6./
- Túrák a Liptói-havasokban
/77. I. 28./
- ifj. Szép Jenő Széria, 1977.
/79. IX. 7./
- Takács Miklós Magashegyi túra a Pirinben
/69. I. 31./
- Tálos Zoltán Magas Tátra
/63. II. 1./
- Fiatal magyar hegymászókkal a Magas Tátrá-
ban, 1965-66.
/66. X. 28./
- Mont Blanc, 1976.
/77. IV. 29./
- Az Alpok négyezresein
/80. III. 7./
- Tátrai Rupert Beszámoló a magyar hegymászók 1961. évi
Magas Tátra túráiról
/61. XII. 1./
- Nyári túra a Juli-Alpokban, 1965.
/Sibalszky Z.-nal közös előadás/
/66. II. 11./
- Beszámoló a Bolgár Alpiniádról
/66. XI. 19./
- A magyar hegymászók teljesítménye a Pamírban
/68. III. 1./
- Észak-Amerika Nemzeti Parkjaiban
/69. XI. 14./

- Királykötől a Békás szorosig
/72. VI.2./
- A Tátra-csúcs koronája
/75. II. 25./
- Norvégia, 1976.
/77. II. 25./
- Pamír, 1967-77.
/77. X. 28./
- + Lionel Terray
Le Conquérant de l'Inutile /a nagy francia alpinista teljesítményeiről készült film-eposz - Marcel Ichac összeállításában/
/70. XII. 15./
- Tichy, Herbert
/Bécs/
A Cho Oyu /8190 m/ első megmásítása
/70. XI. 24./
- Utazás a Távkeleti szigetvilágban
/Taivan és Fülöp-szigetek/
/70. XI. 26./
- Urai János dr.
/Hollandia/
Extrém mászások a Nyugati-Alpokban
/81. XI. 13./
- Végh László
Színes képek a Ny-i Kaukázusból
/67. IV. 28./
- Virsik, Felix
/Pozsony/
Magashegyi túrák a Közép-Kaukázusban
/65. XII. 3./
- Vízkelety Judit
és Klára
Élményeink a Tengerszem csúcson
/75. II. 25./
- Vízkelety László dr.
A Dolomitok háromezresein
/67. II. 24./
- Weiner, Eugén
/Zsolna/
Színfoltok a Fátrából és az Alpokból
/66. VI. 3./
- Wirth, Horst
/Freiberg, DDR/
A Kárpátoktól az Aldunáig
/68. IX. 27./

AZ ELŐADÁSOK, TÉMÁK SZERINT

E u r ó p a

Hazai utazások

1965. III. 12. A Bakony és Balaton-felvidék természeti szépségei
/Nagy Jenő/
1969. X. 10. Hazai hegyeinkben a "Kék úton"
/Óvári Árpád/
1972. IX. 22. Az Aggteleki és Domica barlang összefüggése, felfedezésének 40. évfordulója
/Kessler Hubert dr./
1973. III. 2. Feltáró munkánk a solymári Ördöglyuk barlangban
/ifj. Hartig Miklós/
1977. XII. 6. Aggtelek 1976.
/Kessler Hubert dr./

Magas Tátra

1957. XII. 6. Magas Tátra
/Komarnicki Gyula dr./
1961. XII. 1. Beszámoló a magyar hegymászók 1961. évi Magas Tátra túráiról
/Tátrai Rupert/
1963. II. 1. Magas Tátra
/Tálos Zoltán/
1964. XII. 4. Tátrai mászó túrák 1962-64
/Honfi Tibor/
1965. II.26. Visszaemlékezés a Magas Tátra feltárására
/Komarnicki Gyula dr./
1965. X. 8. Turista érdekességek a Magas Tátrában
/Grósz, Alfred/
1966. X. 28. Fiatal magyar hegymászókkal a Magas Tátrában 1965-66-ban
/Tálos Zoltán/
1970. II. 25. Tátra est
/Bucsek-fri dr.-Dezsényi dr. közös előadás/
1971. I. 22. Beszámoló a Csorba tónál rendezett sívilág-bajnokságról
/Manhalt Gábor/

Csodavár - Bihar hegység

1971. XI. 12. A Lengyel Tátra barlangjai
/Lorberer Árpád dr./
1972. IV. 7. Az UIAA nemzetközi ifjúsági táborozás a
Magas Tátrában 1971
/Perge Ferenc/
A Tátra csúcs koronája
/Tátrai Rupert/
1973. V. 18. A Magas Tátra egykor és ma
/Karlócai János dr./
1974. XII. 13. A Tátrai Nemzeti Park
/Marček, Aladár/
1975. II. 25. A Márta csúcs megmászása
/Manhalt Gábor/
Élményeink a Tengerszem csúcson
/Vízkelety Judit és Klára/
1976. II. 23. A Magas Tátra klasszikus mászóútjai
/Dezsényi János dr./
1976. IV. 23. A Lengyel Tátra télen
/Lorberer Árpád dr./
1978. XI. 24. A Magas Tátra főgerincének expedíciós végig-
mászása, 1978
/Neidenbach Ákos/
Északi Kárpátok
1961. V. 26. Szlovákiai városok és tájak
/Németh Albert/
1964. V. 22. Az Északi-Kárpátok táj- és növényvilága
/Simora, Stefan/
1966. VI. 3. Szinfoltok a Fátrából és az Alpokból
/Weiner, Eugén/
1976. X. 15. A Kis Fátra és Szulyó
/ifj. Kalmár László/
1977. I. 28. Túrák a Liptói-havasokban
/Szentpéteri Tibor dr./
Déli Kárpátok
1962. XI. 6. Gerincvándorlás a Fogarasi havasokban
/Szentpéteri Tibor dr./

1968. IX. 27. A Kárpátoktól az Aldunáig
/Wirth, Horst/
1972. VI. 2. Királykötől a Békás-szorosig
/Tátrai Rupert/
1976. XI. 26. Déli-Kárpátok, Retyezáttól a Nagykő havasig
/Sibalszky Zoltán dr./
1976. III. 22. Túrák a Retyezátban
/Óvári Árpád/
1978. V. 26. Bakancs a Fogarasi havasokban, 1977
/ifj. Kalmár László/
1980. IV. 11. Brassótól a Fogarasi havasokig
/Óvári Árpád/
- Biharhegység
1969. XII. 12. Túra a Biharhegységben
/Sibalszky Zoltán dr./
1973. XI. 9. A Biharhegység szépségei
/Sibalszky Zoltán dr./
1981. I. 9. A Biharhegység, és Czárán Gyula emlékezete
/ifj. Kalmár László/
- Alpok
1963. XI. 15. Az Alpok morfológiája
/Boesch, Hans/
1965. V. 21. Utazás az Alpok országában
/Sibalszky Zoltán dr./
1980. III. 7. Az Alpok négyezresein
/Tálos Zoltán/
- Nyugati Alpok
1964. I. 24. Monte Rosa és a Matterhorn
/Kovács Tamás/
1964. X. 30. Túrák a Svájci Alpokban
/Kunfalvi Rezső/
1965. IV. 13. Mont Blanc, a nagy sziklagerinc
/Diemberger, Kurt/
1965. VI. 25. Az Eiger É-i falának első téli megmászása
/Hiebeler, Toni/

1966. XII. 9. Túra a Wallisi-Alpokban 1966
/Karlócai János dr./
1968. XI. 15. A "Francia Svájc" havasai
/Kunfalvi Rezső/
1970. VI. 1. Az Eiger É-i falának nyári átmászása és
visszaemlékezés Hermann Buhla
/Diemberger, Kurt/
1971. XII. 3. Hegymászások a Berni és a Wallisi Alpokban
/Adler-Rácz József/
1972. II. 4. "Déchy Mór" emléktúra - Monte Rosa 1971
/Karlócai János dr./
1972. III. 3. Bergell 1970
/Karlovicz Kristóf/
1974. III. 8. Túrák a Bernina hegységben
/Karlovicz Kristóf/
1974. IV. 19. Dauphine, Mont Blanc
/Horváth Magda dr./
1975. I. 17. Élménybeszámoló a Bernina csoportban és
Wallisban végzett hegymászásokról
/Adler-Rácz József/
1975. XII. 15. A Bernina hegycsoport
/Halmos Péter/
1977. IV. 29. Mont Blanc 1976
/Tálos Zoltán/
1977. VI. 3. Paradiso és Rutor csoport
/Kunfalvi Rezső/
1978. I. 6. A Monte Rosa csoporttól a Meije-ig, 1977
/Kunfalvi Rezső/
1980. XII. 12. Matterhorn - az olasz oldalról
/Karlovitcz Kristóf/
1981. XI. 13. Extrém mászások a Nyugati-Alpokban
/Urai János dr., Hollandia/
1981. XII. 11. Szikla- és jégmászások a Meer de Glace
környékén
/Péterváry Gábor/
- Keleti Alpok
1963. V. 10. A Hohe Tauern és Zillertal
/Karlócai János dr./

1966. II. 11. Nyári túra a Juli-Alpokban 1965
/Sibalszky Zoltán dr. - Tátrai Rupert/
1968. I. 26. Beszámoló a Kaprun-i /Glockner csoport/
hegymászó iskoláról 1967
/Kovács Tamás/
1970. V. 14. Triglavtól a Grossglocknerig
/Beeger, Dieter dr./
1976. I. 26. A Juli-Alpok
/Sibalszky Zoltán dr./
1976. III. 5. A Grossglockner, első megmászásának és 175
éves évfordulójának ismertetése
/Ertl, Rudolf Hans/
1978. II. 17. Túrák a Zillertáli Alpokban, 1976, 1977
/Adler-Rácz József/
1981. II. 6. Hegymászó oktatói élmények Ausztriában, 1980
/Neidenbach Ákos/

Dolomitok

1964. III. 13. Dolomitok télen-nyáron
/Kunfalvi-Kessler dr.-Szentgyörgyi/
1967. II. 24. A Dolomitok hármezresein
/Vízkelety László dr./
1974. II. 26. A Dolomitok szikla-csúcsai
/Grassi, Giuseppe/
1974. X. 4. A Civetta ÉNy-i falának első téli átmászása
/Hiebeler, Toni/
1974. X. 18. A Dolomitoktól az Etnáig
/Beeger, Dieter dr./
1975. X. 24. Dolomitok régen és ma
/Kunfalvi Rezső/
1978. XII. 8. Földrajzi szemmel a Dolomitokban
/Székely Adrás dr./

Balkáni hegyek

1959. II. 18. Hegymászás Albániában
/Kessler Hubert dr./
1960. XI. 23. Bolgár alpin táborozás 1960
/Karlócai János dr./

1963. XII. 13. Jugoszláv vízi és hegyi utak
/Manhalt Gábor/
1964. X. 3. Az Olympos és a görög magas hegyek
/Maoyari Gábor/
1966. XI. 19. Beszámoló a Bolgár Alpiniádról
/Tátrai Rupert/
1968. X. 25. A Fekete Hegyek országában Crna Gora 1967
/Karlócai János dr./
1969. I. 31. Magashegyi túra a Pirinben
/Takács Miklós/
1976. V. 3. Montenegro, a Fekete Hegyek országa
/Karlócai János dr./
- Európai utazások
1965. IX. 24. A Szász Svájc
/Beeger, Dieter dr./
1966. III. 25. Expedíció a Spitzbergákra
/Axt, Wolfgang/
1968. XII. 13. Franciaország barlangjairól
/Kessler Hubert dr./
1971. V. 7. A francia Pireneusok
/Óvári Árpád/
1977. II. 25. Norvégia 1976
/Tátrai Rupert/
1977. IX. 30. Végig a Pireneusokon 1970, 1973, 1977
/Óvári Árpád/
1978. V. 5. Spitzbergák
/Baumgartner, Peter/
1978. X. 27. Cseh homokkövek, 1977
/1fj. Kalmár László/
1979. XII. 7. Isole Eolie vulkán-szigetek, 1978, 1979
/Puskás Elemér dr./
1981. IV. 16. Magashegyi túrák Skandináviában, 1980
/Szabó Zoltán/
1982. XI. 5. "Körbenjáró nap alatt" Spitzbergák, 1979
/Skerletz Iván/

Á z s i a

1959. XII. 4. Kaukázus
Közép Kaukázus
/Kunfalvi Rezső/
1965. XII. 3. Magashegyi túrák a Közép-Kaukázusban
/Virsik, Felix/
1967. IV. 28. Színes képek a Ny-i Kaukázusból
/Végh László/
1976. XII. 10. Kaukázus 1976
/Kiséry László/
1979. I. 5. A Közép-Kaukázus a virágfotós szemével
/Horváth Magda dr./
1979. XI. 9. Az Elbrusz első magyar téli megmászása
/Pogácsás-Péró-Kádas dr. közös előadás/
1982. X. 1. Az Elbrusz körzet és Szvanétia
/Dura Lajos/

Kisázsia

1978. III. 17. Kisázsia, 1977
/Karlócai Miklós/
1979. IX. 7. Szíria, 1977
/ifj. Szép Ernő/

Közép Ázsia

1966. III. 26. Osztrákokkal a Karakorumban, Mount Ghent
/Axt, Wolfgang/
1968. III. 1. A magyar hegymászók teljesítménye a Pamírban
/Tátrai Rupert/
1968. V. 23. Beszámoló a Hindukus expedíciókról /1965-67/
és a 7700 m-es Tirich Mir meghódítása
/Diemberger, Kurt/
1973. III. 30. Jubileumi túra a Kommunizmus-csúcsra, 1972
/Honfi Tibor/
1977. X. 28. Pamír, 1967-1977
/Tátrai Rupert/
1977. XI. 18. Túrák a Fan hegységben és a Nanga Parbat
film bemutatása
/Puškáš, Arno/

Csukás

1979. II. 2. Afganisztán, 1977-78
/Dezsényi Ardrás/
1980. I. 4. A Kommunizmus csúcs meghódítása /7495 m/
/Pogácsás György - Szabó István közös
előadás/
1980. V. 9. Az osztrákok 1975. évi Hindukus expedíciója
/Baumgartner, Peter/
Nyolcezresek között
1960. V. 6. Himalaya expedíciók, Nanga Parbat 1953
Jannu 1959
/Karlócai János dr./
1962. V. 14. A Broad Peak és a Dhaulagiri első megmászása
/Diemberger, Kurt/
1964. V. 26. A Nanga Parbat feltárása
/Rebitsch, Mathias/
1965. IV. 14. A Dhaulagiri /8172 m/ meghódítása
/Diemberger, Kurt/
1970. I. 30. A Himalaya nyolcezresei. Az első csúcsgyő-
zelem, az Annapurna I. huszadik évfordulója
/Kunfalvi Rezső/
1970. III. 20. A meg nem taposott csúcs, Kangchendzönga
/8597 m/
/Karlócai János dr./
1970. XI. 24. A Cho Oyu /8189 m/ első megmászása
/Tichy, Herbert/
1972. XI. 3. Beszámoló az 1971. évi csehszlovák Nanga
Parbat expedícióról
/Psočka, Jozef/
1974. I. 22. Zártkörű beszámoló a magyar hegymászók szá-
mára a nyolcezresek közötti feltáró munkáról
/Diemberger, Kurt/
1974. I. 25. Titokzatos nagy csúcsokon
/Diemberger, Kurt/
1978. I. 27. Makalu, 1976
/Gálffy, Ivan; Szlovákia/
1978. V. 26. Makalu, 1976 /ismétlés/
/Kalócai Miklós/
1979. III. 2. Fenn voltam a Mount Everesten
/Rutkiewicz, Wanda/

1979. IV. 6. A Manoa Loától a Mount Everestig
/Diemberger, Kurt/
1982. V. 18. Az osztrákok 1980. évi Shisa Pangma /8013 m/
expedíciója
/Ölmüller, Karl; Bécs/
1982. XII. 2. Hegymászások négy világrészben
/Diemberger, Kurt/
1982. XII. 3. Mount Everest, 1978.
/Az első színes, hangos film a „Világ tetején”/
/Diemberger, Kurt/
- Ázsiai utazások
1968. IV. 19. Utazás mongol tájakon
/Óvári Árpád/
1968. V. 10. Utazás Dél-Kínában
/Kesselyák Péter/
1969. IV. 11. Túrák Szibériában és Közép Ázsiában
/Láng Sándor dr./
1970. III. 30. Darjeelingben jártam 1968
/Kádár László dr./
1971. III. 25. Útiképek Belső-Ázsia magashegyeiről:
Tien-San, Szajan hegység
/Láng Sándor dr./
1971. X.1. Utazás Nepálban 1970
/Rockenbauer Pál/
1978. IV. 14. Szülőföldem Nepál
/Prakash Bir Singh Tuladhar/
1981. X. 9. Indiai óceáni szigeteken /Réunion, Mauritius,
Seychelle szigetek/
/Karlócai Miklós/
1982. III. 12. Barangolás Kasmírban
/Kubassek János/
1982. V. 7. Barangolás a Thar sivatagban
/Móga János/
1982. V. 21. Expedíció a kasmíri Himalájában és a
Nun csúcs /7135 m/ megmászása
/Rybář, Petr; Hradec Králové/

Tengerentúli utazások

1969. V. 23. Utazás az Antarktiszon 1968-69
/Rockenbauer Pál/
1970. XI. 26. Utazás a távolkeleti szigetvilágban
/Taiwan és Fülöp-szigetek/
/Tichy, Herbert/
1973. IX. 28. Uj Guinea hegyei között
/Rockerbauer Pál/
- Afrika
1970. IV. 24. Afrika magas hegységei, Mt. Kenya és Mt.
Kamerum /Az 1967-68. évi magyar expedíció
útja/
/Csekő Árpád/
1975. III. 21. Dél-Jemen hegyei
/Szalay-Marzsó Aladár/
1979. V. 4. Atlasz expedíció, 1978
/Orbán Pál - Berzi László közös előadás/
1980. X. 3. Benyovszky nyomában Madagaszkáron
/Balázs Dénes dr./
1981. III. 6. A Kilimandzsáró és környéke
/Karlócai Miklós/
- Közép- és Dél-Amerika
1964. V. 28. A dél-amerikai inka kultúra
/Rebitsch, Mathias/
1969. II. 28. Vulkanok közt Mexikóban
/Manhalt Gábor/
1969. III. 14. Világcsúcsok azték földön, Olimpia 1968
/Manhalt Gábor/
1975. V. 9. Kuba karsztvidékei
/Kesselyák Péter/
1979. X. 5. Utazások Közép- és Dél-Amerikában /táj,
néprajz, régészet/
/Dabasi-Schweng Lóránd dr./
1982. II. 5. Az Északi-Andok vulkán őrísai
/Orbán Pál - Pogácsás György közös előadás/

Észak Amerika

1967. I. 27. Észak Amerika természeti szépségei között
/Szalay-Marzsó László dr./
1969. XI. 14. Észak Amerika Nemzeti Parkjaiban
/Tátrai Rupert/
1977. III. 25. Az Arizonai sivatag hegyei és tüskés világa
/Szalay-Marzsó László dr./
1982. I. 8. Beszámoló a Colorado vízgyűjtő területének
1981. évi bejárásáról
/Dénes György dr./
1982. IV. 2. "Lawelatra" /"Akitől a füst jön"/
A St. Helens tűzhányó 1980. évi kitörése
nyomában
/Hevesi Attila dr./

Grönland

1970. V. 31. Grönland Ny-i partvidékén
/Diemberger, Kurt/
1970. X. 20. Hegymászó túrák a Grönlandi Alpokban
/Miller, Keith/
1978. IX. 29. Grönland, 1975
/Skerletz Iván/

Több világrészt érintő utazások

1972. I. 12. "IMAKA"-vándorúton három földrészen
/Diemberger, Kurt/
1974. VI. 7. Öt világrész vulkánjain
/Balázs Dénes dr./
1976. XI. 12. Barangolás három világrészben
/Dabasi-Schweng Lóránd/

Turista történelem

1965. XI. 12. A Matterhorn centenáriuma
/Dezsényi János dr./
1972. V. 12. A magyar hegymászás 100 éve
/Dezsényi János dr./
1973. II. 2. Turistaság az MKE megalakulásakor Magyar-
országon
/Dezsényi János dr./

1973. V. 4.

A "Magyar Kárpát Egyesület" szerepe és működése a fővárosban és a hazai hegyekben
/Pápa Miklós - felolvasta Manhált Gábor/

M e g e m l é k e z é s nagy hegymászókról

1960. III. 11.

Emlékezés Jordán Károlyra
/Komarnicki Gyula dr./

1961. XI. 3.

Zsigmondy Emil, a vezető nélküli hegymászás
úttörője /születésének 100. évfordulója
alkalmából/
/Dezsényi János dr./

1962. I. 26.

Déchy Mór /Nagy magyar hegymászók sorozat/
/Kunfalvi Rezső/

1962. III. 30.

Eötvös Lóránd /Nagy magyar hegymászók sorozat/
/Bucsek Henrik/

1962. X. 5.

Jankovics Marcell /Nagy magyar hegymászók
sorozat/
/Komarnicki Román dr./

1967. V. 26.

Emlékezés Hermann Buhlra
/Hensch Aladár/

1969. IV. 11.

Megemlékezés Eötvös Lórándról, a hegymászoról,
halálának 50. évfordulója alkalmából
/Bucsek Henrik/

1970. XII. 15.

Lionel Terray - Le conquérant de l'Inutile
/A nagy francia alpinista teljesítményeiről
készült filmpozs - Marcel Ichac összeállít-
tásában/

1974. XI. 8.

Jankovics Marcell
/Karlócai János dr./

1975. VI. 6.

Serényi Jenő élete és kora
/Dezsényi János dr./

1981. V. 8.

A hegymászás legújabb fejezete, Reinhold
Messner
/Dezsényi János dr./

K ü l ö n f é l e

1967. III. 17.

Vita a magyar hegymászó nyelvről
/Bucsek Henrik/

1967. X. 20.

Magashegymászás a Szovjetunióban
/Dezsényi János dr./

1967. XI. 24. A hegyek az életemben
/Komarnicki Román dr./
1974. IV. 26. Tenger alatti túrák az Isztriai félszigetnél
/Seneš, Jan dr./
1976. V. 26. Hegyek és városmotívumok
/Funk János/
1979. V. 25. Normálisak-e a hegyászok?
/Benedek István dr./
1980. II. 1. Epizódok Almásy László 1933. évi líbiai sivatagi expedíciójáról és Teleki Pál szerepe annak előkészítésében
/Kádár László dr./
1980. XI. 14. Hatvan év a hegyekben
/Kunfalvi Rezső/
1981. XI. 15. Magashegyi matiné
/Rutkiewicz, Wanda/

